

Шуменски университет
„Епископ Константин Преславски”

СПРАВОЧНИК

ЗА КАНДИДАТ-СТУДЕНТИ

2023

СПРАВОЧНИК
ЗА КАНДИДАТ-СТУДЕНТИ
2023

ISSN: 1313-3225

© Университетско издателство „Епископ Константин Преславски“

Шумен, 2023 г.

Уважаеми кандидат-студенти,

Настоящата 2023 година Ви изправя пред един от най-важните и значими избори в живота – този за Вашето професионално развитие. Поздравявам Ви за решението да предпочетете Шуменския университет „Епископ Константин Преславски”. Така Вие ще се присъедините към академичната общност на нашия университет, който съществува повече от 50 години като самостоятелно висше училище.

Сега Университетът е авторитетен и съвременен образователен и научен център, признат в страната и в чужбина. Гаранция за Вашите бъдещи успехи е висококвалифицираният преподавателски състав, както и добрата материално-техническа база. В наше лице Вие ще откриете подкрепа, която ще Ви помогне да разгърнете своя потенциал, за да се реализирате успешно във все по-засилващата се конкурентна среда.

Уверявам Ви, че Университетът ни е в състояние да Ви предостави не само качествено обучение в избраното от Вас професионално направление, но и необходимите условия, за да се чувствате добре през студентския си живот.

Уважаеми кандидат-студенти,

Предстои Ви да тръгнете по пътя на интелектуалните и емоционалните приключения. Студентският живот невинаги е лесен, но със сигурност е забавен и интересен. Бъдете упорити и смели и не се обезсърчавайте пред препятствията!

Пожелавам Ви успех!

***проф. д.и.н. Георги Колев,
ректор на Шуменския университет
„Епископ Константин Преславски”***

**Шуменски университет
„Епископ Константин Преславски“**

Адрес
9700 гр. Шумен
ул. „Университетска“ № 115

Кандидатстудентска информация

гр. Шумен
тел. **054 832 106**
тел. **054 830 495**

GSM 0893 352 236

гр. Варна
тел. **052 301 243**
GSM 0899 907 956

гр. Добрич
тел. **058 603 138**
GSM 0895 561 922

web page: shu.bg
e-mail: ksk@shu.bg

Документи за кандидатстване в Шуменския университет „Епископ Константин Преславски“ се приемат в:

- **гр. Шумен** – Център по кандидатстудентска дейност до Ректората;
- **гр. Варна** – Департамент за информация, квалификация и продължаващо образование към Шуменския университет „Епископ Константин Преславски“;
- **гр. Добрич** – Колеж към Шуменския университет „Епископ Константин Преславски“;
- Бюрата на Центъра за кандидатстудентска подготовка и информация (*вж. Приложение 5*).

ОСНОВНИ СТРУКТУРНИ ЗВЕНА И СПЕЦИАЛНОСТИ НА ШУМЕНСКИЯ УНИВЕРСИТЕТ

ФАКУЛТЕТ ПО ХУМАНИТАРНИ НАУКИ

Във Факултета по хуманитарни науки се обучават студенти в следните бакалавърски специалности:

- *Българска филология*
- *Българистика и медии*
- *Английска филология*
- *Руска филология с бизнес комуникация*
- *Турска филология с бизнес комуникация*
- *Приложна лингвистика (английски език и руски език)*
- *Приложна германистика*
- *Педагогика на обучението по история и география*
- *История*
- *Археология*
- *Теология*
- *Журналистика и реклама**
- *Връзки с обществеността**

Българска филология. Завършилите тази специалност придобиват ОКС „бакалавър“ с професионална квалификация *филолог*. В рамките на бакалавърската степен студентите могат да придобият и професионална квалификация *учител по български език и литература*.

Кандидатства се по избор с: тест по български език и литература или оценка от ДЗИ по български език и литература, състезание по БЕЛ.

Дипломираните се могат да реализират своите знания и умения като: редактори, коректори, говорители и др. в средствата за масова комуникация и издателската практика; учители по български език и литература в средните училища; преподаватели по български език и литература в курсове за чужденци; специалисти в читалища и библиотеки; административни ръководители в различни фирми, предприятия, общински и държавни служби, както и да продължат образованието си в магистърска степен.

Форма на обучение – редовна, задочна*; продължителност на обучение: 4 години.

*Обучението се извършва само срещу заплащане

Българистика и медии. Завършилите тази специалност придобиват ОКС „бакалавър“ с професионална квалификация *филолог, медиен специалист*. В рамките на бакалавърската степен студентите могат да придобият и професионална квалификация *учител по български език и литература*.

Кандидатства се по избор с: изпит по български език и литература (тест) или оценка от ДЗИ по български език и литература, състезание по български език и литература.

Дипломиралите се могат да реализират своите знания и умения като: преподаватели по български език и литература (*след придобита педагогическа правоспособност*); преподаватели по избираеми дисциплини, свързани с медийната практика; ръководители на клубове и училищни медии, редактори в издателства; журналисти (редактори, репортери, говорители, продуценти, водещи на предавания или рубрики, колумнисти, кореспонденти, специални пратеници); ръководители и сътрудници в печатни медии; ръководители и сътрудници в електронни медии и онлайн издания, специалисти по връзки с обществеността; съветници по въпросите на културата, езика и литературата; администратори в различни фирми, общински и държавни служби, както и да продължат образованието си в магистърска степен.

Форма на обучение – редовна; продължителност на обучение: 4 години.

Английска филология. Завършилите тази специалност придобиват ОКС „бакалавър“ с професионална квалификация *филолог*. В рамките на бакалавърската степен студентите могат да придобият и професионална квалификация *учител по английски език и литература*.

Кандидатства се по избор с: тест по английски език; оценка от ДЗИ по английски език; сертификати за владеење на английски език на ниво А2, В1, В2, С1, С2, като оценките, към които се приравняват нивата при кандидатстването, са съответно А2 = Добър 4; В1 = Мн. добър 5; В2, С1, С2 = Отличен 6; международни сертификати (IELTS, TOEFL, FCE, CAE, CPE); класиране на втори кръг на състезание или олимпиада по английски език.

Дипломиралите се могат да реализират своите знания и умения като: преводачи в административния апарат у нас и в чужбина; специалисти в офис администрация, в издателства на научна и художествена литература и медии; копирайъри в рекламата; екскурзоводи и преводачи в областта на туризма, както и на свободна практика; учители по английски език и литература в страната и чужбина (*след придобита педагогическа правоспособност*), както и да продължат образованието си в магистърска степен.

Форма на обучение – редовна, задочна; продължителност на обучение: 4 години.

Руска филология с бизнес комуникация. Завършилите тази специалност придобиват ОКС „бакалавър“ с професионална квалификация *филолог*. В рамките на бакалавърската степен студентите могат да придобият и професионална квалификация *учител по руски език и литература*.

Кандидатства се по избор с: тест по чужд език (английски, немски или руски); оценка от ДЗИ по чужд език; тест по български език и литература; оценка от ДЗИ по български език и литература, сертификат за владение на чужд език, състезание „Что я знаю о России?“.

Дипломиралите се могат да реализират своите знания и умения като: преподаватели по чужд език във висши училища; преводачи и редактори в преводачески фирми, в издателства на научна и художествена литература, в административния апарат у нас и в чужбина, в електронни и печатни медии и др.; експерти по чужд език и интеркултурна комуникация в научни, културни, образователни и други институции; учители по руски език и литература и преподаватели в детски школи, в езикови школи, в центрове за работа с деца, в специализирани училища/паралелки с интензивно чуждоезиково обучение (*след придобита педагогическа правоспособност*), както и да продължат образованието си в магистърска степен.

Форма на обучение – редовна; продължителност на обучение: 4 години.

Турска филология с бизнес комуникация. Завършилите тази специалност придобиват ОКС „бакалавър“ с професионална квалификация *филолог*. В рамките на бакалавърската степен студентите могат да придобият и професионална квалификация *учител по турски език и литература*.

Кандидатства се по избор с: тест по български език и литература; тест по чужд език (английски, немски или руски); оценка от ДЗИ по български език и литература; оценка от ДЗИ по чужд език; сертификати за владение на чужд език.

Дипломиралите се могат да реализират своите знания и умения като: преводачи в областта на бизнеса и туризма, литературата и културата; редактори и коректори на преводни текстове в издателства и в средствата за масова комуникация; учители по турски език и литература в средните училища, преподаватели в езикови и детски школи, в центрове за работа с деца; съветници по въпросите на специализирания език на бизнеса, както и да продължат образованието си в магистърска степен.

Форма на обучение – редовна; продължителност на обучение: 4 години.

Приложна лингвистика (английски език и руски език). Изучават се два чужди езика. Завършилите тази специалност придобиват ОКС „бакалавър“ с професионална квалификация *филолог*. В рамките на бакалавърската степен студентите могат да придобият и професионална квалификация *учител по английски език и литература и/или учител по руски език и*

литература.

Кандидатства се по избор с: тест по английски език; оценка от ДЗИ по английски език; тест по руски език; оценка от ДЗИ по руски език; международни сертификати (IELTS, TOEFL, FCE, CAE, CPE); класиране на втори кръг на състезание или олимпиада по английски език; сертификати за владеење на английски език на ниво А2, В1, В2, С1, С2, като оценките, към които се приравняват нивата при кандидатстването, са съответно А2 = Добър 4; В1 = Мн. добър 5; В2, С1, С2 = Отличен 6; състезание „Что я знаю о России?“. Обучението по английски език започва от ниво за напреднали, а обучението по руски език от ниво за начинаещи.

Дипломиралиите се могат да реализират своите знания и умения като: преводачи и редактори в преводачески фирми, в издателства на научна и художествена литература или в административния апарат на държавни, общински и неправителствени организации у нас и в чужбина; учители по английски език и литература и по руски език и литература и преподаватели в езикови школи, в детски школи и центрове за работа с деца (*след придобита педагогическа правоспособност*), както и да продължат образованието си в магистърска степен.

Форма на обучение – редовна; продължителност на обучение: 4 години.

Приложна германистика. Завършилите тази специалност придобиват ОКС „бакалавър“ с професионална квалификация *филолог* и специализация по съответния модул. В рамките на бакалавърската степен студентите могат да придобият и професионална квалификация *учител по немски език и литература*.

Кандидатства се по избор с: тест по немски език; оценка от ДЗИ по немски език; тест по български език и литература; оценка от ДЗИ по български език и литература; сертификати за владеење на немски език.

Дипломиралиите се могат да реализират своите знания и умения като: преводачи в административния апарат във фирми и организации у нас и в чужбина; преводачи и администратори в областта на туризма и бизнеса; в издателства, в електронни и печатни медии; учители по немски език в училища, езикови школи и институции (*след придобита педагогическа правоспособност*); административни служители в различни фирми, предприятия, общински и държавни служби, както и могат да продължат образованието си в магистърска степен.

Форма на обучение – редовна; продължителност на обучение: 4 години.

Педагогика на обучението по история и география. Завършилите тази специалност придобиват ОКС „бакалавър“ с професионална квалификация *учител по история и цивилизация и география и икономика*.

Кандидатства се по избор с: тест по история; оценка от ДЗИ по история и цивилизация; тест по география; оценка от ДЗИ по география и икономика; тест по български език и литература; оценка от ДЗИ по български език и литература; тест по гражданско образование; състезание по история; състезание по религия; състезание по география.

Дипломиралите се могат да реализират своите знания и умения като: учители по история и цивилизация и география и икономика в средните училища; музейни специалисти и краеведи, служители в културни институции (изложбени палати, библиотеки, читалища, общински служби в областта на културата и историческото наследство); екскурзоводи и работещи в сферата на туризма; съветници по пиар на културно-историческото наследство и природните забележителности на страната, както и да продължат образованието си в магистърска степен.

Форма на обучение – редовна; продължителност на обучение: 4 години.

История. Завършилите тази специалност придобиват ОКС „бакалавър“ с професионална квалификация *историк*. В рамките на бакалавърската степен студентите могат да придобият и професионална квалификация *учител по история и цивилизация*.

Кандидатства се по избор с: тест по история; оценка от ДЗИ по история и цивилизация; тест по български език и литература; оценка от ДЗИ по български език и литература; тест по гражданско образование; състезание по история; състезание по религия.

Дипломиралите се могат да реализират своите знания и умения като: музейни специалисти, архивисти, сътрудници в научни и културни институти (изложбени палати, библиотеки, читалища, общински служби в областта на културата и историческото наследство); съветници по пиар на културно-историческото наследство; учители по история и цивилизация в средните училища (*след придобита педагогическа правоспособност*), както и да продължат образованието си в магистърска степен.

Форма на обучение – редовна; продължителност на обучение: 4 години.

Археология. Завършилите тази специалност придобиват ОКС „бакалавър“ с професионална квалификация *археолог, историк*. В рамките на бакалавърската степен студентите могат да придобият и професионална квалификация *учител по история и цивилизация*.

Кандидатства се по избор с: тест по история; оценка от ДЗИ по история и цивилизация; тест по български език и литература; оценка от ДЗИ по български език и литература; състезание по история; състезание по религия.

Дипломиралите се могат да реализират своите знания и умения като: специалисти археолози; музейни специалисти; архивисти; сътрудници

в научни и културни институти (изложбени палати, библиотеки, читалища, общински служби в областта на културата и историческото наследство); съветници по пиар на културно-историческото наследство; учители по история и цивилизация в средните училища (*след придобита педагогическа правоспособност*), както и да продължат образованието си в магистърска степен.

Форма на обучение – редовна; продължителност на обучение: 4 години.

Теология. Завършилите тази специалност придобиват ОКС „бакалавър“ получават професионална квалификация *богослов*. В рамките на бакалавърската степен студентите могат да придобият и професионална квалификация *учител по религия*.

Кандидатства се по избор с: тест по теология; тест по български език и литература; оценка от ДЗИ по български език и литература; тест по история; оценка от ДЗИ по история и цивилизация; състезание по история; състезание по религия.

Дипломиралите се могат да реализират своите знания и умения като: експерти в областта на вероизповеданията и културата; служители на Българската православна църква; учители по религия и теология в началните и средните училища (*след придобита педагогическа правоспособност*); административни длъжности в различни културни, общински и държавни институции, както и да продължат образованието си в магистърска степен.

Форма на обучение – редовна; продължителност на обучение: 4 години.

Журналистика и реклама*. Завършилите тази специалност придобиват ОКС „бакалавър“ с професионална квалификация *журналист*.

Кандидатства се по избор с: тест по български език и литература или оценка от ДЗИ по български език и литература.

Дипломиралите се могат да реализират своите знания и умения като: журналисти (редактори, репортери, говорители, продуценти, водещи, колумнисти, кореспонденти, специални пратеници и др.); административни ръководители в печатните и в електронните средства за масова комуникация, да ръководят електронни сайтове или да им сътрудничат, да заемат длъжности в областта на рекламата и връзките с обществеността, да бъдат съветници в областта на медиазнанието; администратори в различни фирми, общински и държавни служби, както и да продължат образованието си в магистърска степен.

Форма на обучение – задочна; продължителност на обучение: 4 години.

*Обучението се извършва само срещу заплащане

Връзки с обществеността*. Завършилиите тази специалност придобиват ОКС „бакалавър“ с професионална квалификация *PR експерт*.

Кандидатства се по избор с: тест по български език и литература или оценка от ДЗИ по български език и литература.

Дипломиралите се могат да реализират своите знания и умения като: експерти по връзки с обществеността в различни пиар агенции и служби към общински, държавни и частни предприятия; ръководят или сътрудничат като експерти и изпълнители на пиар кампании в областта на политиката, бизнеса, туризма, интегрираните маркетингови комуникации и др.; съветници по въпросите на медиазнанието; рекламни мениджъри; администратори в различни фирми, общински и държавни служби, както и да продължат образованието си в магистърска степен.

Форма на обучение – задочна; продължителност на обучение: 4 години.

Факултетът предлага обучение в следните **магистърски програми**:

- *Семиотика на културата*
- *Лингвистика и библиотечно-информационни дейности*
- *Редакторство и коректорство*
- *Лингвистика и масови комуникации*
- *Лингвистика и превод (Английска филология, Немска филология, Турска филология)*
- *Езиково обслужване на туризма и бизнеса (Английска филология, Немска филология, Руска филология, Турска филология)*
- *Чуждоезиково обучение (английски език)*
- *Балканистика*
- *Археология*
- *Културно-историческо наследство и туризъм (Археология, История)*
- *История на Югоизточна Европа*
- *Фотография и реклама (Журналистика, Връзки с обществеността)*
- *PR в публичната администрация*
- *Краезнание*
- *Християнско наследство и поклонничество*

Докторските програми, по които се осъществява обучение във Факултета, са следните:

- *Българска литература*
 - *Български език*
-

- *Германски езици*
- *Общо и сравнително езиковедие*
- *История и теория на литературата*
- *Литература на народите на Европа, Америка, Азия и Австралия (Немска литература)*
- *Руска литература*
- *Методика на обучението по история*
- *Методика на обучението по български език и литература*
- *Методика на обучението по чужд език (руски език)*
- *Славянски езици (Руски език)*
- *Тюркски езици (Турски език)*
- *История на България*
- *Археология*
- *Нова и най-нова обща история*
- *Журналистика.*

ФАКУЛТЕТ ПО МАТЕМАТИКА И ИНФОРМАТИКА

Във Факултета по математика и информатика се подготвят студенти по следните бакалавърски специалности:

- *Бизнес математика*
- *Софтуерно инженерство*
- *Компютърни информационни технологии*
- *Компютърен дизайн и мултимедия*
- *Информационни технологии, информатика и математика*
- *Педагогика на обучението по икономика и математика*
- *Икономика**

Бизнес математика. Завършилите тази специалност придобиват ОКС „бакалавър“ с професионална квалификация *математик – бизнес-аналитик*. В рамките на бакалавърската степен студентите могат да придобият и професионална квалификация *учител по математика* и да се реализират като учители по математика.

Кандидатства се по избор с: тест по математика; ДЗИ по математика; тест по информатика ; ДЗИ по информатика; ДЗИ по информационни технологии; тест по икономика; ДЗИ по география и икономика; тест по български език и литература; ДЗИ по бълг. език и литература; състезание по география; състезание по информатика и информационни технологии; състезание по икономика; състезание по математика; национален турнир по информационни технологии.

Дипломираните се могат да реализират своите знания и умения като: сътрудници в работата и управлението на стопански фирми чрез приложни изследвания и прилагане на математически методи в съвременната икономика; специалисти-актюери, които отговарят за създаването и развитието на финансови и застрахователни продукти; специалисти-аналитици по изследване на операциите, които да консултират при вземане на управленчески решения на базата на решаване на оптимизационни модели в производството; статистици в предприятия или учреждения; финансови анализатори в банки и други финансови институции; учители по математика (*след придобита педагогическа правоспособност*).

Форма на обучение – редовна; продължителност на обучение: 4 години

Софтуерно инженерство

Завършилите тази специалност придобиват ОКС „бакалавър“ с професионална квалификация *софтуерен инженер*. В рамките на бакалавърската степен студентите могат да придобият и професионална квалифи-

* Обучението се извършва само срещу заплащане

кация *учител по информатика и информационни технологии* и да се реализират като учители по информатика и информационни технологии.

Кандидатства се по избор с: тест по информатика; ДЗИ по информатика; ДЗИ по информационни технологии; тест по математика; ДЗИ по математика; тест по бълг. език и литература; ДЗИ по бълг. език и литература; състезание по информатика и инф. технологии; състезание по математика; национален турнир по информационни технологии.

Дипломиралите се могат да реализират своите знания и умения като: специалисти по информатика и информационни технологии в компютърни и софтуерни фирми и държавни институции; програмисти аналитици по софтуерни приложения, уебсайтове, мултимедия, бази данни и системи за управление на бази от данни; специалисти по тестване на софтуер, приложно програмиране, софтуерни приложения, обработка на данни, сигурност на данни и компютърни мрежи и системи; приложни администратори и администратори на информационни системи; учители по информатика и информационни технологии (*след придобита педагогическа правоспособност*).

Форма на обучение – редовна, задочна; продължителност на обучение: 4 години.

Компютърни информационни технологии. Завършилилите тази специалност придобиват ОКС „бакалавър“ с професионална квалификация *информатик*. В рамките на бакалавърската степен студентите могат да придобият и професионална квалификация *учител по информатика и информационни технологии* и да се реализират като учители по информатика и информационни технологии.

Кандидатства се по избор с: тест по информатика; ДЗИ по информатика; ДЗИ по информационни технологии; тест по математика; ДЗИ по математика; тест по бълг. език и литература; ДЗИ по бълг. език и литература; състезание по информатика и инф. технологии; състезание по математика; национален турнир по информационни технологии.

Дипломиралите се могат да реализират своите знания и умения като: специалисти по информатика и информационни технологии в компютърни и софтуерни фирми и държавни институции; консултанти или програмисти в учреждения, банки и финансови институции; приложни администратори и програмисти; системни администратори и супервайзъри; специалисти по компютърни мрежи и обработка и сигурност на данни; учители по информатика и информационни технологии (*след придобита педагогическа правоспособност*).

Форма на обучение – редовна; продължителност на обучение: 4 години.

Компютърен дизайн и мултимедия. Завършилилите тази специал-

ност придобиват ОКС „бакалавър“ с професионална квалификация *информатик*. В рамките на бакалавърската степен студентите могат да придобият и професионална квалификация *учител по информатика и информационни технологии* и да се реализират като учители по информатика и информационни технологии.

Кандидатства се по избор с: тест по информатика; ДЗИ по информатика; ДЗИ по информационни технологии; тест по математика; ДЗИ по математика; тест по бълг. език и литература; ДЗИ по бълг. език и литература; състезание по информатика и информационни технологии; състезание по математика; национален турнир по информационни технологии.

Дипломиралите се могат да реализират своите знания и умения като: графични дизайнери; front-end програмисти; разработчици на уеб съдържание и мултимедия; специалисти в компютърни и софтуерни фирми и държавни институции; програмисти, администратори на информационни системи и приложни администратори; учители по информатика и информационни технологии (след придобита педагогическа правоспособност).

Форма на обучение – редовна; продължителност на обучение: 4 години

Информационни технологии, информатика и математика. Завършилите тази специалност придобиват ОКС „бакалавър“ с професионална квалификация *учител по математика, информатика и информационни технологии*.

Кандидатства се по избор с: тест по математика; ДЗИ по математика; тест по информатика; ДЗИ по информатика; ДЗИ по инф. технологии; тест по бълг. език и литература; ДЗИ по бълг. език и литература; състезание по информатика и информационни технологии; състезание по математика; национален турнир по информационни технологии.

Дипломиралите се могат да реализират своите знания и умения като: учители по математика в средните, обединени, основни училища и гимназии; учители по информатика и информационни технологии; възпитатели в структурите на регионалните управления на образованието към МОН; ръководители на извънкласни форми на работа по математика и информатика в училище и в центрове за подкрепа на личностното развитие на деца; специалисти в неправителствени организации и граждански обединения, занимаващи се с образователна дейност; специалисти по информатика в държавни и частни фирми.

Форма на обучение – редовна; продължителност на обучение: 4 години.

Педагогика на обучението по икономика и математика. Завършилите тази специалност придобиват ОКС „бакалавър“ с професионална квалификация *учител по математика и по икономика*.

Кандидатства се по избор с: тест по икономика; тест по икономика; тест по география; ДЗИ по география и икономика; тест по математика; ДЗИ

по математика; тест по информатика; ДЗИ по информатика; ДЗИ по инф. технологии; тест по бълг. език и литература; ДЗИ по бълг. език и литература; състезание по география; състезание по икономика; състезание по математика; национален турнир по информационни технологии.

Дипломиралите се могат да реализират своите знания и умения като: учители по икономика и по математика в основни, средни и обединени училища и гимназии; възпитатели в структурите на РУО; ръководители на извънкласни форми по икономика и по математика в училища и центрове за подкрепа на личностното развитие на деца, специалисти в неправителствени организации и граждански обединения, занимаващи се с образователна дейност; специалисти по снабдяване, търговия, човешки ресурси, бизнес комуникации, маркетинг, реклама, икономически анализ, планиране.

Форма на обучение – редовна; продължителност на обучение: 4 години.

Икономика*. Завършилите тази специалност придобиват ОКС „бакалавър“ с професионална квалификация *икономист*. В рамките на бакалавърската степен студентите могат да придобият и професионална квалификация *учител по икономика*.

Кандидатства се по избор с: тест по икономика; тест по география; ДЗИ по география и икономика; тест по математика; ДЗИ по математика; тест по бълг. език и литература; ДЗИ по бълг. език и литература; състезание по география; състезание по икономика; състезание по математика.

Дипломиралите се могат да реализират своите знания и умения като: ръководители на икономически отдели, управители на фирми; финансови мениджъри, счетоводители, одитори, данъчни служители; кредитни инспектори, застрахователни агенти, брокери и дилъри във финансови институции; специалисти по снабдяване, търговия, човешки ресурси, бизнес комуникации, маркетинг, реклама, икономически анализи, планиране; учители по икономика (*след придобита педагогическа правоспособност*).

Форма на обучение – задочна; продължителност на обучение: 4 години.

Факултетът предлага възможност за обучение в следните **магистърски програми**:

- *Софтуерно инженерство*
- *Мултимедийни технологии*
- *Софтуерни технологии*
- *Алгебра*
- *Анализ*
- *Стопанска математика*
- *Икономика и управление на бизнеса*

* Обучението се извършва само срещу заплащане

- Педагогика на обучението по математика
- Педагогика на обучението по информатика и информационни технологии
- Педагогика на обучението по математика и информатика.

Във Факултета по математика и информатика се обучават докторанти в следните **докторски програми**:

- Методика на обучението по математика и информатика
- Алгебра и теория на числата
- Математически анализ
- Изчислителна математика
- Информатика.

ФАКУЛТЕТ ПО ПРИРОДНИ НАУКИ

Във Факултета по природни науки се подготвят студенти по следните бакалавърски специалности:

- *Медицинска химия*
- *Астрономия и метеорология*
- *Екология и опазване на околната среда*
- *География и регионална политика*
- *Педагогика на обучението по биология и химия*
- *Педагогика на обучението по география и биология*
- *Растителна защита*
- *Педагогика на обучението по природни науки*
- *Туризъм**

Медицинска химия. Завършилите тази специалност придобиват ОКС „бакалавър“ с професионална квалификация *химик*. В рамките на бакалавърската степен студентите могат да придобият и професионална квалификация *учител по химия и опазване на околната среда*.

Кандидатства се по избор с: тест по химия; ДЗИ по химия и опазване на околната среда; тест по биология; ДЗИ по биология и здравно образование; тест по физика; ДЗИ по физика и астрономия; тест по география; ДЗИ по география и икономика; тест по бълг. език и литература; ДЗИ по бълг. език и литература; състезание по химия; състезание по география; състезание по физика; състезание по биология.

Дипломиралите се могат да реализират своите знания и умения като: експерти в химическата, фармацевтичната, козметичната и биотехнологическата промишленост; специалисти в областта на екологията и опазване на околната среда; сътрудници в научни лаборатории и изследователски институти; преподаватели във висши училища.

Форма на обучение - редовна; продължителност на обучение: 4 години.

Астрономия и метеорология. Завършилите тази специалност придобиват ОКС „бакалавър“ с професионална квалификация *физик, астроном и метеоролог*. В рамките на бакалавърската степен студентите могат да придобият и професионална квалификация *учител по физика и астрономия*.

Кандидатства се по избор с: тест по физика; ДЗИ по физика и астрономия; тест по математика; ДЗИ по математика; тест по химия; ДЗИ по химия и опазване на околната среда; тест по биология; ДЗИ по биология и здравно образование; тест по география; ДЗИ по география и икономика; тест по бълг. език и литература; ДЗИ по бълг. език и литература; състезание

* *Обучението се извършва само срещу заплащане*

по химия; състезание по география; състезание по физика; състезание по биология.

Дипломиралите се могат да реализират своите знания и умения като: физици в астрономически обсерватории и планетариуми, метеорологични станции и обсерватории, физически лаборатории на производствени фирми; в научни институти; метеоролози в звената, обслужващи гражданската и военната авиация, в системата за борба с градушките, в системата на Министерството на околната среда и водите и в други организации и фирми, където са необходими специалисти с квалификация по метеорология; в областта на висшето и средното образование (*след придобита педагогическа правоспособност*).

Форма на обучение - редовна; продължителност на обучение: 4 години.

Екология и опазване на околната среда. Завършилите тази специалност придобиват ОКС „бакалавър“ с професионална квалификация *еколог*. В рамките на бакалавърската степен студентите могат да придобият и професионална квалификация *учител по биология и здравно образование* и да работят като *учители по предметите човекът и природата* (V - VI клас) и *биология и здравно образование* (VII – XII клас) в средното образование.

Кандидатства се по избор с: тест по биология; ДЗИ по биология и здравно образование; тест по химия; ДЗИ по химия и опазване на околната среда; тест по география; ДЗИ по география и икономика; тест по физика; ДЗИ по физика и астрономия; тест по бълг. език и литература; ДЗИ по бълг. език и литература; състезание по химия; състезание по биология; състезание по география; състезание по физика.

Дипломиралите се могат да реализират своите знания и умения като: специалисти в системата на Министерството на околната среда и водите (регионални инспекции по околната среда и водите – РИОСВ, изпълнителни агенции по околна среда – ИАОС, дирекции на национални и природни паркове и други защитени територии, регионални здравни инспекции (РЗИ), както и в други министерства и агенции; специалисти по опазване на околната среда (еколог, анализатор на замърсяване, експерт консервация на околната среда, консултант по екология, биолог и сродни длъжности); системата на областната и общинската администрация; специалисти по опазване на околната среда (еколог, експерт консервация на околната среда, експерт устойчиво развитие и др.); лаборатории за контрол на качеството на околната среда и контрол на храни, агрохимични лаборатории, предприятия на хранително-вкусовата и преработвателната промишленост; консултантски, проектантски и неправителствени организации, разработващи екологични проекти, извършващи мониторинг и екологични експертизи; системата на образованието и науката като преподаватели и изследователи (преподавател, ръководител звено за изследване и развитие, ръководител научна програма, завеждащ научна лаборатория).

Форма на обучение - редовна; продължителност на обучение: 4 години.

География и регионална политика. Завършилите тази специалност придобиват ОКС „бакалавър“ с професионална квалификация *географ, политическа география*. В рамките на бакалавърската степен студентите могат да придобият и професионална квалификация *учител по география и икономика*.

Кандидатства се по избор с: тест по география; ДЗИ по география и икономика; тест по история; ДЗИ по история и цивилизация; тест по физика; ДЗИ по физика и астрономия; тест по химия; ДЗИ по химия и опазване на околната среда; тест по биология; ДЗИ по биология и здравно образование; тест по бълг. език и литература; ДЗИ по бълг. език и литература; състезание по химия; състезание по география; състезание по физика; състезание по биология.

Дипломиралите се могат да реализират своите знания и умения като: специалисти в научни институти; експерти в местните, регионалните и националните власти; специалисти в различни неправителствени организации; преподаватели във висши училища.

Форма на обучение - редовна; продължителност на обучение: 4 години.

Педагогика на обучението по биология и химия. Завършилите тази специалност придобиват ОКС „бакалавър“ с професионална квалификация *учител по биология и химия*.

Кандидатства се по избор с: тест по биология; ДЗИ по биология и здравно образование; тест по химия; ДЗИ по химия и опазване на околната среда; тест по география; ДЗИ по география и икономика; тест по физика; ДЗИ по физика и астрономия; тест по бълг. език и литература; ДЗИ по бълг. език и литература; състезание по химия; състезание по биология; състезание по география; състезание по физика.

Дипломиралите се могат да реализират своите знания и умения като: учители по човекът и природата, по биология и здравно образование и по химия и опазване на околната среда в средните училища; възпитатели във всички училищни степени; експерти в регионалните педагогически центрове и регионалните управления на образованието; специалисти във висши училища и изследователски институти.

Форма на обучение - редовна; продължителност на обучение: 4 години.

Педагогика на обучението по география и биология. Завършилите тази специалност придобиват ОКС „бакалавър“ с професионална квалификация *учител по география и по биология*.

Кандидатства се по избор с: тест по география; ДЗИ по география и икономика; тест по биология; ДЗИ по биология и здравно образование;

тест по химия; ДЗИ по химия и опазване на околната среда; тест по физика; ДЗИ по физика и астрономия; тест по бълг. език и литература; ДЗИ по бълг. език и литература; състезание по биология; състезание по география; състезание по физика; състезание по химия.

Дипломиралите се могат да реализират своите знания и умения като: учители във всички училищни степени и преподаватели във висши училища; експерти в регионалните педагогически центрове и регионалните управления на образованието; възпитатели във всички училищни степени; научни работници и специалисти в институти, лаборатории и фирми с подходящ предмет на дейност.

Форма на обучение - редовна; продължителност на обучение: 4 години.

Растителна защита. Завършилите тази специалност придобиват ОКС „бакалавър“ с професионална квалификация *агроном*. В рамките на бакалавърската степен студентите могат да придобият и професионална квалификация *учител по биология и здравно образование* и да работят като учители по *човекът и природата* (5. и 6. клас) и *биология и здравно образование* (7 -12. клас).

Кандидатства се по избор с: тест по биология; ДЗИ по биология и здравно образование; тест по химия; ДЗИ по химия и опазване на околната среда; тест по география; ДЗИ по география и икономика; тест по физика; ДЗИ по физика и астрономия; тест по бълг. език и литература; ДЗИ по бълг. език и литература; състезание по география; състезание по физика; състезание по химия; състезание по биология.

Дипломиралите се могат да реализират своите знания и умения като: консултират, ръководят, организират и контролират отглеждането и опазването на земеделските култури от болести, неприятели и плевели на базата на задълбочени знания за тяхната биология, екология и съвременните екологосъобразни методи за борба; притежават умения за организиране и провеждане на фитосанитарен мониторинг; умело прилагат всички съвременни методи с цел ограничаване на употребата на пестициди; в максимална степен използват биологични препарати и други алтернативни средства, толерантни към полезните видове насекоми. Могат да се реализират в различни институции: Министерство на земеделието и храните (министерски отдел; национални и регионални служби за растителна защита и карантина; служби за съвети в земеделието, контрол и сертифициране на селскостопански продукти и др.); консултантски фирми и селскостопански аптеки; търговски представителства на чуждестранни производители, вносители и дистрибутори на пестициди; специалисти в учебни и научноизследователски центрове.

Форма на обучение - редовна; продължителност на обучение: 4 години.

Педагогика на обучението по природни науки. Завършилите

тази специалност придобиват ОКС „бакалавър“ с професионална квалификация *учител по човекът и природата, физика и астрономия, химия и опазване на околната среда, биология и здравно образование в основна образователна степен.*

Кандидатства се по избор с: тест по биология; ДЗИ по биология и здравно образование; тест по химия; ДЗИ по химия и опазване на околната среда; тест по физика; ДЗИ по физика и астрономия; тест по бълг. език и литература; ДЗИ по бълг. език и литература; състезание по химия; състезание по биология; състезание по физика; състезание по география.

Дипломиралите се могат да реализират своите знания и умения като: учители по предмета човекът и природата (5. и 6. клас); учители по физика и астрономия, химия и опазване на околната среда, биология и здравно образование в основна образователна степен (7. клас); възпитатели във всички учебни заведения; експерти в звената за подбор, контрол и управление на кадрите; преподаватели във висши училища или изследователски институти.

Форма на обучение - редовна; продължителност на обучение: 4 години.

Туризъм*. Завършилиите тази специалност придобиват ОКС „бакалавър“ с професионална квалификация *хотелиер, ресторантьор, туроператор и турагент, екскурзовод, туристически маркетолог.*

Кандидатства се по избор с: тест по география; тест по икономика, оценка от ДЗИ по география и икономика; тест по чужд език (английски, немски, руски); оценка от ДЗИ по чужд език; тест по български език и литература; оценка от ДЗИ по български език и литература; тест по химия; оценка от ДЗИ по химия и опазване на околната среда; тест по физика; оценка от ДЗИ по физика и астрономия; тест по биология; оценка от ДЗИ по биология и здравно образование; тест по история; ДЗИ по история и цивилизация; състезание по химия; състезание по география; състезание по физика; състезание по биология.

Дипломиралите се могат да реализират своите знания и умения като: ръководни или изпълнителски кадри на дейности в хотели, хотелски комплекси, ресторанти, курортни учреждения, увеселителни заведения, панорамни и други туристически обекти; специалисти в национални, международни и местни туристически организации; специалисти по туризъм в държавната и общинската администрация; организатори и ръководители в туроператорски, турагентски и транспортни предприятия.

Форма на обучение - редовна; продължителност на обучение: 4 години.

Факултетът предлага възможност за обучение в следните **магистърски програми:**

* Обучението се извършва само срещу заплащане

- *Астрофизика*
- *Метеорология*
- *Органична химия*
- *Екологична химия*
- *Медицинска химия*
- *Екологични биотехнологии и контрол на храни*
- *Екология на микроорганизмите, биотехнологии, пречистване и контрол*
- *Екология на лечебните растения*
- *Управление и опазване на екосистемите*
- *Химични аспекти в растителната защита*
- *Биотероризъм и безопасност на храни*
- *Приложна география и географски информационни системи*
- *Регионално развитие и туризъм*
- *Растителна защита*
- *География и интерактивно образование*
- *Методология на обучението по химия и опазване на околната среда*
- *Дидактика на биологията и здравното образование.*

Докторските програми, по които се осъществява обучение във Факултета, са следните:

- *Астрофизика*
- *Медицинска физика*
- *Органична химия*
- *Неорганична химия*
- *Екология и опазване на околната среда*
- *Методика на обучението по химия и опазване на околната среда*
- *Методика на обучението по география*
- *Методика на обучението по биология и здравно образование.*

ПЕДАГОГИЧЕСКИ ФАКУЛТЕТ

В Педагогическия факултет се подготвят студенти по следните бакалавърски специалности:

- *Предучилищна и начална училищна педагогика*
- *Предучилищна педагогика*
- *Начална училищна педагогика и чужд език (английски език)*
- *Специална педагогика*
- *Социална педагогика*
- *Социални дейности*
- *Педагогика на обучението по музика*
- *Педагогика на обучението по изобразително изкуство*
- *Педагогика на обучението по физическо възпитание*
- *Педагогика на обучението по техника и технологии*

Предучилищна и начална училищна педагогика. Завършилите тази специалност придобиват ОКС „бакалавър“ с професионална квалификация *детски учител, начален учител*.

Кандидатства се по избор с: тест по гражданско образование; тест по български език и литература; оценка от ДЗИ по философия; оценка от ДЗИ по български език и литература.

Дипломиралите се могат да реализират своите знания и умения като: учители в детски градини и в начална училищна степен; педагози в детски ясли, обединени детски заведения; възпитатели в детски градини и начални училища; преподаватели в детски школи, центрове за работа с деца; ръководители на групи ученици за извънкласна дейност, както и административни ръководители в детски отдели, институции за масова и художествена комуникация, диагностични и прогностични центрове, частни училища.

Форма на обучение – редовна; продължителност на обучение: 4 години.

Предучилищна педагогика. Завършилите тази специалност придобиват ОКС „бакалавър“ с професионална квалификация *детски учител*.

Кандидатства се по избор с: тест по гражданско образование; тест по български език и литература; оценка от ДЗИ по философия; оценка от ДЗИ по български език и литература.

Дипломиралите се могат да реализират своите знания и умения като: педагози в детски ясли; учители в детски градини; директори на предучилищни заведения; възпитатели в домове за деца; преподаватели в детски школи и центрове за работа с деца.

Форма на обучение – редовна; продължителност на обучение: 4 години.

Начална училищна педагогика и чужд език (английски език).

Завършилите тази специалност придобиват ОКС „бакалавър“ с професионална квалификация *начален учител, начален учител по чужд език*.

Кандидатства се по избор с: тест по английски език; тест по гражданско образование; тест по български език и литература; оценка от ДЗИ по английски език; оценка от ДЗИ по философия; оценка от ДЗИ по български език и литература.

Дипломиралите се могат да реализират своите знания и умения като: начални учители с право да преподават чужд език от I до IV клас; възпитатели в начални училища и домове за деца; преподаватели в детски школи, езикови школи, центрове за работа с деца; ръководители на групи ученици за извънкласна дейност; административни ръководители в детски отдели, институции за масова и художествена комуникация, диагностични и прогностични центрове, частни училища.

Форма на обучение – редовна; продължителност на обучение: 4 години.

Специална педагогика. Завършилите тази специалност придобиват ОКС „бакалавър“ с професионална квалификация *специален педагог, ресурсен учител, учител в специално училище*.

Кандидатства се по избор с: тест по гражданско образование; тест по български език и литература; оценка от ДЗИ по философия; оценка от ДЗИ по български език и литература.

Дипломиралите се могат да реализират своите знания и умения като: ресурсни учители в детски градини и училища, центрове за подкрепа за личностно развитие, регионални центрове за подкрепа на процеса на приобщаващото образование и центрове за специална образователна подкрепа; учители и възпитатели в специални детски градини, специални училища, защитени жилища и в класове за интегрирано обучение на ученици със специални образователни потребности; специални педагози в дневни центрове за деца (лица) с умерена и тежка степен на отклонение в развитието и с множество увреждания; експерти в екипи за подкрепа за личностно развитие и насочване на деца със специални образователни потребности за интегрирано обучение и приобщаващо образование; експерти към регионалните управления на образованието по въпроси, свързани с приобщаващото образование; консултанти в правителствени, неправителствени институции и сдружения на самите лица с отклонения в развитието; директори на специални детски градини и училища, дневни центрове за деца и лица с увреждания, центрове за подкрепа за личностно развитие и центрове за специална образователна подкрепа и други специализирани институции за деца и лица с увреждания.

Форма на обучение – редовна; продължителност на обучение: 4 години.

Социална педагогика. Завършилите тази специалност придобиват ОКС „бакалавър“ с професионална квалификация *социален педагог*.

Кандидатства се по избор с: тест по гражданско образование; тест по български език и литература; оценка от ДЗИ по философия; оценка от ДЗИ по български език и литература.

Дипломиралите се могат да реализират своите знания и умения като: възпитатели или социални работници в различни форми на социални услуги, предоставяни в общността и в специализирани институции; педагогически съветници; педагози в детски педагогически стаи; специалисти по извънучилищни дейности; консултанти и експерти за възпитателни и обучителни дейности в социално- педагогически центрове, комплекси и кабинети; консултанти и експерти за социокултурни дейности и мултиетнически общности; експерти в регионални и общински комисии и центрове за борба с противообществени прояви на малолетни и непълнолетни; социални педагози и експерти в пробационни служби за младежи с девиантно и деликвентно поведение, както и в миграционни служби; експерти по професионално ориентиране, квалификация и преквалификация; експерти в институциите за закрила на детето на всички равнища; консултанти и експерти в неправителствени организации.

Форма на обучение – редовна; продължителност на обучение: 4 години.

Социални дейности. Завършилите тази специалност придобиват ОКС „бакалавър“ с професионална квалификация *социален работник*.

Кандидатства се по избор с: тест по гражданско образование; тест по български език и литература; оценка от ДЗИ по философия; оценка от ДЗИ по български език и литература.

Дипломиралите се могат да реализират своите знания и умения като: получават широка професионална реализация в сферата на социалните дейности от всякакъв тип – социално подпомагане, социални услуги, центрове за рехабилитация и социализация, бюра по труда, териториални подразделения на Агенцията по заетостта, домове за стари хора, домове за деца с психически и физически увреждания.

Форма на обучение – редовна, задочна; продължителност на обучение: 4 години.

Педагогика на обучението по музика. Завършилите тази специалност придобиват ОКС „бакалавър“ с професионална квалификация *учител по музика в детска градина и училище*.

Кандидатства се по избор с: устен изпит по музика, портфолио.

Дипломиралите се могат да реализират своите знания и умения: като учители в специализирани училища, средни училища, начални училища, детски градини; в паралелки по изкуствата, в кръжоци, школи, кур-

сове, центрове за подкрепа за личностно развитие; като ръководители на музикални състави (хорове, вокални групи, инструментални състави и др.).

Форма на обучение – редовна; продължителност на обучение: 4 години.

Педагогика на обучението по изобразително изкуство. Завършилите тази специалност придобиват ОКС „бакалавър“ с професионална квалификация *учител по изобразително изкуство*.

Кандидатства се с портфолио.

Дипломиралите се могат да реализират своите знания и умения като: преподаватели в специализирани училища и паралелки по изкуствата; преподаватели във висши училища; административни ръководители в сферата на образованието, школи и клубове по изкуства; галеристи; компютърни графичи.

Форма на обучение – редовна; продължителност на обучение: 4 години.

Педагогика на обучението по физическо възпитание. Завършилите тази специалност придобиват ОКС „бакалавър“ с професионална квалификация *учител по физическо възпитание и спорт*.

Кандидатства се с: практически изпит по физическо възпитание и спорт.

Дипломиралите се могат да реализират своите знания и умения като: учители по физическо възпитание и спорт във всички степени на българското училище, в колежи, в частни училища и като възпитатели във всички учебно-възпитателни заведения – училища, общежития, домове за деца и юноши, трудово-възпитателни училища, в системата на туристическия отход и туризъм.

Форма на обучение – редовна; продължителност на обучение: 4 години.

Педагогика на обучението по техника и технологии. Завършилите тази специалност придобиват ОКС „бакалавър“ с професионална квалификация *учител по техника и технологии*.

Кандидатства се по избор с: тест по технологии и предприемачество; тест по гражданско образование; тест по български език и литература; оценка от ДЗИ по български език и литература; оценка от ДЗИ по философия.

Дипломиралите се могат да реализират своите знания и умения като: учители по учебните предмети в системата на технологичното обучение, респективно културно-образователната област „Технологии и предприемачество“ в прогимназиален етап и профилирани паралелки на средните училища и професионалните гимназии; ръководители на школи, курсове,

кръжоци с технико-технологическа насоченост, обединени детски комплекси, педагогически консултативни кабинети, експерти по технико-технологично обучение и професионално образование; административни ръководители в сферата на образованието.

Форма на обучение – редовна; продължителност на обучение: 4 години.

Факултетът предлага възможност за обучение в следните **магистърски програми**:

- *Логопедия*
- *Ресурсен учител*
- *Иновации в предучилищното и началното образование*
- *Иновации в началното образование*
- *Иновации в предучилищното образование*
- *Начална училищна педагогика и информационни технологии*
- *Иновации в технологичното обучение и предприемачество*
- *Управление на образованието*
- *Социално-педагогическо консултиране*
- *Регулиране и контрол в системата на социалните дейности*
- *Педагогика на обучението по визуални изкуства – Живопис*
- *Педагогика на обучението по визуални изкуства – Графика и графична комуникация*
- *Музикална педагогика*
- *Физическо възпитание и спорт в училище.*

Докторските програми, по които се осъществява обучение във Факултета, са следните:

- *Теория на възпитанието и дидактика*
- *Предучилищна педагогика*
- *Социална педагогика*
- *Специална педагогика*
- *Управление на образованието*
- *История на педагогиката и българското образование*
- *Организация и управление извън сферата на материалното производство (Социални дейности)*
- *Методика на обучението по музика*
- *Методика на обучението по изобразително изкуство*
- *Методика на обучението по физическо възпитание и спорт*
- *Методика на обучението по техника и технологии.*

ФАКУЛТЕТ ПО ТЕХНИЧЕСКИ НАУКИ

Във Факултета по технически науки се обучават студенти по следните бакалавърски специалности:

- *Комуникационни и информационни системи*
- *Компютърни технологии за автоматизация на производството*
- *Сигнално-охранителни системи и сигурност*
- *Технологии за киберсигурност*
- *Геодезия (магистър след средно образование)*
- *Инженерна логистика*

Комуникационни и информационни системи. Завършилите тази специалност придобиват ОКС „бакалавър“ с професионална квалификация *инженер по комуникационни и информационни системи.*

Кандидатства се по избор с: тест по техническа подготовка; тест по математика; ДЗИ по математика; тест по информатика; тест по физика; ДЗИ по физика и астрономия; тест по бълг. език и литература; ДЗИ по бълг. език и литература; състезание по техническа подготовка; национален турнир по информационни технологии.

Дипломиралите се могат да реализират своите знания и умения като: специалисти по експлоатация на комуникационни и информационни системи, в телекомуникационни компании, мобилни оператори, доставчици на интернет; специалисти по експлоатация на програмни продукти, компютърни системи и мрежи; представители на компютърни фирми за даден регион и ръководители на звена с гореизброените предмети на дейност; преподаватели във висши училища.

Форма на обучение – редовна, продължителност на обучение: 4 години.

Компютърни технологии за автоматизация на производството. Завършилите тази специалност придобиват ОКС „бакалавър“ с професионална квалификация *инженер по компютърни технологии за автоматизация на производството.*

Кандидатства се по избор с: тест по техническа подготовка; тест по математика; ДЗИ по математика; тест по информатика; тест по физика; ДЗИ по физика и астрономия; тест по бълг. език и литература; ДЗИ по бълг. език и литература; състезание по техническа подготовка; национален турнир по информационни технологии.

Дипломиралите се могат да реализират своите знания и умения като: инженери по експлоатация на автоматизирани системи за управление на производството; инженери по проектиране, разработване и внедряване на софтуерни продукти в областта на автоматизацията на производството;

представители на фирми за даден район с предмет на дейност проектиране, реализация и внедряване на съвременни технологии в производството; ръководители на звена във фирми с предмет на дейност проектиране на автоматизирани системи за управление на производството; служители в държавната администрация, контролни и лицензионни органи и други институции; преподаватели във висши училища.

Форма на обучение – редовна, продължителност на обучение: 4 години.

Сигнално-охранителни системи и сигурност. Завършилите тази специалност придобиват ОКС „бакалавър“ с професионална квалификация *инженер по сигнално-охранителни системи и сигурност*.

Кандидатства се по избор с: тест по техническа подготовка; ДЗИ по математика; тест по математика; тест по информатика; тест по физика; ДЗИ по физика и астрономия; тест по бълг. език и литература; ДЗИ по бълг. език и литература; състезание по техническа подготовка; национален турнир по информационни технологии.

Дипломиралите се могат да реализират своите знания и умения като: експерти по проектиране, изграждане и експлоатация на сигнално-охранителни системи в частни и държавни фирми и организации, лицензирани за извършване на охранителна дейност, ръководители на звена във фирми и организации с предмет на дейност охрана с технически средства; експерти в техническите звена на институциите от сектора за сигурност – ДАНС, ДАТО, ДАР, МО, МВР, ГД „Охрана“ към Министерство на правосъдието, Служба Военна полиция и др., представители на охранителни фирми за даден район, с предмет на дейност разработване, проектиране и реализация на сигнално-охранителни системи, ръководители на звена във фирми с предмет на дейност проектиране и производство на електротехнически, електронни и компютърни компоненти за сигнално-охранителни системи; преподаватели във висши училища.

Форма на обучение – редовна, продължителност на обучение: 4 години.

Технологии за киберсигурност.

Завършилите тази специалност придобиват ОКС „бакалавър“ с професионална квалификация *инженер по технологии за киберсигурност*.

Кандидатства се по избор с: тест по техническа подготовка; тест по математика; ДЗИ по математика; тест по информатика; тест по физика; ДЗИ по физика и астрономия; тест по бълг. език и литература; ДЗИ по бълг. език и литература; състезание по техническа подготовка; национален турнир по информационни технологии..

Дипломиралите се могат да реализират своите знания и умения

като: служители в Отдел „Киберсигурност“ при Главна дирекция „Борба с организираната престъпност“ в секторите „Кибератаки и онлайн хазарт“, „Противоправно съдържание в интернет“ и „Дигитални анализи и открити източници“, експерти във държавната администрация, финансови, застрахователни и други институции с предмет на дейност защита на личните данни чрез прилагане на Регламента за общата защита на данните (GDPR), специалисти по сигурността на информационните и комуникационните технологии в техническите звена на институциите от сектора за сигурност - ДАНС, ДАТО, ДАР, МО, МВР, ГД „Охрана“ към Министерство на правосъдието, Служба Военна полиция и др., системи администратори, софтуерни разработчици, както и системни анализатори с предмет на дейност осигуряване на мрежова и информационна сигурност в държавни институции, частни фирми и организации, консултанти и експерти по компютърни престъпления в международни асоциации, институти и неправителствени организации по информационна сигурност като (ISC)², SANS, ISACA, MITRE, CERT, EC-Council, Offensive Security, OWASP Foundation и др., вещи лица и експерти с предмет на дейност изготвяне на съдебни инженерно-технически експертизи в Районните и Окръжни прокуратури, както и в Районните и Окръжни съдилища в Република България, преподаватели във висши училища в Република България и чужбина.

Форма на обучение – редовна, продължителност на обучение: 4 години.

Геодезия, регулирана професия Геодезия, картография и кадастър. Завършилите тази специалност придобиват ОКС „магистър“ с професионална квалификация *инженер в геодезията, картографията и кадастърта*.

Кандидатства се по избор с: тест по техническа подготовка; тест по математика; ДЗИ по математика; тест по информатика; тест по физика; ДЗИ по физика и астрономия; тест по бълг. език и литература; ДЗИ по бълг. език и литература; състезание по геодезия; състезание по техническа подготовка; национален турнир по информационни технологии.

Дипломиралите се могат да реализират своите знания и умения като: геодезични, гравиметрични, фотограметрични, картографски и кадастрални работи. Могат да създават геодезични мрежи, топографски карти, тематични карти, кадастрални карти и планове. Могат да се реализират като административни и технически ръководители, мениджъри и технически изпълнители в различните институти и геодезически фирми, в техническите служби към административните органи за управление, в отрасли на строителството, земеделието, икономиката, енергетиката и др. Освен това могат да създават геодезически проекти, да ръководят геодезически фирми и

служби и да бъдат лицензирани за специфични геодезически работи. Те могат да работят още в системата на Министерството на отбраната, като преподаватели в строителните гимназии и висши училища, като вещи лица към съдебните органи и др.

Форма на обучение – редовна, продължителност на обучение: 5 години.

Инженерна логистика. Завършилите тази специалност придобиват ОКС „бакалавър“ с професионална квалификация *инженер логистик*.

Кандидатства се по избор с: тест по техническа подготовка; тест по математика; ДЗИ по математика; тест по информатика; тест по физика; ДЗИ по физика и астрономия; тест по бълг. език и литература; ДЗИ по бълг. език и литература; състезание по техническа подготовка; национален турнир по информационни технологии.

Дипломиралите се могат да реализират своите знания и умения като: оценители на характеристиките на техническите системи и техните качествени показатели; проектантите на технически системи, машини и механизми; стандартизатори; организатори на програми за управление на запасите и логистичната поддръжка на материално-техническото осигуряване; специалисти по логистика и производствени технологии в държавни и частни фирми; преподаватели във висши училища.

Форма на обучение – редовна, задочна, продължителност на обучение: 4 години.

Факултетът предлага обучение в следните **магистърски програми**:

- *Комуникационни и информационни системи*
- *Компютърни технологии за автоматизация на производството*
- *Сигнално-охранителни системи и технологии*
- *Геоматика*
- *Инженерна логистика*
- *Експлоатация на технически системи*
- *Административна и организационна сигурност*
- *Информационна сигурност*

Докторските програми, по които се осъществява обучение във Факултета, са следните:

- *Комуникационни мрежи и системи*
- *Автоматизирани системи за обработка на информация и управление*
- *Приложение на принципите и методите на кибернетиката в различни области на науката*
- *Обща, висша и приложна геодезия*

- *Земеустройство (вкл. Кадастър и оценка на недвижими имоти)*
- *Фотограмметрия и дистанционни методи*
- *Картография (вкл. Тематично географско картографиране)*
- *Инженерна логистика.*

КОЛЕЖ – гр. ДОБРИЧ

В Колежа се обучават студенти по следните специалности в ОКС *професионален бакалавър*:

- *Начална училищна педагогика и информационни технологии*
- *Начална училищна педагогика и чужд език (английски език)*
- *Предучилищна педагогика и чужд език (английски език)*
- *Информатика и информационни технологии*

Начална училищна педагогика и информационни технологии.

Завършилите тази специалност придобиват ОКС *„професионален бакалавър“* с професионална квалификация *начален учител, начален учител по информационни технологии*.

Кандидатства се по избор с: тест по български език и литература; ДЗИ по български език и литература; тест по гражданско образование; ДЗИ по философия; тест по информатика; тест по математика; ДЗИ по математика; състезание по информатика; състезание по български език.

Дипломиралите се могат да реализират своите знания и умения като: начален учител; учители по информационни технологии в началното училище; учител-възпитател в началното училище; преподаватели в детски школи и центрове за работа с деца; ръководители на групи ученици за извънкласна дейност.

Форма на обучение – редовна, продължителност на обучение: 3 години.

Начална училищна педагогика и чужд език (английски език).

Завършилите тази специалност придобиват ОКС *„професионален бакалавър“* с професионална квалификация *начален учител, начален учител по чужд език*.

Кандидатства се по избор с: тест по английски език; ДЗИ по английски език; тест по български език и литература; ДЗИ по български език и литература; тест по гражданско образование; ДЗИ по философия; състезание по български език.

Дипломиралите се могат да реализират своите знания и умения като: начални учители; начални учители по английски език и литература; учител-възпитател в началното училище; преподаватели в детски школи и центрове за работа с деца; ръководители на групи ученици за извънкласна дейност.

Форма на обучение – редовна, продължителност на обучение: 3 години.

Предучилищна педагогика и чужд език (английски език).

Завършилите ОКС *„професионален бакалавър“* придобиват професионална

квалификация *детски учител, детски учител по чужд език.*

Кандидатства се по избор с: тест по английски език; ДЗИ по английски език; тест по български език и литература; ДЗИ по български език и литература; тест по гражданско образование; ДЗИ по философия; състезание по български език.

Дипломиралите се могат да реализират своите знания и умения като: детски учители; учители по английски език в детските градини; преподаватели в детски заведения и центрове; преподаватели в детски школи и центрове за работа с деца; ръководители на групи ученици за извънкласна дейност.

Форма на обучение – редовна, продължителност на обучение: 3 години.

Информатика и информационни технологии. Завършилите тази специалност придобиват ОКС „*професионален бакалавър*“ с професионална квалификация *информатик, информационен администратор.*

Кандидатства се по избор с: тест по информатика; тест по математика; ДЗИ по математика; тест по български език и литература; ДЗИ по български език и литература; състезание по информатика.

Дипломиралите се могат да реализират своите знания и умения като: специалисти по информатика и информационни технологии; консултанти; супервайзъри; системни администратори или програмисти в учреждения, банки и фирми. По желание могат да продължат образованието си за придобиване на образователно-квалификационната степен *магистър* в специалности от същото професионално направление.

Форма на обучение – редовна, продължителност на обучение: 3 години

ДЕПАРТАМЕНТ ЗА ИНФОРМАЦИЯ, КВАЛИФИКАЦИЯ И ПРОДЪЛЖАВАЩО ОБРАЗОВАНИЕ – гр. Варна

В Департамента за информация, квалификация и продължаващо образование на Шуменския университет “Епископ Константин Преславски” повече от 60 години се организира продължаващо обучение и се повишава квалификацията на учители от страната и чужбина.

В Департамента стартират обучения за допълнителна професионална квалификация и едногодишни професионално-педагогически специализации през цялата година.

Краткосрочни курсове се провеждат съгласно тематичния план или по заявка на потребителите.

Изпитните процедури за професионално-квалификационните степени на учителите са съобразени с нормативните документи на МОН за статута и професионалното развитие на педагогическите специалисти.

ДИКПО-Варна е място на обучение по магистърски програми от различни факултети.

В Департамента работят утвърдени хабилитирани преподаватели и доктори - специалисти в областта на педагогиката, теорията и методиката на обучение по различни учебни дисциплини.

Базата на Департамента предоставя отлични условия за провеждане на научни форуми и конференции.

ПРАВИЛНИК

за приемане на студенти след средно образование в Шуменския университет „Епископ Константин Преславски“ за учебната 2023/2024 година I. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. С този правилник се определят редът и условията за прием в Шуменския университет (ШУ) „Епископ Константин Преславски“ за учебната 2023/2024 година на лица, завършили средно образование.

Чл. 2. Правилникът за приемане на студенти в Шуменския университет „Епископ Константин Преславски“ се основава на Закона за висшето образование (ЗВО) и Наредбата за държавните изисквания за приемане на студенти във висшите училища на Република България.

Чл. 3. Шуменският университет приема студенти след завършено средно образование, за които държавата осигурява средства за издръжка на обучението, а също така и студенти след завършено средно образование за обучение срещу заплащане.

Чл. 4. (1) Броят на местата за приемане на студенти след завършено средно образование, за които държавата осигурява средства за издръжка на обучението, се утвърждава от Министерския съвет, съгласно чл. 9, ал. 3, т. 6, б. „а“ от ЗВО.

(2) Броят на местата за приемане на студенти след завършено средно образование за обучение срещу заплащане, с изключение на приеманите по реда на чл. 21, ал. 2 от ЗВО, се утвърждава от Министерския съвет, съгласно чл. 9, ал. 3, т. 6, б. „б“ от ЗВО.

(3) Броят на местата за приемане на студенти по ал. 1 и ал. 2 е разпределен по професионални направления и специалности от регулираните професии, по форми на обучение и по образователно-квалификационни степени.

(4) Броят на местата за приемане на студенти след завършено средно образование за обучение срещу заплащане по реда на чл. 21, ал. 2 от ЗВО, се определя както следва:

1. Максималният брой студенти във всяко професионално направление (ПН), приети по реда на чл. 21, ал. 2 от ЗВО, е равен на 10% от капацитета, ако професионалното направление е получило при програмната акредитация оценка от 9,00 до 10,00, и е равен на 5% от капацитета, ако професионалното направление е получило при програмната акредитация оценка от 8,00 до 8,99.

2. Броят на действащите студенти във всяко професионално направление, приети по реда на чл. 21, ал. 2, се взема от Регистъра на действащите и прекъснали студенти за втория семестър на предходната учебна година.

3. Броят на местата за приемане на студенти по реда на чл. 21, ал. 2 от ЗВО във всяко професионално направление се получава като максималният брой по т. 1 се намали с броя на действащите студенти по т. 2.

(5) Броят на местата за приемане на студенти след завършено средно образование по специалности се утвърждава от Академичния съвет (АС) по предложение на факултетите и Колежа на ШУ, в рамките на определения брой по ал. 1, ал. 2, ал. 3 и ал. 4.

Чл. 5. (1) По време на обучението си студентите, приети на местата по чл. 4, ал. 1, заплащат годишна такса в размер, който се определя от Министерския съвет, а студентите, приети на местата по чл. 4, ал. 2 и ал. 4, заплащат годишна такса в размер, определена по реда на чл. 95, ал. 4 от ЗВО.

(2) Лица, които са кръгли сираци (до 25-годишна възраст); лица с трайни увреждания и намалена работоспособност 70 и над 70 процента; военноинвалиди; лица, отглеждани до пълнолетието си в домове за отглеждане и възпитание на деца, лишени от родителска грижа, се освобождават от заплащане на такси за обучение за една специалност, ако са приети на местата по чл. 4, ал. 1.

(3) Студентите, приети на местата по чл. 4, ал. 4, сключват договор за обучението си с Шуменския университет.

Чл. 6. (1) В Шуменския университет не се приемат за обучение, за педагогически специалисти в ПН 1.2. Педагогика, 1.3. Педагогика на обучението по... и за придобиване на допълнителна професионална квалификация „учител“, лица със заболявания, застрашаващи живота и здравето на децата и учениците, изчерпателно посочени в чл. 2 от Наредба № 4 от 2016 г. *за заболяванията и отклоненията, при които не може да се заема длъжност на педагогически специалист*, издадена от Министерство на здравеопазването (обн. ДВ., бр. 86/01.11.2016 г., изм. ДВ. бр.89/07.11.2017 г.), а именно:

1. шизофрено разстройство: изходно състояние (шизофрениен дефект), резидуална шизофрения, шизофренна промяна на личността, непрекъснато протичаща шизофрения;

2. разстройства на настроението (афективни разстройства): чести тежки епизоди с психотични симптоми, алтернатно и хронично протичане;

3. психични и поведенчески разстройства, дължащи се на употреба на психоактивни вещества (злоупотреба с алкохол и психоактивни вещества с последващикогнитивни и личностни промени);

4. епилепсия – чести припадъци и промяна на личността;

5. персистиращи налудни разстройства, свързани с личностна и поведенческа промяна;

6. психични разстройства на личността и поведението, дължащи се на мозъчно заболяване;

7. разстройства на сексуалното влечение – педофилия;

8. органични психични разстройства – деменция при болестта на Алцхаймер, съдова деменция, други деменции;

9. белодробна туберкулоза с бацилоотделяне;

10. пълна глухота или намален слух (ако не може да се коригира със слухова протеза) (за всички педагогически специалности и за специалностите на Факултета по математика и информатика, Факултета по технически науки, Факултета по природни науки и Колежа – гр. Добрич);

11. пълна или практическа слепота на двете очи (за всички педагогически специалности (с изключение на спец. Педагогика на обучението по музика), както и за специалностите на Факултета по математика и информатика, Факултета по технически науки, Факултета по природни науки и Колежа – гр. Добрич);

12. доказани алергични заболявания или разстройства в цветоусещането (за специалностите на Факултета по природни науки и специалност Педагогика на обучението по изобразително изкуство).

(2) При записването си приетите кандидат-студенти подписват декларация – по образец, че не страдат от заболяванията, описани в ал. 1, както и говорно-комуникативни проблеми (при кандидатстващите за специалности от професионалните направления 1.2. Педагогика и 1.3. Педагогика на обучението по...);

(3) ШУ може да изиска от кандидат-студента или студента медицинско свидетелство и/или свидетелство от психиатър/психо-диспансер.

Чл. 7. (1) Приемането на студенти след завършено средно образование в Шуменския университет се извършва чрез конкурс.

(2) Конкурсът се провежда чрез полагане на кандидатстудентски изпити за специалностите, подробно посочени в *Приложение 4*, и по график, обявен в *Приложение 1*, *Приложение 2* и *Приложение 3*. Посочените приложения са неразделна част от настоящия правилник и се актуализират от Академичния съвет на ШУ при необходимост. На обявените дати в *Приложение 1* и *Приложение 2* се провеждат и отдалечени (онлайн) конкурсни изпити, с изключение на този по Физическо възпитание и Музика.

(3) Успешно положените **държавни зрелостни изпити в периода 2008-2023 г.** се признават за кандидатстудентски изпити по съответните специалности, съгласно *Приложение 4*.

(4) Кандидат-студенти – лауреати на национални и международни олимпиади, завършващи средно образование в годината, в която се провежда олимпиадата, се приемат без конкурсен изпит и извън утвърдения по реда на чл. 9, ал. 3, т. 6, б. „а“ от ЗВО ежегоден брой на приеманите за обучение студенти, когато конкурсният изпит за желаната от тях специалност съответства на предмета на олимпиадата.

Чл. 8. Приемането на нови студенти след завършено средно образование в Шуменския университет се извършва под ръководството и контрола на назначената от ректора Централна комисия за кандидатстудентска дейност на ШУ.

II. УСЛОВИЯ ЗА КАНДИДАТСТВАНЕ

Чл. 9. (1) В Шуменския университет „Епископ Константин Преславски“ за всички специалности в образователно-квалификационните степени *магистър след средно образование, бакалавър и професионален бакалавър*, в редовна и в задочна форма на обучение, могат да кандидатстват български граждани, отговарящи на следните условия:

1. Да имат завършено средно образование, даващо им право да продължат обучението си във висшите училища.

2. Да притежават диплома за средно образование, в която са вписани всички оценки, необходими за образуване на бала съгласно *Приложение 4*. При липса на балообразуваща оценка е необходимо кандидатът предварително да положи изпит по съответния предмет в определено от МОН средно училище.

(2) Български граждани, завършили средно образование в чуждестранни училища, могат да кандидатстват и да бъдат приети за студенти в ШУ след признаване на средното им образование в съответствие с чл. 165 от ЗВО.

Чл. 10. Кандидати със завършено висше образование, желаещи да се обучават в същата или в по-ниска образователно-квалификационна степен, могат да кандидатстват само за местата по чл. 4, ал. 2 и ал. 4.

III. ДОКУМЕНТИ ЗА КАНДИДАТСТВАНЕ

Чл. 11. Кандидат-студентите подават лично или чрез друго лице документите си за кандидатстване в Университета. Подаването на документи може да се извършва и чрез формата за ОНЛАЙН КАНДИДАТСТВАНЕ.

Чл. 12. За участие в конкурса по чл. 7 кандидат-студентите подават следните документи:

1. Кандидатстудентски картон – по образец.

2. Оригинал и копие на дипломата за завършено средно образование. Оригиналът на дипломата се връща на кандидата след сравняване. Завършилите след 2022 г. представят оригинал и копие на удостоверение за завършен първи гимназиален етап на средно образование.

3. Български граждани, завършили средно образование в легитимни училища на други държави, представят диплома, преведена и легализирана, както и удостоверение за признато средно образование, издадено от Регионалното управление на образованието по местоживеене към Министерството на образованието и науката, в което са вписани приравнените по шестобалната система оценки по отделните предмети и средният успех от дипломата.

4. Лауреатите от национални и международни олимпиади представят документ от МОН.

5. Кръглите сираци, ненавършили 25-годишна възраст, лицата с трайни увреждания и намалена работоспособност 70 и над 70 процента, военноинвалидите, лицата, отглеждани до пълнолетието си в домове за отглеждане и възпитание на деца, лишени от родителска грижа – представят документ, удостоверяващ тези обстоятелства.

6. Кандидатстващите с издържан изпит от друго висше училище, представят служебна бележка с вписана оценка.

Чл. 13. (1) При подаване на документи по чл. 12 се заплаща такса за участие в кандидатстудентския конкурс.

(2) От такса за кандидатстване по ал. 1 се освобождават: кръглите сираци (до 25-годишна възраст); лица с трайни увреждания и намалена работоспособност 70 и над 70 процента; военноинвалиди; лица, отглеждани до пълнолетието си в домове за отглеждане и възпитание на деца, лишени от родителска грижа.

Чл. 14. (1) Не се приемат кандидатстудентски документи, които не са окомплектовани с всички изискуеми документи по чл. 12 от този правилник.

(2) Кандидат-студенти, представили документи с невярно съдържание или направили опит да дадат невярна информация при попълване на кандидатстудентския картон, се отстраняват от участие в конкурса.

(3) Кандидат-студентите носят наказателна отговорност за неверни данни в документите си за кандидатстване в ШУ, съгласно чл. 313 на Наказателния кодекс (НК).

Чл. 15. Извън сроковете, определени в чл. 31 и чл. 34 от този правилник, не могат да се правят промени в подреждането на желаните специалности.

IV. ПРИЕМАНЕ НА ДОКУМЕНТИ ЗА ЯВЯВАНЕ НА ПРЕДВАРИТЕЛНИ ИЗПИТИ

Чл. 16. (1) Записването за участие в **предварителните кандидатстудентски изпити** става чрез представяне на личната карта на кандидата и попълване на заявление по образец.

(2) Сроктът за приемане на документи за участие в предварителните кандидат-студентски изпити е **от 01.02.2023 г. до 03.06.2023 г.**

(3) Документи за участие в предварителните кандидатстудентски изпити се приемат в срока по предходната ал. 1, както следва:

1. В Центъра по кандидатстудентска дейност на ШУ, находящ се в гр. Шумен, ул. „Университетска“ № 115 (до Корпус 1 на ШУ), всеки работен ден от 8:00 ч. до 16:00 ч., и в събота от 08:00 ч. до 12:00 ч. – в периода от м. март до м. юни 2023 г., както и в деня на провеждане на предварителните конкурсни изпити - от 8:00 ч. до 8:45 ч.

2. В Департамента за информация, квалификация и продължаващо образование към ШУ, находящ се в гр. Варна, ул. “Д-р Борис Божков”

№ 1, всеки работен ден от 8:00 ч. до 16:00 ч., в събота от 08:00 ч. до 12:00 ч. – в периода от м. март до м. май 2023 г., както и в деня на провеждане на предварителните конкурсни изпити от 8:00 ч. до 8:45 ч.

3. В сградата на Колежа в гр. Добрич към ШУ с адрес ж.к. „Добротица“ № 12, всеки работен ден от 8:00 ч. до 16:00 ч., и в събота от 08:00 ч. до 12:00 ч. – в периода от м. март до м. юни 2023 г. както и в деня на провеждане на предварителните конкурсни изпити между 8:00 ч. и 8:45 ч.

4. В бюрата на Центъра за кандидатстудентска подготовка и информация, подробно посочени в *Приложение 5* – неразделна част от този правилник.

Чл. 17. Записване за явяване на предварителните кандидатстудентски изпити може да се направи и чрез сайта на университета. В този случай кандидат-студентите заплащат такса и получават документ за явяване в деня на провеждане на предварителните изпити между 8:00 ч. и 8:45 ч. в Центъра по кандидатстудентска дейност на ШУ (до Корпус 1) – гр. Шумен, в Департамента за информация, квалификация и продължаващо образование – гр. Варна и в Колежа – гр. Добрич.

Чл. 18. (1) Резултатите от предварителните конкурсни изпити служат за класиране, само когато кандидат-студентите са изпълнили изискванията, посочени в разделите „Условия за кандидатстване“ и „Документи за кандидатстване“ на този правилник.

(2) За да участват в класирането, кандидат-студентите трябва да подадат необходимите документи в сроковете, посочени в чл. 31 и чл. 34. Неподадалите документи в тези срокове губят право на участие в класирането.

V. ПРИЕМАНЕ НА ДОКУМЕНТИ ЗА ЯВЯВАНЕ НА ИНДИВИДУАЛЕН ЕЛЕКТРОНЕН ИЗПИТ

Чл. 19. Индивидуалният електронен изпит е форма на провеждане на кандидат-студентски изпит чрез попълване на електронен тест или представяне на портфолио на електронен носител. Кандидатстудентските изпити, които се провеждат в тази форма, са посочени в *Приложение 3* към този правилник.

Чл. 20. Индивидуалните електронни изпити се провеждат в Центъра по кандидатстудентска дейност на ШУ – в гр. Шумен (до Корпус 1), в Департамента за информация, квалификация и продължаващо образование на ШУ в гр. Варна и в сградата на Колежа в гр. Добрич, всеки работен ден, считано от **01.02.2023 г.**

Чл. 21. Записването за участие в индивидуалните електронни изпити става лично чрез представяне на личната карта на кандидата и попълване на заявление по образец.

Чл. 22. Записването за явяване на индивидуален електронен изпит

става в деня на изпита, като датата за провеждането му се определя от кандидата. В същия ден, непосредствено преди електронния изпит кандидатът заплаща такса за това и получава документ за явяване на индивидуалния електронен изпит.

Чл. 23. Документи за участие в индивидуалните електронни изпити се приемат:

1. В Центъра по кандидат-студентска дейност на ШУ с адрес гр. Шумен, ул. „Университетска“ №115 (до Корпус 1 на ШУ), всеки работен ден от 8:00 ч. до 16:00 ч., и в събота от 08:00 ч. до 12:00 ч. – в периода от м. март до м. май 2023 г.

2. В Департамента за информация, квалификация и продължаващо образование към ШУ, с адрес гр. Варна, ул. “Д-р Борис Божков” № 1, всеки работен ден от 8:00 ч. до 16:00 ч., и в събота от 08:00 ч. до 12:00 ч. – в периода от м. март до м. май 2023 г.

3. В сградата на Колежа – гр. Добрич към ШУ, с адрес ж.к. „Добротица“ № 12, всеки работен ден от 8:00 ч. до 16:00 ч., в събота от 08:00 ч. до 12:00 ч. – в периода от м. март до м. май 2023 г.

Чл. 24. При неудовлетворителни резултати кандидат-студентът може да се яви повторно на тест на всяка една обявена дата.

Чл. 25. (1) Резултатите от индивидуалните електронни изпити служат за класиране, само когато кандидат-студентите са изпълнили изискванията, посочени в разделите „Условия за кандидатстване“ и „Документи за кандидатстване“ на този правилник.

(2) За да участват в класирането, кандидат-студентите трябва да подадат необходимите документи в сроковете, посочени в чл. 31 и чл. 34. Неподалите документи в тези срокове губят право на участие в класирането.

VI. ПРИЕМАНЕ НА ДОКУМЕНТИ ЗА УЧАСТИЕ В ОТДАЛЕЧЕН (ОНЛАЙН) ИЗПИТ

Чл. 26. (1) Отдалеченият (онлайн) изпит е вид електронен изпит, който се провежда чрез интернет платформата Google.

(2) За регистрация и използване на пълната функционалност на платформата за полагане на онлайн изпит е задължително кандидатите да използват имейл адрес в gmail.com.

(3) За да заявят желание да участие в отдалечен (онлайн) изпит, е необходимо кандидатите да изпратят имейл на адрес **online@shu.bg** с текст: онлайн изпит. След това кандидатите ще получат имейл с формуляр, чрез който ще предоставят данни за регистрация за изпита. За всеки изпит кандидат-студентът заплаща такса. Във формуляра трябва да се прикачи сканирано копие (снимка) на платежния документ.

Попълнените формуляри се изпращат от кандидата най-късно **два дни** преди датата на изпита. За всеки отделен изпит се подава отделен формуляр.

(4) След регистриране за изпита, кандидатите получават входящ номер и линк в системата Google meet. Те са необходими за включване в изпита.

(5) Линкът към изпитния тест се получава в чата на Google meet в деня на изпита, след като кандидатите се легитимират с лична карта и входящ номер пред видео-квестора.

(6) Влизането в Google meet в деня на изпита става между 8:30 ч. и 8:40 ч., като начален час на изпита е 9:00 ч., а продължителността му е 90 (деветдесет) мин. Системата отчита часа на предаване на отговорите и ако той е след крайния час, тестът се анулира. По време на изпита кандидатите трябва да са с включена камера и изключен микрофон.

(7) Всеки кандидат има право САМО на един тест на едно явяване в един ден. Ако системата засече два отговора от един кандидат, за валидна се зачита първата оценка.

(8) В деня на изпита е необходимо кандидатите да разполагат с изправна уебкамера и микрофон. Задължително е влизането в Google meet и попълването на теста да стане през компютър, а не през телефон.

Чл. 27. При неудовлетворителни резултати кандидат-студентът може да се явява на всяка обявена дата.

Чл. 28. (1) Резултатите от отдалечените (онлайн) изпити служат за класиране, само когато кандидат-студентите са изпълнили изискванията, посочени в разделите „Условия за кандидатстване“ и „Документи за кандидатстване“ на този правилник.

(2) За да участват в класирането, кандидат-студентите трябва да подадат необходимите документи в сроковете, посочени в чл. 31 и чл. 34. Неподадалите документи в тези срокове губят право на участие в класирането.

VII. ПРИЕМАНЕ НА ДОКУМЕНТИ ЗА ПЪРВИ ЕТАП НА КЛАСИРАНЕ

Чл. 29. (1) В първия етап на класиране могат да участват кандидат-студенти, притежаващи към датата на кандидатстване диплома за средно образование.

(2) В първия етап на класиране се реализира прием до 50% от утвърдените места от МС за ШУ „Епископ Константин Преславски“.

Чл. 30. За участие в първия етап на класиране кандидат-студентите подават документите, изброени в чл. 12 от този правилник.

Чл. 31. Сроктът за приемане на документи за участие в първия етап на класиране е от **01.02.2023 г. до 27.05.2023 г.**

Чл. 32. Документи за участие в първия етап на класиране се приемат:

1. В Центъра по кандидатстудентска дейност на ШУ, с адрес гр. Шумен, ул. „Университетска“ №115 (до Корпус 1 на ШУ), от 8:00 ч. до 16:00 ч., в събота от 08:00 ч. до 12:00 ч. – в периода от м. март до м. май 2023 г.

2. В Департамента за информация, квалификация и продължаващо образование към ШУ с адрес гр. Варна, ул. “Д-р Борис Божков” № 1, всеки работен ден от 8:00 ч. до 16:00 ч., в събота от 08:00 ч. до 12:00 ч. – в периода от м. март до м. май 2023 г.

3. В сградата на Колежа към ШУ, с адрес гр. Добрич, ж.к. „Добротица“ № 12, всеки работен ден от 8:00 ч. до 16:00 ч., в събота от 08:00 ч. до 12:00 ч. в периода от м. март до м. май 2023 г.

VIII. ПРИЕМАНЕ НА ДОКУМЕНТИ ЗА ВТОРИ ЕТАП НА КЛАСИРАНЕ

Чл. 33. За участие във втория етап на класиране кандидат-студентите подават документите, изброени в чл. 12 от този правилник.

Чл. 34. Срокът за приемане на документи за участие във втория етап на класиране е от **05.06.2023 г. до 08.07.2023 г.**

Чл. 35. Документи за участие във втория етап на класиране се приемат:

1. В Центъра по кандидатстудентска дейност на ШУ, с адрес гр. Шумен, ул. „Университетска“ №115 (до Корпус 1 на ШУ), от 8:00 ч. до 16:00 ч., в събота от 08:00 ч. до 12:00 ч. – в периода от м. март до м. май 2023 г.

3. В Департамента за информация, квалификация и продължаващо образование към ШУ, с адрес гр. Варна, ул. “Д-р Борис Божков” № 1, всеки работен ден от 8:00 ч. до 16:00 ч., в събота от 08:00 ч. до 12:00 ч. – в периода от м. март до м. май 2023 г.

4. В сградата на Колежа към ШУ с адрес гр. Добрич, ж.к. „Добротица“ № 12, всеки работен ден от 8:00 ч. до 16:00 ч., в събота от 08:00 ч. до 12:00 ч. – в периода от м. март до м. май 2023 г.

5. В бюрата на Центъра за кандидатстудентска подготовка и информация, подробно посочени в *Приложение 5* – неразделна част от този правилник.

IX. КОНКУРСНИ ИЗПИТИ

Чл. 36. (1) Кандидат-студентите полагат конкурсни изпити, съответстващи на желаните специалности, съгласно *Приложение 4* и по предварително обявения график в *Приложение 1, Приложение 2 и Приложение 3* - неразделна част от настоящия правилник.

(2) В случаите, когато за дадена специалност по *Приложение 4* са предвидени няколко взаимнозаменяеми конкурсни изпити, кандидат-студентите имат право да се явят, както на всеки един от тях, така и само на един от посочените.

(3) Оценка от държавните зрелостни изпити, проведени в периода 2008 г. – 2023 г., се признават за равностойни на резултатите от кандидатстудентски конкурсен изпит, съгласно *Приложение 4*.

(4) С решение на Академичния съвет, като конкурсни изпити могат да се признават резултатите от състезания и олимпиади, организирани от основните структурни звена на университета (*Приложение № 6*).

(5) Шуменският университет признава оценки от кандидатстудентски изпити, положени в други висши училища през 2023 г.

(6) При образуване на състезателния бал се взема най-високата оценка, независимо кога е получена – на предварителен конкурсен изпит, на редовен конкурсен изпит, на индивидуален електронен изпит, на отдалечен (онлайн) изпит или на държавен зрелостен изпит.

Чл. 37. Учебното съдържание на всеки конкурсен изпит е в съответствие с действащите в годината на кандидатстване учебни планове на средните училища в Република България и съгласно обявени програми в кандидатстудентския справочник.

X. ОРГАНИЗАЦИЯ И ПРОВЕЖДАНЕ НА КОНКУРСНИТЕ ИЗПИТИ

Чл. 38. Организацията и провеждането на конкурсните изпити за кандидат-студенти в ШУ се извършва от комисии.

Чл. 39. Конкурсните изпити са анонимни.

Чл. 40. Писмените конкурсни, индивидуалните електронни и отдалечените (онлайн) изпити са с продължителност 90 (деветдесет) минути без изпитите по Музика, Рисуване и Физическо възпитание.

Чл. 41. (1) В деня на изпита, в 8,00 ч. се излага списък с мястото (в коя сграда на ШУ) и залата, където ще се проведе изпитът.

(2) В деня на изпита кандидат-студентите се явяват в определените сгради не по-късно от половин час (30 минути) преди обявеното начало на изпита и задължително носят със себе си документа с входящия номер и личната си карта (или друг документ за самоличност).

(3) Отдалечените (онлайн) изпити се провеждат по реда на раздел XI от настоящия правилник.

Чл. 42. (1) Вариантите за писмените конкурсни изпити се изтеглят лотарийно (на случаен принцип) в деня на изпита, в една от изпитните зали, в присъствието на кандидат-студенти, квесторите, членове на Централната комисия за кандидатстудентска дейност на ШУ, след което се съобщават на кандидат-студентите в другите зали и места за провеждане на изпита.

(2) Кандидат-студентите, които са се явили след изтеглянето на варианта за писмения конкурсен изпит, не се допускат в залите за провеждане на изпита.

Чл. 43. Вариантът за електронния индивидуален изпит се изтегля лотарийно (на случаен принцип) от изпитващата платформа след регистрацията на кандидат-студента.

Чл. 44. По време на писмените конкурсни изпити кандидат-студентите могат да ползват само синьо пишещ химикал. На конкурсния изпит по математика може да се използва и черен молив за чертане.

Чл. 45. Забранява се ползването на технически средства от кандидат-студентите по време на конкурсните изпити.

Чл. 46. При доказано преписване или опит за преписване, както и при опит за нарушаване анонимността на изпита чрез знак, особен цвят и др. изпитната писмена работа на кандидат-студента се анулира и той се изключва от класирането за всички специалности в ШУ.

Чл. 47. След приключване на писмения конкурсен изпит кандидат-студентът предава работата си на председателя на квесторската комисия в залата, в която се е явил. Писмената работа се запечатва задължително в присъствието на кандидат-студента, с което се гарантира неговата анонимност.

XI. ОРГАНИЗАЦИЯ И ПРОВЕЖДАНЕ НА ОТДАЛЕЧЕНИТЕ (ОНЛАЙН) ИЗПИТИ

Чл. 48. (1) Допуснатите до онлайн изпит кандидати трябва да имат отдалечен достъп чрез непрекъснатата Интернет връзка и компютърна конфигурация (или лаптоп) с налични и работещи видеокамера и микрофон.

(2) Кандидатите задължително се регистрират чрез акаунти в Gmail. Допустими браузъри са Google Chrome (препоръчителен), Mozilla Firefox или Edge.

(3) Изпитът се провежда чрез използване на приложението Google meet за осъществяване на видео-връзка и Google формуляри за теста. Действията на кандидат-студентите и взаимодействието им със системата се следят от видео-квестори по време на изпита.

(4) В деня на изпита кандидат-студентите трябва да се присъединят към Google meet на своя видео-квестор. Линк за видео-срещата се получава с имейл след регистриране за изпита.

(5) Кандидат-студентите трябва да влязат във видео-срещата между 8:30 ч. и 8:40 ч.

(6) Важно условие е кандидат-студентите да са влезли в своите Gmail профили и чрез тях да се присъединят към видео-срещата в Google meet. Gmail профилът трябва да съдържа **валидни** име и фамилия на кандидат-студента.

(7) При отваряне на линка се подава искане за присъединяване към групата, което се одобрява от квестора. Непосредствено след одобрението, кандидат-студентът трябва да се идентифицира, като покаже лична карта на камерата и събщи входящия си номер.

(8) При възникнала необходимост онлайн квесторът може да изиска от кандидат-студента да насочи камерата към останалата част от по-

мещението, за да докаже, че не използва помощни материали или чужда помощ.

Чл. 49. (1) За нормалното протичане на изпита кандидат-студентите трябва да си осигурят:

1. Интернет свързаност;
2. персонален компютър (лаптоп);
3. видео камера;
4. микрофон;
5. помещение за самостоятелна работа.

(2) По време на онлайн изпита не се разрешава използване на:

1. калкулатор, включително за мобилно устройство или за компютър;
2. техника за мобилна връзка или друго мобилно устройство;
3. достъпът до други ресурси, вкл. електронни, книжни (с изключение на разрешен справочник по математика).

(3) Присъствието на други лица в помещението при кандидат-студента по време на онлайн изпита, е недопустимо.

Чл. 50. (1) Начало на изпита и кратки инструкции за провеждане се дават от видео-квестора 5 (пет) минути преди часа за започване;

(2) За да стартира изпита си, кандидат-студентът трябва да влезе в линка, който се предоставя от квестора в чата на Google meet;

(3) Отговорност на кандидат-студентите е да следят стриктно информацията, получавана по електронна поща в дните преди изпита.

(4) Всеки, който НЕ е изпълнил посочените условия изцяло, няма да бъде допуснат до изпита;

(5) При регистриране на нарушение на посочените по-горе правила, квесторът има право да прекрати и/или анулира изпита на кандидата.

Чл. 51. Обявяването на резултата и оценката от проведения онлайн изпит се извършва автоматично от системата след приключване на изпита, като всеки кандидат-студент може да я види след изпращане на отговорите.

Чл. 52. (1) Във връзка с изпълнение на дейности по контрол на организацията, провеждането и оценяването на кандидат-студентски изпити в Шуменския университет, както и осигуряване на информационната сигурност при работа с изпитните документи и на надеждна среда за провеждане на изпитите, Шуменският университет извършва видеонаблюдение по време на провеждане на изпитите съгласно Закона за защита на личните данни (ЗЗЛД) и прилагания се от 25.05.2018 г. Регламент (ЕС) 2016/679 (Общ регламент за защита на личните данни). Осъществяването на видеонаблюдение се явява действие по обработване на лични данни по смисъла на чл. 4, т. 2 от Регламента, а именно операция или съвкупност от операции, извършвана с лични данни или набор от лични данни чрез автоматични или други средства като събиране, записване, организиране, структуриране, съхранение, адаптиране или промяна, извличане, консултиране, употреба, разкриване чрез предаване, разпространяване или друг начин, по който данните

стават достъпни, подреждане или комбиниране, ограничаване, изтриване или унищожаване. На основание чл. 6, т. 1, б. „е“ от Регламента обработването е законосъобразно, ако е необходимо за целите на легитимните интереса на администратора или на трета страна, освен когато пред такива интереси преимущество имат интересите или основните права и свободи на субекта на данните, които изискват защита на личните данни, по-специално когато субектът на данните е дете.

(2) От своя страна обективното и честно провеждане на кандидатстудентски изпити в Шуменския университет неминуемо поражда засилен обществен интерес, поради което видеонаблюдението е една от мерките за осигуряване на равнопоставеност при явяване на изпит чрез противодействие на опитите за манипулиране на процеса.

(3) Шуменският университет спазва всички свои задължения при използването на технически средства за видеонаблюдение, като:

1. прилага принципите за адекватност и пропорционалност при обработване на лични данни чрез видеонаблюдение;

2. използва технически средства за видеонаблюдение единствено за целите на кандидатстудентския изпит;

3. достъп до информацията, събрана с технически средства за видеонаблюдение, имат единствено длъжностни лица ангажирани с дейностите по провеждане на кандидатстудентския изпит;

(4) ШУ е администратор на лични данни по смисъла на чл. 4, т. 7 от Регламент (ЕС) 2016/679. След постигане на целите на кандидатстудентския изпит администраторът ще унищожи цялата информация, събрана чрез използването на технически средства за видеонаблюдение.

XII. ПРОВЕРКА И ОЦЕНКА НА ПИСМЕНИТЕ РАБОТИ

Чл. 53. (1) Писмените работи от конкурсните изпити за кандидат-студенти се проверяват и оценяват от двама проверяващи, независимо един от друг. Оценяването е според броя на постигнатите точки. При разлика в оценките на двамата проверяващи, изпитната работа се проверява от арбитър, който поставя окончателната оценка. Задължително се арбитражат всички работи, оценени със „Слаб“.

(2) Индивидуалният електронен изпит се оценява от изпитващата платформа. Оценяването се прави по скала, според броя на постигнатите точки.

(3) Отдалеченият (онлайн) изпит се оценява от изпитващата платформа. Оценяването се прави по скала, според броя на постигнатите точки

Чл. 54. Резултатите от конкурсните изпити се обявяват не по-късно от 5 (пет) календарни дни след датата на тяхното провеждане.

Чл. 55. Обявените оценки от конкурсните изпити са окончателни и не подлежат на корекция, освен при допуснатата техническа грешка.

Чл. 56. В срок от три работни дни след обявяването на резултатите

от съответния писмен конкурсен изпит желаещите кандидати могат лично да разгледат работите си. За целта се подава молба до Председателя на Централната комисия по кандидат-студентска дейност. Писмената работа се показва само на кандидат-студента срещу представяне на лична карта и документ с входящия номер.

Чл. 57. Резултатите от конкурсните изпити са валидни само за класиране в годината, в която са проведени.

XIII. ОБРАЗУВАНЕ НА СЪСТЕЗАТЕЛНИЯ БАЛ

Чл. 58. Състезателният бал на кандидат-студентите за класиране се образува, съгласно *Приложение 4* към този правилник.

Чл. 59. В случаите, когато кандидат-студентът е издържал успешно повече от един изпит за дадена специалност, в балообразуването участва най-високата оценка.

Чл. 60. (1) При условие, че в дипломата на български гражданин за завършено средно образование няма оценка, която участва в образуването на състезателния бал, кандидатите полагат изпит по този учебен предмет в средно училище, предварително определено от МОН.

(2) Когато в дипломата за завършено средно образование са вписани повече от една оценка по балообразуващ предмет, за балообразуването се взема най-високата от тях, независимо в кой раздел на дипломата е записана.

Чл. 61. Не участват в класирането:

1. Кандидат-студенти, които не са се явили на конкурсен изпит за съответната специалност.

2. Кандидат-студенти, които са получили оценка „Слаб 2.00“ на всеки от конкурсните изпити за желаната специалност.

3. Кандидат-студенти, на които писмена работа от конкурсен изпит е анулирана.

XIV. КЛАСИРАНЕ НА КАНДИДАТ-СТУДЕНТИТЕ И ЗАПИСВАНЕ НА НОВОПРИЕТИТЕ СТУДЕНТИ

Първи етап на класиране

Чл. 62. В първия етап на класиране могат да участват само кандидат-студентите, които са издържали успешно поне един от конкурсните изпити за съответната специалност, съгласно *Приложение 4* и *Приложение 6* към този правилник, или имат оценки от държавните зрелостни изпити, проведени в периода **2008 – 2022 г.**

Чл. 63. (1) Резултатите от първия етап на класиране се обявяват на **29 май 2023 г.**

(2) В срок до **03 юни 2023 г. включително** всички класирани кандидат-студенти трябва да се запишат, независимо от желанието, по което

са класирани. Придобитите студентски права се губят, ако кандидат-студентът не се запише.

(3) За да участват във втория етап на класиране, **некласираните или незаписалите се кандидат-студенти** подават отново документи по чл. 12, в сроковете по чл. 34.

Втори етап на класиране

Чл. 64. В класирането участват само кандидат-студентите, които са издържали успешно поне един от конкурсни изпити за съответната специалност, *съгласно Приложение 4 и Приложение 6* към този правилник или имат оценки от **държавните зрелостни изпити, проведени в периода 2008 – 2023 г.**

Чл. 65. Кандидат-студентите със състезателен бал, равен с този на последния приет в същата специалност, се приемат независимо от обявените места.

Чл. 66. Класирането се извършва по низходящ ред на състезателния бал само по реда на специалностите, попълнени в състезателния картон.

Чл. 67. Вторият етап се състои от две класирания. Кандидатите са длъжни да се информират сами за резултатите от всяко отделно класиране. Университетът не изпраща писмени съобщения за резултати от изпити, класирания и срокове за записване.

Чл. 68. (1) Първото класиране от втория етап се обявява на **10 юли 2023 г.**

(2) **В срок от 10 юли до 15 юли 2023 г. – включително**, всички класирани кандидат-студенти трябва да подадат заявление по образец, за да запазят мястото си.

(3) Класираните по първо желание остават в специалността, в която са приети, и в срок **от 10 юли до 15 юли 2023 г. включително** се записват окончателно в ШУ.

(4) Класираните по второ, трето и всички следващи желания и подали заявление по ал. 2, запазват правото си да участват във второ класиране. При наличие на свободни места те преминават в по-предно желание по реда на специалностите, посочен в състезателния картон. **Желаящите да се запишат в специалността, в която са приети, могат да направят това веднага.**

(5) Некласираните кандидат-студенти автоматично участват във второ класиране, без да подават заявление.

(6) Придобитите студентски права се губят, ако не е подадено заявление в посочения в ал. 2 срок.

(7) За свободните места след първо класиране могат да кандидатстват и кандидат-студенти, неучаствали в първо класиране. Документи за явяване на изпит за свободните места, се подават до **13 юли 2023 г. включително**, а за участие във **второто класиране с оценки от ДЗИ до 15 юли**

2023 включително. Конкурсните изпити се провеждат на **14 юли 2023 г.**

Чл. 69. (1) Окончателното второ класиране от втория етап се обявява на **17 юли 2023 г.**

(2) В срок от **17 юли до 22 юли 2023 г. (включително)**, приетите от второкласиране се записват окончателно в ШУ.

Чл. 70. (1) При записване в ШУ новоприетите студенти представят следните документи:

1. Оригинал и копие на диплома за завършено средно образование.

2. Комплект документи за новоприети студенти - по образец.

3. Четири броя снимки с формат 35 x 45 мм.

4. Оригинал на лична карта.

5. Квитанция за платена такса за обучение през първия семестър.

(2) Внесената семестриална такса не се възстановява при напускане на студента.

Чл. 71. Приетите студенти, които не са потвърдили желанието си да се обучават в Университета или не са се записали в определените за съответното класиране срокове, губят придобитите студентски права.

XV. КАНДИДАТСТВАНЕ НА ЧУЖДЕСТРАННИ ГРАЖДАНИ

Чл. 72. (1) В Шуменския университет могат да кандидатстват чужденци, които притежават документ за завършено средно образование, осигуряващо им достъп до обучение във висшите училища на страната, в която е придобито средното образование или документ за завършено висше образование или степен на висше образование.

(2) По реда, установен за български граждани, в ШУ могат да кандидатстват и да се обучават чуждестранни граждани, които са:

1. граждани на страни от Европейския съюз и на Европейското икономическостранство.

2. Имат статут на постоянно пребиваващи на територията на Република България.

3. Имат статут на статут на бежанци.

Чл. 73. Чуждестранните граждани, извън посочените в чл. 72, могат да кандидатстват и да се обучават в Шуменския университет:

1. в изпълнение на междуправителствени спогодби за образователен, научен и културен обмен.

2. съгласно актове на Министерския съвет.

3. при условията на чл. 95, ал. 8 и ал. 10 от ЗВО.

Чл. 74. Чуждестранните граждани, които кандидатстват при условията на междуправителствени спогодби и съгласно актове на Министерския съвет, подават документите си в МОН и се приемат при условията и реда, определени в съответната спогодба и акт на Министерския съвет.

Чл. 75. (1) Чуждестранните граждани, които кандидатстват при условията на чл. 95, ал. 8 и ал. 10 от ЗВО, подават документите си в Центъра по международно сътрудничество на Шуменския университет в срок до **1 септември 2023 г.**

(2) Чужденците подават следните документи:

1. Заявление по образец, съдържащо кратки биографични данни и специалностите, в които желаят да се обучават.

2. копие от документа за завършено средно образование и от приложението с оценките и удостоверение за признаване на средното образование, придобито в училище на чужда държава, издадено от Регионалното управление на образованието;

3. документ, издаден от компетентен орган, с който се удостоверява правото на кандидата да продължи обучението си във висшите училища на страната, в която е придобито средното образование;

4. документ за владее на български език, издаден от висше училище в Република България - за кандидатите, които ще се обучават на български език и няма да преминават езикова и специализирана подготовка;

5. копие от документите за гражданство - за кандидатите с двойно гражданство, едното от които е българско;

6. две снимки.

(3) Документите по ал. 1, т. 2, 3 и 5 трябва да бъдат легализирани, преведени и заверени в съответствие с разпоредбите на международните договори на Република България с държавата, в която са издадени, а при отсъствие на такива - по общия ред за легализациите, преводите и заверките на документи и други книжа.

(4) Минималният среден успех от учебните предмети от документа за завършено средно образование, които са балообразуващи за специалността, за която кандидатства лицето, не може да бъде по-нисък от 62 на сто от максималната стойност по системата за оценяване в страната, в която е придобито средното образование.

Чл. 76. Чуждестранните граждани, с изключение на тези с двойно гражданство (българско и друго) и на приетите по реда на ПМС №103/1993 г., през първата година се обучават в подготвителен курс по езикова и специализирана подготовка по български език, освен ако представят документ за владее на български език.

Чл. 77. Таксите за обучение на чуждестранните студенти се определят ежегодно спостановление на Министерския съвет.

XVI. ДОПЪЛНИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Чл. 78. (1) Всички постъпили молби и жалби относно кандидатстудентската дейност се разглеждат от Централната комисия по кандидатстудентска дейност на ШУ.

(2) Ректорът решава окончателно всички въпроси, свързани с приемането на студенти в ШУ.

Чл. 79. За попълване на незаетите след второ класиране на втори етап места, се определят допълнителни дати за изпити с решение на Централната комисия по кандидатстудентска дейност на ШУ при условията на настоящия правилник.

Чл. 80. За проявена недобросъвестност и за неспазване на установения ред при оценяването на писмените работи, приема на кандидатстудентските документи, класирането и записването на студентите, членовете на съответните комисии се наказват съгласно чл. 58, ал. 1, т. 7 от ЗВО, а лицата от административния персонал – по чл. 188 от Кодекса на труда. Ако извършеното деяние е престъпление, за него се уведомява прокуратурата.

Чл. 81. (1) Неразделна част от настоящия правилник са:

1. Приложение № 1 - График за провеждане на предварителните (присъствени и онлайн) конкурсни изпити;

2. Приложение № 2 - График за провеждане на конкурсни изпити;

3. Приложение № 3 - Списък на конкурсните изпити, които се провеждат в електронна форма;

4. Приложение № 4 - Списък на специалностите, формите на обучение, конкурсните изпити и оценките от дипломата за средно образование, които участват при образуване на бала;

5. Приложение № 5 - Бюра за прием на документи на центъра за кандидатстудентска подготовка и информация (ЦКПИ);

6. Приложение № 6 – Списък на състезанията, чиито резултати се признават за кандидатстудентски конкурсни изпити през 2023 г.

(2) Настоящият правилник е приет с решение на Академичния съвет на ШУ по протокол № РД-05-4 от 16.12.2022 г. по предложение на ЦК по КСД на ШУ, съгласно нейно решение с протокол № РД-07-02/14.12.2022 г.

ПРИЛОЖЕНИЕ 1

ГРАФИК ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА ПРЕДВАРИТЕЛНИТЕ КОНКУРСНИ ИЗПИТИ

Дата	Конкурсен изпит	Място на провеждане		
		Шумен	Варна	Добрич
18.02.; 11.03.; 08.04.; 13.05.; 03.06.2023 г.	БЪЛГАРСКИ ЕЗИК И ЛИТЕРАТУРА (тест)	Корпус 1	ДИКПО	Колеж
18.02.; 11.03.; 08.04.; 13.05.; 03.06.2023 г.	АНГЛИЙСКИ ЕЗИК (тест)	Корпус 1	ДИКПО	Колеж
18.02.; 11.03.; 08.04.; 13.05.; 03.06.2023 г.	НЕМСКИ ЕЗИК (тест)	Корпус 1	ДИКПО	Колеж
18.02.; 11.03.; 08.04.; 13.05.; 03.06.2023 г.	РУСКИ ЕЗИК (тест)	Корпус 1	ДИКПО	Колеж
18.02.; 11.03.; 08.04.; 13.05.; 03.06.2023 г.	ИСТОРИЯ (тест)	Корпус 1	ДИКПО	Колеж
18.02.; 11.03.; 08.04.; 13.05.; 03.06.2023 г.	ТЕОЛОГИЯ (тест)	Корпус 1	ДИКПО	Колеж
18.02.; 11.03.; 08.04.; 13.05.; 03.06.2023 г.	МАТЕМАТИКА (тест)	Корпус 1	ДИКПО	Колеж
18.02.; 11.03.; 08.04.; 13.05.; 03.06.2023 г.	ИНФОРМАТИКА (тест)	Корпус 1	ДИКПО	Колеж
18.02.; 11.03.; 08.04.; 13.05.; 03.06.2023 г.	ИКОНОМИКА (тест)	Корпус 1	ДИКПО	Колеж
18.02.; 11.03.; 08.04.; 13.05.; 03.06.2023 г.	ФИЗИКА (тест)	Корпус 1	ДИКПО	Колеж
18.02.; 11.03.; 08.04.; 13.05.; 03.06.2023 г.	ХИМИЯ (тест)	Корпус 1	ДИКПО	Колеж

Дата	Конкурсен изпит	Място на провеждане		
		Шумен	Варна	Добрич
18.02.; 11.03.; 08.04.; 13.05.; 03.06.2023 г.	ГЕОГРАФИЯ (тест)	Корпус 1	ДИКПО	Колеж
18.02.; 11.03.; 08.04.; 13.05.; 03.06.2023 г.	БИОЛОГИЯ (тест)	Корпус 1	ДИКПО	Колеж
18.02.; 11.03.; 08.04.; 13.05.; 03.06.2023 г.	ГРАЖДАНСКО ОБРАЗОВАНИЕ (тест)	Корпус 1	ДИКПО	Колеж
18.02.; 11.03.; 08.04.; 13.05.; 03.06.2023 г.	ТЕХНОЛОГИИ И ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВО (тест)	Корпус 1	ДИКПО	Колеж
18.02.; 11.03.; 08.04.; 13.05.; 03.06.2023 г.	ТЕХНИЧЕСКА ПОДГОТОВКА (тест)	Корпус 1	ДИКПО	Колеж
18.02.; 11.03.; 08.04.; 13.05.; 03.06.2023 г.	МУЗИКА (устен изпит/портфолио)	Корпус 2	НЕ	НЕ
18.02.; 11.03.; 08.04.; 13.05.; 03.06.2023 г.	РИСУВАНЕ (портфолио)	Корпус 2	НЕ	НЕ
18.02.; 11.03.; 08.04.; 13.05.; 03.06.2023 г.	ПРАКТИЧЕСКИ ИЗПИТ ПО ФИЗИЧЕСКО ВЪЗПИТАНИЕ И СПОРТ	Корпус 2	НЕ	НЕ

Начален час на изпитите в гр. Шумен - 09.00 ч.

Начален час на изпитите в гр. Варна и в гр. Добрич – 09.30 ч.

ПРИЛОЖЕНИЕ 2

ГРАФИК ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА КОНКУРСНИТЕ ИЗПИТИ

Дата	Конкурсен изпит	Място на провеждане		
		Шумен	Варна	Добрич
04.07.2023 г. 06.07.2023 г.	БЪЛГАРСКИ ЕЗИК И ЛИТЕРАТУРА (тест)	Корпус 1	ДИКПО	Колеж
04.07.2023 г. 06.07.2023 г.	АНГЛИЙСКИ ЕЗИК (тест)	Корпус 1	ДИКПО	Колеж
04.07.2023 г. 06.07.2023 г.	НЕМСКИ ЕЗИК (тест)	Корпус 1	ДИКПО	Колеж
04.07.2023 г. 06.07.2023 г.	РУСКИ ЕЗИК (тест)	Корпус 1	ДИКПО	Колеж
04.07.2023 г. 06.07.2023 г.	ИСТОРИЯ (тест)	Корпус 1	ДИКПО	Колеж
04.07.2023 г. 06.07.2023 г.	ТЕОЛОГИЯ (тест)	Корпус 1	ДИКПО	Колеж
04.07.2023 г. 06.07.2023 г.	МАТЕМАТИКА (тест)	Корпус 1	ДИКПО	Колеж
04.07.2023 г. 06.07.2023 г.	ИНФОРМАТИКА (тест)	Корпус 1	ДИКПО	Колеж
04.07.2023 г. 06.07.2023 г.	ИКОНОМИКА (тест)	Корпус 1	ДИКПО	Колеж
04.07.2023 г. 06.07.2023 г.	ФИЗИКА (тест)	Корпус 1	ДИКПО	Колеж
04.07.2023 г. 06.07.2023 г.	ХИМИЯ (тест)	Корпус 1	ДИКПО	Колеж
04.07.2023 г. 06.07.2023 г.	БИОЛОГИЯ (тест)	Корпус 1	ДИКПО	Колеж
04.07.2023 г. 06.07.2023 г.	ГЕОГРАФИЯ (тест)	Корпус 1	ДИКПО	Колеж
04.07.2023 г. 06.07.2023 г.	ГРАЖДАНСКО ОБРАЗОВАНИЕ (тест)	Корпус 1	ДИКПО	Колеж
04.07.2023 г. 06.07.2023 г.	ТЕХНОЛОГИИ И ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВО (тест)	Корпус 1	ДИКПО	Колеж

Дата	Конкурсен изпит	Място на провеждане		
		Шумен	Варна	Добрич
04.07.2023 г. 06.07.2023 г.	ТЕХНИЧЕСКА ПОДГОТОВКА (тест)	Корпус 1	ДИКПО	Колеж
04.07.2023 г. 06.07.2023 г.	МУЗИКА (устен изпит, портфолио)	Корпус 2	НЕ	НЕ
04.07.2023 г. 06.07.2023 г.	РИСУВАНЕ (портфолио)	Корпус 2	НЕ	НЕ
04.07.2023 г. 06.07.2023 г.	ПРАКТИЧЕСКИ ИЗПИТ ПО ФИЗИЧЕСКО ВЪЗПИТАНИЕ И СПОРТ	Корпус 2	НЕ	НЕ

14 юли 2023 г. – изпит за обявените свободни места след първо класиране на втори етап!

Начален час на изпитите в гр. Шумен – 09.00 ч.

Начален час на изпитите в гр. Варна и в гр. Добрич – 09.30 ч.

Шуменският университет „Епископ Константин Преславски” запазва правото си за промяна в графика на кандидатстудентските изпити.

ПРИЛОЖЕНИЕ 3

СПИСЪК НА КОНКУРСНИТЕ ИЗПИТИ, КОИТО СЕ ПРОВЕЖДАТ В ЕЛЕКТРОННА ФОРМА

Конкурсен изпит	Място на провеждане
	Шумен
БЪЛГАРСКИ ЕЗИК И ЛИТЕРАТУРА (тест)	Корпус 1
АНГЛИЙСКИ ЕЗИК (тест)	Корпус 1
НЕМСКИ ЕЗИК (тест)	Корпус 1
РУСКИ ЕЗИК (тест)	Корпус 1
ИСТОРИЯ (тест)	Корпус 1
ТЕОЛОГИЯ (тест)	Корпус 1
МАТЕМАТИКА (тест)	Корпус 1
ИНФОРМАТИКА (тест)	Корпус 1
ИКОНОМИКА (тест)	Корпус 1
ФИЗИКА (тест)	Корпус 1
ХИМИЯ (тест)	Корпус 1
БИОЛОГИЯ (тест)	Корпус 1
ГЕОГРАФИЯ (тест)	Корпус 1
ГРАЖДАНСКО ОБРАЗОВАНИЕ (тест)	Корпус 1
ТЕХНОЛОГИИ И ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВО (тест)	Корпус 1
ТЕХНИЧЕСКА ПОДГОТОВКА (тест)	Корпус 1
МУЗИКА (ел. портфолио)	Корпус 1
РИСУВАНЕ (ел. портфолио)	Корпус 1

Индивидуалните електронни изпити се провеждат всеки работен ден от 01.02.2023 г. чрез лично явяване на кандидата в Центъра по кандидат-студентска дейност на ШУ (до Корпус 1), гр. Варна – ДИКПО, гр. Добрич - Колеж. Начален час – 09.00 ч.

ПРИЛОЖЕНИЕ 4

СПИСЪК НА СПЕЦИАЛНОСТИТЕ, ФОРМИТЕ НА ОБУЧЕНИЕ, КОНКУРСНИТЕ ИЗПИТИ И ОЦЕНКИТЕ ОТ ДИПЛОМАТА ЗА СРЕДНО ОБРАЗОВАНИЕ, КОИТО УЧАСТВАТ ПРИ ОБРАЗУВАНЕ НА БАЛА

Специалности и форми на обучение	Конкурсни изпити / матури	Оценки от дипломата за средно образование
ФАКУЛТЕТ ПО ХУМАНИТАРНИ НАУКИ		
Българска филология <i>редовна, задочна *</i>	По избор (х коефициент 3): -тест по бълг. език и литература; -ДЗИ по бълг. език и литература; -състезание по български език и литература.	български език и литература или чужд език
Английска филология <i>редовна, задочна</i>	По избор (х коефициент 3): -тест по английски език; -ДЗИ по английски език; -сертификат за владее на английски език на ниво (A2, B1, B2, C1, C2); -международни сертификати (IELTS, TOEFL, FCE, CAE, CPE); -класиране на втори кръг на олимпиада или състезание по английски език.	чужд език
Руска филология с бизнес комуникация <i>редовна</i>	По избор (х коефициент 3): тест по чужд език (английски, немски или руски); ДЗИ по чужд език; тест по бълг. език и литература; ДЗИ по бълг. език и литература; състезание „Что я знаю о России?“	български език и литература или чужд език или география и икономика
Турска филология с бизнес комуникация <i>редовна</i>	По избор (х коефициент 3): -тест по бълг. език и литература; -ДЗИ по бълг. език и литература; -тест по чужд език (английски, немски или руски); -ДЗИ по чужд език; -сертификат за владее на чужд език.	чужд език

* Обучението в задочна форма е само платено обучение

Специалности и форми на обучение	Конкурсни изпити / матури	Оценки от дипломата за средно образование
Приложна лингвистика (английски език и руски език) <i>редовна</i>	По избор (х коефициент 3): -тест по английски език; -ДЗИ по английски език; -тест по руски език; -ДЗИ по руски език; международни сертификати (IELTS, TOEFL, FCE, CAE, CPE); -класиране на втори кръг на състезание или олимпиада по английски език; -сертификат за владее на английски език на ниво А2, В1, В2, С1, С2; -състезание „Что я знаю о России?“	български език и литература или чужд език
Приложна германистика <i>редовна</i>	По избор (х коефициент 3): -тест по немски език; -ДЗИ по немски език; -тест по бълг. език и литература; -ДЗИ по бълг. език и литература; -сертификат за владее на немски език.	български език и литература или чужд език
Педагогика на обучението по история и география <i>редовна</i>	По избор (х коефициент 3): -тест по история; -ДЗИ по история и цивилизация; -тест по география; -ДЗИ по география и икономика; -тест по бълг. език и литература; -ДЗИ по бълг. език и литература; -тест по гражданско образование; -състезание по история; -състезание по религия; -състезание по география.	история и цивилизация или география и икономика
История <i>редовна</i>	По избор (х коефициент 3): -тест по история; -ДЗИ по история и цивилизация; -тест по бълг. език и литература; -ДЗИ по бълг. език и литература; -тест по гражданско образование; -състезание по история; -състезание по религия.	история и цивилизация

Специалности и форми на обучение	Конкурсни изпити / матури	Оценки от дипломата за средно образование
Археология <i>редовна</i>	По избор (х коефициент 3): -тест по история; -ДЗИ по история и цивилизация; -тест по бълг. език и литература; -ДЗИ по бълг. език и литература; -състезание по история; -състезание по религия.	история и цивилизация
Теология <i>редовна</i>	По избор (х коефициент 3): -тест по теология; -тест по бълг. език и литература; -ДЗИ по бълг. език и литература; -тест по история; -ДЗИ по история и цивилизация; -състезание по история; -състезание по религия.	български език и литература или история и цивилизация
Журналистика и реклама* <i>редовно, задочно</i>	По избор (х коефициент 3): -тест по бълг. език и литература; -ДЗИ по бълг. език и литература.	български език и литература или чужд език
Връзки с обществеността* <i>редовно, задочно</i>	По избор (х коефициент 3): тест по бълг. език и литература; ДЗИ по бълг. език и литература.	български език и литература или чужд език
Българистика и медии <i>редовна</i>	По избор (х коефициент 3): -тест по бълг. език и литература; -ДЗИ по бълг. език и литература; -състезание по български език и литература.	български език и литература или чужд език

* Обучението в тази специалност е само в платена форма.

Специалности и форми на обучение	Конкурсни изпити / матури	Оценки от дипломата за средно образование
ФАКУЛТЕТ ПО МАТЕМАТИКА И ИНФОРМАТИКА		
Бизнес математика <i>редовна</i>	По избор (х коефициент 3): -тест по математика; -ДЗИ по математика; -тест по информатика; -ДЗИ по информатика; - ДЗИ по информационни технологии; -тест по икономика; -ДЗИ по география и икономика; -тест по бълг. език и литература; -ДЗИ по бълг. език и литература; -състезание по информатика и информационни технологии; -състезание по икономика; -състезание по математика; -национален турнир по информационни технологии.	математика; информатика или информационни технологии
Компютърен дизайн и мултимедия <i>редовна</i>	По избор (х коефициент 3): -тест по информатика; -ДЗИ по информатика; -ДЗИ по информационни технологии; -тест по математика; -ДЗИ по математика; -тест по бълг. език и литература; - ДЗИ по бълг. език и литература; -състезание по информатика и информационни технологии; -състезание по математика; -национален турнир по информационни технологии.	математика; информатика или информационни технологии

Специалности и форми на обучение	Конкурсни изпити / матури	Оценки от дипломата за средно образование
Софтуерно инженерство <i>редовна, задочна</i>	По избор (х коефициент 3): -тест по информатика; -ДЗИ по информатика; - ДЗИ по информационни технологии; -тест по математика; -ДЗИ по математика; -тест по бълг. език и литература; -ДЗИ по бълг. език и литература; -състезание по информатика и информационни технологии; -състезание по математика; -национален турнир по информационни технологии.	математика; информатика или информационни технологии
Компютърни информационни технологии <i>редовна</i>	По избор (х коефициент 3): -тест по информатика; -ДЗИ по информатика; -тест по математика; -ДЗИ по математика; -тест по бълг. език и литература; -ДЗИ по бълг. език и литература; -състезание по информатика и информационни технологии; -състезание по математика; -национален турнир по информационни технологии.	математика; информатика или информационни технологии
Информационни технологии, информатика и математика <i>редовна</i>	По избор (х коефициент 3): -тест по математика; -ДЗИ по математика; -тест по информатика; -ДЗИ по информатика; -ДЗИ по информационни технологии; -тест по бълг. език и литература; -ДЗИ по бълг. език и литература; -състезание по информатика и информационни технологии; -състезание по математика; -национален турнир по информационни технологии.	математика; информатика или информационни технологии

Специалности и форми на обучение	Конкурсни изпити / матури	Оценки от дипломата за средно образование
Педагогика на обучението по икономика и математика <i>редовна</i>	По избор (х коефициент 3): -тест по икономика; -тест по география; -ДЗИ по география и икономика; -тест по математика; -ДЗИ по математика; -тест по информатика; -ДЗИ по информатика; -ДЗИ по информационни технологии; -тест по бълг. език и литература; -ДЗИ по бълг. език и литература; -състезание по география; -състезание по икономика; -състезание по математика; -национален турнир по информационни технологии.	математика; икономика или география и икономика
Икономика* <i>задочна</i>	По избор (х коефициент 3): -тест по икономика; -тест по география; -ДЗИ по география и икономика; -тест по математика; -ДЗИ по математика; -тест по бълг. език и литература; -ДЗИ по бълг. език и литература; -състезание по география; -състезание по икономика; -състезание по математика.	математика; икономика или география и икономика

* Обучението в тази специалност е само в платена форма

Специалности и форми на обучение	Конкурсни изпити / матури	Оценки от дипломата за средно образование
ФАКУЛТЕТ ПО ПРИРОДНИ НАУКИ		
Медицинска химия <i>редовна</i>	По избор (х коефициент 3): - тест по химия; - ДЗИ по химия и опазване на околната среда; - тест по биология; - ДЗИ по биология и здравно образование; - тест по физика; - ДЗИ по физика и астрономия; тест по география; - ДЗИ по география и икономика; - тест по бълг. език и литература; - ДЗИ по бълг. език и литература; - състезание по химия; - състезание по география;	химия и опазване на околната среда или физика и астрономия
Астрономия и метеорология <i>редовна</i>	По избор (х коефициент 3): - тест по физика; - ДЗИ по физика и астрономия; - тест по математика; - ДЗИ по математика; - тест по химия; - ДЗИ по химия и опазване на околната среда; - тест по биология; - ДЗИ по биология и здравно образование; - тест по география; - ДЗИ по география и икономика; тест по бълг. език и литература; - ДЗИ по бълг. език и литература; - състезание по химия; - състезание по география; - състезание по физика; - състезание по биология.	физика и астрономия или математика

Специалности и форми на обучение	Конкурсни изпити / матури	Оценки от дипломата за средно образование
Екология и опазване на околната среда <i>редовна</i>	По избор (х коефициент 3): - тест по биология; - ДЗИ по биология и здравно образование; - тест по химия; - ДЗИ по химия и опазване на околната среда; - тест по география; - ДЗИ по география и икономика; - тест по физика; - ДЗИ по физика и астрономия; - тест по бълг. език и литература; - ДЗИ по бълг. език и литература; - състезание по химия; - състезание по география; - състезание по физика; - състезание по биология.	биология и здравно образование или химия и опазване на околната среда
География и регионална политика <i>редовна</i>	По избор (х коефициент 3): - тест по география; - ДЗИ по география и икономика; - тест по история; - ДЗИ по история и цивилизация; - тест по физика; - ДЗИ по физика и астрономия; - тест по химия; - ДЗИ по химия и опазване на околната среда; - тест по биология; - ДЗИ по биология и здравно образование; - тест по бълг. език и литература; - ДЗИ по бълг. език и литература; - състезание по химия; - състезание по география; - състезание по физика; - състезание по биология.	география и икономика; история и цивилизация или български език и литература

Специалности и форми на обучение	Конкурсни изпити / матури	Оценки от дипломата за средно образование
Педагогика на обучението по биология и химия <i>редовна</i>	По избор (х коефициент 3): - тест по биология; - ДЗИ по биология и здравно образование; - тест по химия; - ДЗИ по химия и опазване на околната среда; - тест по география; Д- ЗИ по география и икономика; тест по физика; - ДЗИ по физика и астрономия; - тест по бълг. език и литература; - ДЗИ по бълг. език и литература; - състезание по химия; - състезание по география; - състезание по физика; - състезание по биология.	биология и здравно образование или химия и опазване на околната среда
Педагогика на обучението по география и биология <i>редовна</i>	По избор (х коефициент 3): - тест по география; - ДЗИ по география и икономика; - тест по биология; - ДЗИ по биология и здравно образование; - тест по химия; - ДЗИ по химия и опазване на околната среда; - тест по физика; - ДЗИ по физика и астрономия; - тест по бълг. език и литература; - ДЗИ по бълг. език и литература; - състезание по химия; - състезание по география; - състезание по физика; състезание по биология.	география и икономика или биология и здравно образование

Специалности и форми на обучение	Конкурсни изпити / матури	Оценки от дипломата за средно образование
Растителна защита <i>редовна</i>	По избор (х коефициент 3): - тест по биология; - ДЗИ по биология и здравно образование; - тест по химия; - ДЗИ по химия и опазване на околната среда; - тест по география; - ДЗИ по география и икономика; - тест по физика; - ДЗИ по физика и астрономия; - тест по бълг. език и литература; - ДЗИ по бълг. език и литература; - състезание по химия; - състезание по география; - състезание по физика; - състезание по биология.	биология и здравно образование или химия и опазване на околната среда
Педагогика на обучението по природни науки <i>редовна</i>	По избор (х коефициент 3): - тест по биология; - ДЗИ по биология и здравно образование; - тест по химия; - ДЗИ по химия и опазване на околната среда; - тест по физика; - ДЗИ по физика и астрономия; - тест по бълг. език и литература; - ДЗИ по бълг. език и литература; - състезание по химия; - състезание по география; - състезание по физика; - състезание по биология.	биология и здравно образование; химия и опазване на околната среда или физика и астрономия

Специалности и форми на обучение	Конкурсни изпити / матури	Оценки от дипломата за средно образование
Туризм* <i>редовна</i>	По избор (х коефициент 3): - тест по география; - тест по икономика; - ДЗИ по география и икономика; - тест по чужд език (английски, немски, руски); - ДЗИ по чужд език; - тест по биология; - ДЗИ по биология и здравно образование; - тест по химия; - ДЗИ по химия и опазване на околната среда; - тест по физика; - ДЗИ по физика и астрономия; - тест по история; - ДЗИ по история и цивилизация; - тест по бълг. език и литература; - ДЗИ по бълг. език и литература; - състезание по химия; - състезание по география; - състезание по физика; - състезание по биология.	география и икономика или чужд език
ПЕДАГОГИЧЕСКИ ФАКУЛТЕТ		
Предучилищна и начална училищна педагогика <i>редовна</i>	По избор (х коефициент 3): - тест по гражданско образование; - ДЗИ по философия; - тест по бълг. език и литература; - ДЗИ по бълг. език и литература.	български език и литература или история и цивилизация
Предучилищна педагогика <i>редовна</i>	По избор (х коефициент 3): - тест по гражданско образование; - ДЗИ по философия; - тест по бълг. език и литература; - ДЗИ по бълг. език и литература.	български език и литература или история и цивилизация

* Обучението в тази специалност е само в платена форма

Специалности и форми на обучение	Конкурсни изпити / матури	Оценки от дипломата за средно образование
Начална училищна педагогика и чужд език (английски език) <i>редовна</i>	По избор (х коефициент 3): - тест по английски език; - ДЗИ по английски език; - тест по гражданско образование; - ДЗИ по философия; тест по бълг. език и литература; ДЗИ по бълг. език и литература.	български език и литература или чужд език
Специална педагогика <i>редовна</i>	По избор (х коефициент 3): - тест по гражданско образование; - ДЗИ по философия; - тест по бълг. език и литература; - ДЗИ по бълг. език и литература.	български език и литература или история и цивилизация
Социална педагогика <i>редовна</i>	По избор (х коефициент 3): - тест по гражданско образование; - ДЗИ по философия; - тест по бълг. език и литература; - ДЗИ по бълг. език и литература.	български език и литература или история и цивилизация
Социални дейности <i>редовна, задовна</i>	По избор (х коефициент 3): - тест по гражданско образование; - ДЗИ по философия; - тест по бълг. език и литература; - ДЗИ по бълг. език и литература.	български език и литература или история и цивилизация
Педагогика на обучението по музика <i>редовна</i>	По избор (х коефициент 4): - устен изпит по музика/ел. портфолио	-
Педагогика на обучението по изобразително изкуство <i>редовна</i>	(х коефициент 4): - портфолио	
Педагогика на обучението по физическо възпитание <i>редовна</i>	(х коефициент 3): практически изпит по физическо възпитание и спорт	български език и литература
Педагогика на обучението по техника и технологии <i>редовна</i>	По избор (х коефициент 3): - тест по технологии и предприемачество; - тест по гражданско образование; - ДЗИ по философия; - тест по бълг. език и литература; - ДЗИ по бълг. език и литература.	физика и астрономия или математика

Специалности и форми на обучение	Конкурсни изпити / матури	Оценки от дипломата за средно образование
ФАКУЛТЕТ ПО ТЕХНИЧЕСКИ НАУКИ		
Комуникационни и информационни системи <i>редовна</i>	По избор (х коефициент 3): - тест по техническа подготовка; - тест по математика; - ДЗИ по математика; - тест по информатика; - тест по физика; - ДЗИ по физика и астрономия; - тест по бълг. език и литература; - ДЗИ по бълг. език и литература; - състезание по техническа подготовка; - национален турнир по информационни технологии.	математика; физика и астрономия или държавен изпит по специалността – теория; държавен изпит по специалността – практика
Компютърни технологии за автоматизация на производството <i>редовна</i>	По избор (х коефициент 3): - тест по техническа подготовка; - тест по математика; - ДЗИ по математика; - тест по информатика; - тест по физика; - ДЗИ по физика и астрономия; - тест по бълг. език и литература; - ДЗИ по бълг. език и литература; - състезание по техническа подготовка; - национален турнир по информационни технологии.	математика; физика и астрономия; или държавен изпит по специалността – теория; държавен изпит по специалността – практика
Сигнално-охранителни системи и сигурност <i>редовна</i>	По избор (х коефициент 3): - тест по техническа подготовка; - тест по математика; - ДЗИ по математика; - тест по информатика; - тест по физика; - ДЗИ по физика и астрономия; - тест по бълг. език и литература; - ДЗИ по бълг. език и литература; - състезание по техническа подготовка; - национален турнир по информационни технологии.	математика; физика и астрономия или държавен изпит по специалността – теория; държавен изпит по специалността – практика

Специалности и форми на обучение	Конкурсни изпити / матури	Оценки от дипломата за средно образование
Технологии за киберсигурност <i>редовна</i>	По избор (х коефициент 3): - тест по техническа подготовка; - тест по математика; - ДЗИ по математика; - тест по информатика; - тест по физика; - ДЗИ по физика и астрономия; - тест по бълг. език и литература; - ДЗИ по бълг. език и литература; - състезание по техническа подготовка; - национален турнир по информационни технологии.	математика; физика и астрономия или държавен изпит по специалността – теория; държавен изпит по специалността – практика
Геодезия, регулирана професия Геодезия, картография и кадастър <i>редовна</i>	По избор (х коефициент 3): - тест по техническа подготовка; - тест по математика; - ДЗИ по математика; - тест по информатика; - тест по физика; - ДЗИ по физика и астрономия; - тест по бълг. език и литература; - ДЗИ по бълг. език и литература; - състезание по геодезия; - състезание по техническа подготовка; - национален турнир по информационни технологии.	математика; физика и астрономия или държавен изпит по специалността – теория; държавен изпит по специалността – практика.
Инженерна логистика <i>редовна, задочна</i>	По избор (х коефициент 3): - тест по техническа подготовка; - тест по математика; - ДЗИ по математика; - тест по информатика; - тест по физика; - ДЗИ по физика и астрономия; - тест по бълг. език и литература; - ДЗИ по бълг. език и литература; - състезание по техническа подготовка; - национален турнир по информационни технологии.	математика; физика и астрономия; икономика или държавен изпит по специалността – теория; държавен изпит по специалността – практика.

Специалности и форми на обучение	Конкурсни изпити / матури	Оценки от дипломата за средно образование
КОЛЕЖ – ДОБРИЧ		
Начална училищна педагогика и информационни технологии <i>редовна</i>	По избор (х коефициент 3): - тест по бълг. език и литература; - ДЗИ по бълг. език и литература; - тест по гражданско образование; - ДЗИ по философия; - тест по информатика; - тест по математика; - ДЗИ по математика; - състезание по информатика; - състезание по български език.	български език и литература; информатика или информационни технологии
Начална училищна педагогика и английски език <i>редовна</i>	По избор (х коефициент 3): - тест по английски език; - ДЗИ по английски език; - тест по гражданско образование; - ДЗИ по философия; - тест по бълг. език и литература; - ДЗИ по бълг. език и литература; -състезание по български език.	български език и литература или чужд език
Предучилищна педагогика и английски език <i>редовна</i>	По избор (х коефициент 3): - тест по английски език; - ДЗИ по английски език; - тест по гражданско образование; - ДЗИ по философия; - тест по бълг. език и литература; - ДЗИ по бълг. език и литература; -състезание по български език.	български език и литература или чужд език
Информатика и информационни технологии <i>редовна</i>	По избор (х коефициент 3): - тест по информатика; - тест по математика; - ДЗИ по математика; - тест по бълг. език и литература; - ДЗИ по бълг. език и литература; -състезание по информатика.	математика; информатика или информационни технологии

*Обучението в специалностите *Журналистика и реклама, Връзки с обществеността, Икономика и Туризъм* се извършва само срещу заплащане.

** Максималният бал за всички специалности е **24**.

ПРИЛОЖЕНИЕ 5

БЮРА
НА ЦЕНТЪРА ЗА КАНДИДАТСТУДЕНТСКА ПОДГОТОВКА И
ИНФОРМАЦИЯ (ЦКПИ)
ЗА ПРИЕМ НА КАНДИДАТСТУДЕНТСКИ ДОКУМЕНТИ
www.ckpi-bg.com, e-mail: info@ckpi-bg.com
и национален телефон на ЦКПИ ☎ 0879 120 471 за информация

Бургас, бул. „Гладстон“ № 47 (Младежки културен център), тел. 0888 759 750 и 0898 701 664

Варна, ул. „Христо Ботев“ № 1 (ЦИО „Вектор“), тел. 052 612 266

Видин, ул. „Екзарх Йосиф I“ № 17, ОУ „Климент Охридски“, тел. 0887 327 768

Габрово, ул. „Хаджи Димитър“ № 4, Технически университет - Ректорат, тел. 0878 / 26 42 02

Добрич, ул. „България“ № 1 (Централна кооперативна банка), офис 304, тел. 058 580 623, 0899 298 593

Казанлък, ул. „Трапезица“ № 6 (Литературно-художествен музей), тел. 0898 309 636

Кърджали, СУ „Отец Паисий“, тел. 0886 676 146

Пазарджик, ул. „Ген. Гурко“ 2, ет. 2, офис 1, „РАДИО СОТ“ (бивш Хеърстрой), тел. 0899 672 674 и 0898 831 917

Перник, пл. „Кракра“, Общински младежки дом, тел. 0878 344 258

Пловдив, ул. „Цанко Дюстабанов“ № 25 (сградата на Технически университет – Филиал Пловдив), тел. 0888 645 158

Разград, ул. „Бузлуджа“ № 2, етаж 1 (Дом на науката и техниката), тел. 0894 370 069

Силистра, ул. „Атанас Янков“ № 48 (учебен център „ФАВОРИТ“), тел. 0889 909 141 и тел. 0888 111 147

Сливен, бул. „Братя Миладинови“ № 18 (в сградата на Регионално управление на образованието), тел. 0879 384 769

Стара Загора, ул. „Армейска“ № 9 (в сградата на Института за квалификация на учители, до Музикалното училище), тел. 042 / 646 107 и тел. 0888 / 691 483

Търговище, ул. „Славейков“ № 4, ет. 2, офис 210 (Дом на техниката), тел. 0896 368 636

Хасково, Народно читалище „Заря“, ет. 1 (Централен вход), тел. 0887 035 598

Шумен, ул. „Адам Мицкевич“ № 1 (в двора на НАП, срещу Младежкия дом), тел. 0887 225 112 и 054 800 505

Ямбол, ул. „Цар Иван Шишман“ № 11 Б, ет. 1, тел. 0886 853 731 и 0888 973 979

ПРИЛОЖЕНИЕ № 6

СПИСЪК НА СЪСТЕЗАНИЯТА, ЧИИТО РЕЗУЛТАТИ СЕ ПРИЗНАВАТ ЗА КАНДИДАТСТУДЕНТСКИ КОНКУРСНИ ИЗПИТИ ПРЕЗ 2023 г. В ШУ „ЕПИСКОП КОНСТАНТИН ПРЕСЛАВСКИ“

1. Състезание по **руски език** в рамките на образователна програма „*Что я знаю о России?...*“, се признава за конкурсен изпит за специалностите *Руска филология с бизнескомуникация, Приложна лингвистика (Английски език и руски език), Руска филология, Български език и руски език.*

2. Състезание по **история**, се признава за конкурсен изпит за специалностите *История, Археология, Педагогика на обучението по история и география, Теология.*

3. Състезание по **религия** се признава за конкурсен изпит за специалностите *Теология, История, Археология и Педагогика на обучението по история и география.*

4. Състезание по **български език и литература**, организирано от катедрите по *Български език и История и теория на литературата*, се признава за конкурсен изпит за специалностите *Българска филология, Българистика и медии.*

5. Състезание по **информатика и информационни технологии** се признава за конкурсен изпит за специалностите *Софтуерно инженерство, Компютърни информационни технологии, Бизнес математика, Информационни технологии, информатика и математика, Компютърен дизайн и мултимедия.*

6. Състезание по **математика** се признава за конкурсен изпит за специалностите *Софтуерно инженерство, Компютърни информационни технологии, Компютърен дизайн и мултимедия, Бизнес математика, Икономика, Педагогика на обучението по икономика и математика, Информационни технологии, информатика и математика.*

7. Състезание по **икономика** се признава за конкурсен изпит за специалностите *Икономическа информатика, Икономика, Бизнес математика и Педагогика на обучението по икономика и математика.*

8. Състезание по **химия** се признава за конкурсен изпит за специалностите *Педагогика на обучението по география и биология, География и регионална политика, Астрономия и метеорология, Медицинска химия, Екология и опазване на околната среда, Педагогика на обучението по биология и химия, Педагогика на обучението по природни науки, Растителна защита и Туризъм.*

9. Състезание по **биология** и Национално състезание по природни науки и екология се признават за конкурсен изпит за специалностите

Педагогика на обучението по география и биология, География и регионална политика, Астрономия и метеорология, Медицинска химия, Екология и опазване на околната среда, Педагогика на обучението по биология и химия, Педагогика на обучението по природни науки, Растителна защита и Туризъм.

10. Състезание по **физика** се признава за конкурсен изпит за специалностите *Педагогика на обучението по география и биология, География и регионална политика, Астрономия и метеорология, Медицинска химия, Екология и опазване на околната среда, Педагогика на обучението по биология и химия, Педагогика на обучението по природни науки, Растителна защита и Туризъм.*

11. Състезание по **география**, Национален географски фестивал, Национално състезание по природни науки и екология се признават за конкурсен изпит за специалностите *Педагогика на обучението по история и география, Педагогика на обучението по география и биология, География и регионална политика, Астрономия и метеорология, Медицинска химия, Екология и опазване на околната среда, Педагогика на обучението по биология и химия, Педагогика на обучението по природни науки, Растителна защита, Туризъм, Бизнес математика, Икономическа информатика, Икономика и Педагогика на обучението по икономика и математика.*

12. Състезание по **геодезия** се признава за конкурсен изпит за специалност *Геодезия.*

13. Състезание по **техническа подготовка** се признава за кандидатстудентски конкурсен изпит за специалностите: *Комуникационни и информационни системи, Компютърни технологии за автоматизация на производството, Сигнално-охранителни системи и сигурност, Инженерна логистика, Геодезия и Технологии за киберсигурност.*

14. Състезание по **български език** се признава за конкурсен изпит за специалностите *Начална училищна педагогика с информационни технологии, Начална училищна педагогика и чужд език, Предучилищна педагогика и чужд език.*

15. Състезание по **информатика** се признава за конкурсен изпит за специалностите *Информатика и информационни технологии, Начална училищна педагогика с информационни технологии.*

16. **Национален турнир по информационни технологии**, включително и секция по Техническо чертане. Резултатите да се признават за кандидатстудентски конкурсен изпит за специалностите: *Бизнес математика, Компютърен дизайн и мултимедия, Софтуерно инженерство, Компютърни информационни технологии, Информационни технологии, информатика и математика, Педагогика на обучението по икономика и математика, Комуникационни и информационни системи; Компютърни технологии за автоматизация на производството, Сигнално-охранителни сис-*

теми и сигурност, Инженерна логистика, Геодезия и Технологии за кибер-сигурност.

ЗАБЕЛЕЖКА: Всички състезания могат да се провеждат в присъствена или онлайн/дистанционна форма.

ПРОГРАМА ЗА КОНКУРСЕН ИЗПИТ ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК И ЛИТЕРАТУРА

Тестът има комбиниран характер. Той включва задачи по български език и по българска литература, съставени на базата на учебните програми по тези предмети за средното училище. Тестът се състои от **три компонента**: езикови задачи, литературни задачи и задача за съставяне на текст по поставена тема.

Езиковите задачи проверяват усвояването на книжовноезиковите норми – правописни, пунктуационни, граматични, лексикални, стилистични. Основните области на проверка са: Правопис (писане на гласни и съгласни); Слято, полуслято и разделно писане на думи; Употреба на главни букви; Пунктуация (употреба на запетая и на другите пунктуационни знаци); Членуване на имената; Употреба на категорията число; Употреба на глаголни форми; Употреба на местоимения; Употреба на предлози; Значения на думи и многозначност; Синонимия, омонимия, антонимия, паронимия; Употреба на думи и устойчиви словосъчетания; Редактиране на изречения и текстове.

Литературните задачи проверяват знанията за автори, творби и факти от българската литературна история, за основни литературнотеоретични понятия (литературни родове и жанрове, сюжет и елементи на сюжета, стихосложение, тропи и фигури в езика на художествената литература). Включват се изучаваните в средното училище български поети и писатели с предвидените в училищната програма техни творби (вж. в сайта на Министерството на образованието и науката. Учебно-изпитна програма за държавен зрелостен изпит по български език и литература).

Задачата за съставяне на текст по зададена тема е творческа. Дава се възможност за избор между две теми, които предполагат да се напише съчинение с есеистична ориентация по свободен проблем или съчинение интерпретация с насоченост към конкретна проблематика от областта на българската литературна класика. Задачата проверява уменията на кандидатите да работят самостоятелно върху проблема, да построят аргументативен тип текст, като формулират тези, разгръщат последователно и логично разсъждения и доказателства по тях, извличат изводи и обобщения, развиват общата текстова тема и нейните подразделения в стройна композиционна цялост. Важен аспект на задачата е да даде представа за степента, в която кандидатите в създаван от тях самите текст спазват правописните, пунктуационните, граматичните, лексикалните и стилистичните правила на българския книжовен език.

Оценяването на теста става чрез точкуване на всяка задача. Броят на точките за отделните задачи се определя от спецификата на задачата и

конкретното ѝ условие. Събраният общ брой точки от всички задачи по определена скала се преобразува в цифрова оценка.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА

Добрева, Е., И. Савова, Д. Добрев, М. Енчев. Тестове по български език и литература. Помагало за самоподготовка на кандидат-студенти. Университетско издателство Епископ Константин Преславски, Шумен, 2009.

Добрева, Е., И. Савова, Д. Добрев, М. Енчев. Помагало за самоподготовка по български език и литература. Шумен: Университетско издателство Епископ Константин Преславски, 2013.

Действащите учебници по български език и литература за всички класове на средното училище.

ПРОГРАМА ЗА КОНКУРСЕН ИЗПИТ ПО ИСТОРИЯ НА БЪЛГАРИЯ

Образуване и укрепване на българската държава. Произход и ранна история на славяните. Южните славяни и Византия през VI–VII в. Колонизацията на Балканския полуостров. Прабългари – произход и ранна история. “Старата Велика България” на хан Кубрат и нейното разпадане. Хан Аспарух и образуването на Дунавска България. Граници и първоначално устройство. Взаимоотношенията между прабългари и славяни. България при управлението на хан Тервел.

България през първата половина на IX в. Династичната криза през втората половина на VIII в. и нейното преодоляване. България при управлението на хан Крум – външнополитически успехи и вътрешнополитическа дейност. България при наследниците на хан Крум (Омуртаг, Маламир, Пресиян). Териториално разширение, строителна дейност и формиране на централизиран административен апарат.

България при управлението на княз Борис I. Политиката на хан Борис през периода 852–863 г. Покръстване на българите. Причини за приемането на християнството от хан Борис – вътрешни, международни, държавно-идеологически. Началото на християнизацията и съпротивата срещу нея. Дипломатическите ходове на княз Борис Михаил за независима българска църква. Статут и устройство на българската църква. Създаване и разпространение на славянобългарската книжнина – делото на Кирил и Методий и на техните ученици в България. Възникване на Плисковско-Преславската и Охридската книжовна школа. Преславският събор от 893 г. и неговите решения. Формиране на българската народност.

Политическо могъщество и културен разцвет на България при управлението на цар Симеон Велики. Княз Владимир Расате – опитът за връщане на езичеството. Преславският събор и неговите решения. Външната политика на княз Симеон през периода 893–904 г. Политиката на цар Симеон през периода 913–927 г. – борба с Византия за политическа хегемония на Балканския полуостров. “Златен век” на българската култура. Приносът на България за културното развитие на славяния свят.

Възстановяване и укрепване на българската държава (1186–1207 г.). Българските земи под византийска власт – административни и църковни промени. Опити за възстановяване на българската държава през XI в. Положението на българите през XII в. Освободителното движение на братята Асен и Петър и възстановяване на българската държава. Цар Калоян. Войни с Византия и Унгария. Унията с Римската църква. Отношенията с Латинската империя.

Политическа хегемония на България в Европейския югоизток при цар Иван Асен II. Временен политически упадък при цар Борил. Възшествието на Иван Асен II и политиката му спрямо Унгария, Епир, Никея и Латинската империя. Битката при Клокотница и нейните последици.

Възстановяване на Българската патриаршия.

Религиозни учения и еретически движения в Средновековна България (X–XIV в.). Поява и идеология на богомилството. Религиозни учения и ереси през XIV в. – исихазъм, варлаамитство, адамитство, ерес на юдействащите.

Антиосманска съпротива на българите през XV–XVII в. Османската политическа система и българите. Форми и методи на прояви на съпротива. Опити за възстановяване на българската държавност. Същност и значение на хайдушкото движение.

Ранно българско възраждане (XVIII – началото на XIX в.). Същност, съдържание и периодизация на възрожденската епоха. Стопанско, социално и демографско развитие на българското общество през XVIII и първите десетилетия на XIX в. Разпадане на османската социално-политическа система. Зараждане на националноосвободителна идеология. Паисий Хилендарски и неговата “История славянобългарска”. Обществено-политическа дейност на епископ Софроний Врачански.

Движение за новобългарска просвета през Възраждането. Просветното дело до XIX в. Предпоставки за прехода към светска просвета. Възникване и разпространение на взаимни и класни училища в българските селища. Видни просветители и водещи просветни идеи. Европейски влияния върху българското просветно дело. Значение на движението за новобългарска просвета.

Църковно-националните борби на българския народ през Възраждането. Предпоставки, развитие и характер на църковно-националните борби. Първи сблъсъци с гръцкото духовенство. Неофит Бозвели и Иларион Макариополски. Българският Великден. Учредяване на Българската екзархия. Формиране на българската нация.

Начало на организирано националноосвободително движение. Политически движения и прояви на българите през XVIII и първата половина на XIX в. Отражение на Кримската война и обществено-политическите промени в българските земи. Г. С. Раковски – идеолог и стратег на националноосвободителната борба. Идејни течения и политически инициативи в българското възрожденско общество през 60-те години на XIX в.

Създаване и дейност на Българския революционен централен комитет (1869–1875 г.). Нов етап в националноосвободителното движение. Политическа дейност и идеология на Любен Каравелов. Създаване на БРЦК. Васил Левски – дейност и идеология. Създаване на Вътрешната революционна организация. Криза в БРЦК след смъртта на Васил Левски. Христо Ботев – дейност и идеология. Опит за въстание през 1875 г.

Априлското въстание от 1876 г. Гюргевски революционен комитет. Подготовка на въстанието. Избухване и ход на въстанието. Четата на Христо Ботев. Характер и значение на Априлското въстание. Отзвук в Европа.

Руско-турската война 1877–1878 г. и освобождението на България. Българският въпрос и европейската дипломатия през втората половина на 1876 г. Дипломатическата и военната подготовка на Руско-турската война от 1877–1878 г. Създаване на Българското опълчение. Начало и ход на военните действия. Одринско примирие. Санстефански предварителен договор. Берлински конгрес и Берлински договор.

Възстановяване и уредба на българската държава 1878–1879 г. Временно руско управление. Съпротива срещу Берлинския договор. Комитетите “Единство”. Кресненско-Разложкото въстание. Уредба на Княжество България. Учредително събрание и приемане на Търновската конституция. Първо Велико народно събрание и избор на княз. Изработване на Органически устав за Източна Румелия.

Обществено-икономическо и политическо развитие на Княжество България от Освобождението до 1885 г. Аграрен преврат. Социално-икономически промени в градовете. Демографски промени. Партийно-политическа система и партии. Първо българско правителство. Управление на Либералната партия. Държавният преврат на 27 април 1881 г. и Режимът на пълномощията. Възстановяване на конституционното управление.

Съединението на Княжество България с Източна Румелия. Статут, административно устройство и политическо развитие на Източна Румелия. Движение за съединение. Образуване и дейност на БТРЦК. Провъзглавяване на Съединението. Международен отзвук на Съединението. Сръбско-българската война. Букурещки мирен договор. Признаване и значение на Съединението.

Обществено-икономическо и политическо развитие на България от Съединението до края на XIX в. Тенденции и процеси в икономическия и обществения живот. Управление на Народнолибералната партия на Стефан Стамболов. Вътрешна и външна политика. Икономическа политика. Управление на Народната партия – външна и вътрешна политика. Обща картина на обществено-политическия живот в България в края на XIX в.

Националноосвободително движение в Македония и Одринска Тракия в края на XIX и началото на XX в. Социално-икономическо и политическо положение на българите извън Княжество България. Дейността на Българската екзархия в Македония и Одринско. Политиката на българските правителства по националния въпрос. Основане и дейност на ВМОРО и ВМОК. Илинденско-Преображенското въстание. Подготовка, избухване и ход. Причини за неуспеха. Значение на въстанието. Развитие на националноосвободителното движение през периода 1903–1912 г.

България в началото на XX в. (1901–1912 г.). Българската икономика в първото десетилетие на XX в. Партийно-политическата система в началото на века. Управление на Народнолибералната партия. Управление на Демократическата партия. Обявяване на българската независимост. Личен режим. Начална подготовка за война срещу Турция.

България през Балканските войни (1912–1913 г.). Подготовка на

България за война. Създаване на Балканския съюз. Начало и ход на войната. Значение на войната. Лондонски мирен договор. Междусъюзническа война. Букурещки и Цариградски мирен договор. Първа национална катастрофа.

Участието на България в Първата световна война (1915–1918 г.). Социално-икономическо и вътрешнополитическо развитие в началния период на войната (1914–1915). България в политическите и военните планове на държавите от Централните сили и Антантата. Намеса в Първата световна война и военните действия срещу Сърбия, Румъния и на Македонския фронт. Стопанска политика в условията на война. Пробивът при Добро поле, Войнишкото въстание и подписването на Солунското примирие. България непосредствено след Първата световна война. Съглашенска окупация. Ньойски мирен договор.

България в периода 1919 – 1944 г. Българското общество в условията на следвоенната криза. Съглашенска окупация на България. Партийна система. Самостоятелно управление на БЗНС. Изостряне на вътрешнополитическите борби (1923–1925 г.). Възстановяване на демокрацията: управление на Демократическия съговор и на Народния блок (1926–1934 г.). Превратът на 19 май 1934 г. и управлението на деветнадесетомайците. Авторитарен режим. Националноосвободително движение на българите в Македония, Тракия, Добруджа и Западните покрайнини (1919–1939 г.). България в навечерието и по време на Втората световна война.

Версайска система на следвоенно устройство на света. Последици от Първата световна война. Парижка мирна конференция и подписване на мирни договори с победените държави. Вашингтонска конференция (1921–1922 г.). Следвоенна икономическа и политическа криза. Репарационен въпрос.

Политически системи в Европа между двете световни войни. Основни характеристики в развитието на САЩ, Великобритания и Франция през 20-те и 30-те години на XX век. Фашизмът в Италия. Ваймарска република в Германия и пътят на националсоциалистите към властта. Тоталитарният режим в Третия Райх. Съветският съюз между двете световни войни: установяване на тоталитарно управление. Авторитаризъм и авторитарни режими в Европа. Структура и характеристики на тоталитарната държава.

Международни отношения през 30-те – 50-те години на XX век. Световна икономическа криза и промени в международната политика в началото на 30-те години на XX век. Реваншизъм и първи ревизии на мирните договори от Версайската система. Аншлус на Австрия. Мюнхенска конференция (1938 г.). Политиката на гаранции и нейният провал. Светът в навечерието на Втората световна война. Начало и ход на войната (1939–1941 г.). Германо-съветската война (1941–1945 г.). Конференциите на държавите от Антихитлеристката коалиция в Техеран и Ялта. Потсдамска конференция. Краят на Втората световна война и политиката на държавите-

победителки. Преговори за мир и подписване на мирни договори със съюзниците на Германия. „Германски въпрос“. Създаване на ООН. Международните отношения в края на 40-те и началото на 50-те години на XX век. Доктрината „Труман“ и планът „Маршал“. Начало и характеристики на Студената война.

Процеси на евроинтеграция. Начало на следвоенното сътрудничество на държавите в Западна Европа; период на възстановяване и икономически растеж. Създаване на Европейска общност за въглища и стомана. Договорът в Рим (1957 г.) и формиране на Европейска икономическа общност. Европейски съюз: структура и етапи на разширяване. Процесът на европейска интеграция и присъединяването на България към ЕС. Предизвикателствата през Европейския съюз.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА

1. Задължителна подготовка

Гавраилов, Б., Т. Леков, А. Николов и др. История и цивилизация за 11 клас – профилирана подготовка. Модули 1-3. София, 2020.

Гюзелев, В. и др. История и цивилизация. 11. клас. София, 2012.

Делев, П. и др. История и цивилизация. 11. клас. София, 2012.

Мутафчиева, В. и др. История и цивилизация. 11. клас. София, 2012.

2. Профилирана и допълнителна подготовка

Божилов, И., В. Гюзелев. История на България. Т. I: История на средновековна България VII–XIV век. София, 1999.

Бонева, В., Р. Ангелова, Т. Тодоров. Тестове по история на България. Шумен, 2009.

Георгиева, Ц., Н. Генчев. История на България. Т. II: История на България XV–XIX век. София, 1999.

Делев, П., Бакалов, Г. и др. История на България. София, 2012.

Лазаров, И., П. Павлов, И. Тютюнджиев, М. Палангурски. Кратка история на българския народ. София, 1999.

Лазаров, Ив. и др. История на България. Тестове и конспекти за кандидат-студенти. Велико Търново, 2003.

Павлов, П., Р. Гаврилова, В. Янчев и др. История и цивилизации за 10 клас. София, 2019.

Стателова, Е., Ст. Грънчаров. История на България. Т. III: История на Нова България 1878–1944. София, 1999.

ПРОГРАМА ЗА КОНКУРСЕН ИЗПИТ ПО ТЕОЛОГИЯ

Конкурсният изпит по теология е писмен (тест). Чрез него се проверяват познанията на кандидатите в областта на Св. Писание, християнските празници и важни събития от историята на България.

Конкурсният изпит включва познания по следните проблеми:

1. Божественото откровение (общи познания върху Св. Писание).
2. Десетте Божии заповеди (произход и съдържание).
3. Рождество Христово.
4. Животът и служението на Исус Христос.
5. Кръстната смърт, възкресението и възнесението на Исус

Христос.

6. Икона и иконопочитание.
7. Тайнствата в Православната църква.
8. Господнята молитва „Отче наш“.
9. Православният храм и богослужение.
10. Християнските празници.
11. Историята на Българската църква през вековете.
12. Български светци (св. св. Кирил и Методий, св. Климент Охридски, св. Йоан Рилски, св. патриарх Евтимий)

Забележка: Господнята молитва „Отче наш“ и Десетте Божии заповеди трябва да се знаят наизуст.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА

- Библия, Синодално издание.
- Нашата вяра. *Съст. ep. Николай и архим. Серафим*. Изд. 6. София, 1991.
- Православен катехизис. *Съст. Т. Коев*. София, 1985 (1991).
- Сборник материали за кандидат-студенти по богословие. Велико Търново, 1992.
- Сборник материали за кандидат-студенти по богословие. София, 1998.
- *Коев, Т., Г. Бакалов*. Въведение в християнството. София, 1992.
- Християнството. Справочник. *Съст. Коев, Т., Г. Бакалов*. С., 2003.
- Жития на българските светци, Славянобългарски манастир „Св. вмчк Георги Зограф“, Света Гора – Атон, 2002.

ПРОГРАМА ЗА КОНКУРСЕН ИЗПИТ ПО АНГЛИЙСКИ ЕЗИК

Могат да кандидатстват без ограничение на успеха от дипломата за средно образование всички, които имат достатъчни знания по езика, включващи четене и разбиране на оригинален английски текст, писмена грамотност и умения за създаване на текст на правилен английски език.

Изпитът е в два варианта – присъствен и онлайн (с продължителност 1 час и 30 мин. и се състои от четири компонента, като изходните текстове (публицистични, научнопопулярни, художествени) са подбрани тематично от следните области: образование, семейство, спорт, опазване на околната среда, туризъм, изкуство, здравеопазване, обществен живот и актуална политика.

Въз основа на резултата от теста може да се кандидатства за специалностите „Английска филология“, „Приложна лингвистика“ (английски език и руски език), „Начална училищна педагогика с английски език“.

КОМПОНЕНТИ НА ТЕСТА

I компонент: ТЕКСТ С ПРАЗНИ МЕСТА представлява автентичен текст на английски език, в които са изпуснати десет езикови единици. Този компонент цели проверка на цялостното разбиране на чуждоезиковия текст, както и познаването на граматическите особености на отделните езикови единици в английския език, и способността за правилната им употреба както граматически, така и смислово.

II компонент: ТЕСТ с 10 вариативни отговора (MULTIPLE CHOICE) за правилно разбиране на граматични, лексикални и смислови структури върху английски текст от 20- 25 машинописни реда.

III компонент: СЛОВООБРАЗУВАНЕ: Десет изречения, в които е изпусната по една дума. В края на изречението е дадена основата, от която трябва да се образува търсената лексема. Този компонент има за цел да провери словообразователните способности на кандидат-студентите.

IV компонент: ИЗРЕЧЕНИЕ с вариативни отговори, оценяващ правилното разбиране на граматичните, лексикалните и смисловите структури в английския език.

За самоподготовка се препоръчват следните източници:

1. Cunningham S., Moor P, J. C. Carr. Cutting Edge. Advanced. Pearson, Longman: England, 2003.
2. O'Connell S. Focus on Proficiency. Nelson English Language Teaching: London, 1995.
3. Longman Language Activator. Pearson, Longman: England, 2010.
4. Alexander, L. G., Longman Advanced Grammar. Longman, 1994.
5. Vince, M. Advanced Language Practice. Heinemann ELT, Oxford, 1994.

Електронни източници:

6. English. RHL, 1996-2011. <http://www.rhlschool.com/english.htm>
7. Reading Comprehension. RHL, 1996-2011. <
<http://www.rhlschool.com/reading.htm>
8. Vocabulary. Vocabulary.com, 2011. <http://www.vocabulary.com/>
9. Free Reading A-Z sample. Learning A-Z.com, 2011.
<http://www.readingaz.com/samples/preview.html>
10. The Verb in the Structure of English, Dimiter Spasov, 1999 г.
11. Paths to Proficiency, Longman, 2008 г.
12. Advanced English Grammar, Cambridge, 2008 г.
13. Practical English Grammar. Longman, 2007 г.
14. Cambridge English Advanced. <http://www.cambridgeenglish.org/images/167804-cambridge-english-advanced-handbook.pdf>
15. The Cambridge Grammar of the English Language. Rodney Huddleston, University of Queensland, Geoffrey K. Pullum, University of Edinburgh. Cambridge University Press.
16. <https://www.perfect-english-grammar.com/>

ПРОГРАМА ЗА КОНКУРСЕН ИЗПИТ ПО НЕМСКИ ЕЗИК

Писменият кандидатстудентски изпит по немски език представлява тест, който се състои от три компонента. Тестът е съобразен с учебната програма по немски език за средното училище, както и с изискванията на Общата европейска езикова рамка. Оценяват се рецептивните и продуктивните умения на кандидат-студентите в две от общо четирите речеви умения: четене и писане, както и знанията по граматика и лексика. Изходните текстове (публицистични, научнопопулярни, художествени) са подбрани тематично в следните области: образование, семейство, спорт, опазване на околната среда, изкуство, туризъм, здравеопазване, обществен живот.

За успешното полагане на кандидатстудентския изпит по немски език се изискват знания и умения, които отговарят на ниво B1 от Общата европейска езикова рамка.

Компонент 1 – езикова компетентност

Езиковата компетентност на кандидат-студентите се проверява с граматико-лексикален тест, който се състои от 25 изречения. Оценяват се лексическите и граматическите знания на кандидат-студента. За всяко изречение има 4 варианта на отговори, от които трябва да се избере правилният.

Максималният брой точки за този компонент е 25.

Компонент 2 – четене с разбиране

За успешното изпълнение на този компонент се изисква внимателно прочитане на автентичен текст на немски език, детайлното му разбиране и отговаряне на въпроси с отворен отговор към съдържанието на текста.

При оценяването на този компонент се вземат под внимание елементите съдържание, правопис и езикова компетентност, както и уменията на кандидат-студентите да предават информация със собствени изразни средства. При буквално повторение на езикови елементи от изходния текст се намалява броят на точките.

Броят на точките се определя в зависимост от информацията, която се изисква като отговор на въпроса. Правилният отговор на всеки въпрос носи от 1 до 3 точки.

Компонент 3 – съставяне на текст по зададена тема

В рамките на приблизително 200 думи кандидат-студентът трябва да напише есе по дадена тема. Оценява се умението за писане на свързан текст, проверяват се правописът, структурата на текста и езиковата компетентност.

При *езиковата компетентност* се оценяват граматика, изразни средства, правопис (вкл. пунктуация). Езиковите грешки се отчитат като

цели или половинки в зависимост от това дали влияят на разбирането, или не. За богатство и разнообразие при употреба на изразните средства се дава бонификация. Оценката за езикова правилност се изчислява като съотношение от броя на думите и броя на грешките.

Съдържанието се оценява по точкова система, като според спецификата на конкретния текст се дават определен брой точки за смислова свързаност, тематична единност, разбираемост и логическа издържаност.

Общата оценка от писмения изпит е средноаритметична от оценките на трите компонента.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА

Dreyer H., R. Schmitt. Lehr- und Übungsbuch der deutschen Grammatik. Die neue Gelbe. Пловдив: Лета, 2000.

Бойчева, С. и др. Помагало за кандидат-студенти по немски език. Шумен: Унив. изд. Епископ К. Преславски, 2005.

ПРОГРАМА ЗА КОНКУРСЕН ИЗПИТ ПО РУСКИ ЕЗИК

Писменият изпит по руски език представлява тест, съставен на базата на учебната програма по руски език за средното училище. За основа на разработваните материали по граматика и лексика е взето учебното съдържание по руски език за средните училища. Тестът има за цел да провери познанията на кандидат-студентите по основните граматични теми, изучавани в училище (имена – съществителни, прилагателни, местоимения, числителни; род, число, падеж, склонение, одушевеност и неодушевеност, глаголно управление, предложна и безпредложна употреба, степени за сравнение на прилагателните, пълни и кратки форми на прилагателните, склонение и употреба на местоименията и др.; глагол – спрежение, вид на глагола, глаголи за движение; наречия за покой и движение). Попълването на задачите от теста изисква познаване на основните теми за развитие на речта, изучавани в средното училище (Знакомство. Дом и семья. Възраст. Учеба. Професия. Природа и пътешествие и др.), и общоупотребимата лексика от текстовете в учебниците по руски език.

Тестът се състои от 4 компонента.

Първият компонент предвижда проверка на уменията на кандидат-студента за пълно и точно възприемане на съдържанието на текста.

Видове работа: откриване на определена информация чрез отговор на конкретни въпроси по текста.

Вторият компонент включва работа (аналогична на провежданата в училище) с отделни лексикални единици.

Видове задачи: подбор на синоними, антоними, подходящи по смисъл думи от различни части на речта, работа с устойчиви съчетания.

Третият компонент предлага комплекс от задачи, определящи степента на познаване на руската граматика (работа с конкретни граматични категории).

Четвъртият компонент съдържа задачи, разкриващи уменията на кандидат-студента да създава коректни в езиково отношение изречения (употреба на подходящи съюзи, съюзни думи, избор на смислово и граматично правилен край/начало на изречението и др.)

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА

Руски език. Сборник примерни тестове за кандидат-студенти / Ред. Д. Митев. Шумен: Университетско издателство “Епископ Константин Преславски”. ISBN 954-577- 352-9;978-954-577-352-5

ПРОГРАМА ЗА КОНКУРСЕН ИЗПИТ ПО МАТЕМАТИКА

АЛГЕБРА И АНАЛИЗ

1. Естествени, цели, рационални, ирационални и реални числа. Абсолютна стойност (модул). Сравняване на числа.

2. Преобразуване на дробно-рационални изрази. Тъждествени преобразования на изрази. Формули за съкратено умножение. Доказване на тъждества и неравенства.

3. Степен с цял и рационален показател. Свойства на степените. Тъждествени преобразования на изрази, съдържащи степени с рационален показател. Решаване на показателни уравнения и неравенства.

4. Квадратен корен. Корен n -ти. Коренуване на произведение, частно, степен и корен. Основно свойство на корените.

5. Уравнения – корен на уравнение, еквивалентност на уравнения. Основни теореми за еквивалентност. Решаване на уравнения от първа степен с едно неизвестно и на квадратни уравнения. Формули на Виет за квадратно уравнение. Решаване на уравнения от по-висока степен, свеждащи се до линейни и квадратни уравнения. Разлагане на квадратен тричлен на линейни множители.

6. Системи уравнения от първа и втора степен с две неизвестни – решаване и изследване на решенията.

7. Неравенства с едно неизвестно и система линейни неравенства – решение и изследване на решенията. Теореми за еквивалентност на неравенства и системи линейни неравенства. Геометрично представяне на решенията върху числовата ос. Квадратни неравенства – решаване и изследване на решенията. Геометрично представяне на решенията върху числовата ос. Неравенства от по-висока степен и рационални неравенства. Метод на интервалите.

8. Решаване на уравнения и неравенства, съдържащи абсолютна стойност (модул) – основни методи за решаване.

9. Логаритъм – определение, свойства. Основни правила за логаритмуване. Формула за преминаване от една логаритмична основа към друга. Решаване на логаритмични уравнения и неравенства.

10. Числова функция – определение, дефиниционна област и множество от стойности на функция, графика на функция. Четни, нечетни, периодични функции. Свойства и графика на линейна, квадратна, показателна, логаритмична и тригонометрична функция.

11. Числови редици. Аритметична и геометрична прогресия – свойства. Формули за общия член и сумата на първите n члена. Граница на безкрайни числови редици.

12. Процент, проста и сложна лихва.

13. Граници на функции. Непрекъснатост. Производни. Теореми за производните. Геометричен смисъл на производната, уравнение на

допирателната (към графиката на функцията в точката), монотонност на функции. Локални екстремуми на функции. Най-голяма и най-малка стойност на функции. Изследване на функции.

14. Комбинаторика – комбинации, вариации, пермутации без повторения.

15. Вероятности и статистика – случайни събития, класическа вероятност, статистически ред, статистически средни, статистически диаграми.

ПЛАНИМЕТРИЯ, СТЕРЕОМЕТРИЯ И ТРИГОНОМЕТРИЯ

1. Еднаквост. Признаци за еднаквост на триъгълници. Успоредни прави. Успоредник – видове успоредници, свойства. Средна отсечка в триъгълника и трапеца.

2. Окръжност и ъгъл. Централен, вписан и периферен ъгъл – свойства. Допирателна към окръжност – свойства. Свойства на секущите на окръжност, които минават през точка, нележаща на нея.

3. Триъгълник. Забележителни точки в триъгълника: център на описана окръжност, център на вписана окръжност, медицентър, ортоцентър – свойства. Метрични зависимости в правоъгълен триъгълник.

4. Вписан в окръжност и описан около окръжност четириъгълник – свойства.

5. Подобност. Признаци за подобност на триъгълници. Теорема на Талес. Свойства на вътрешна и външна ъглополовяща в триъгълника. Връзка между лицата на подобните многоъгълници.

6. Тригонометрични функции: синус, косинус, тангенс, котангенс. Основни тригонометрични тъждества. Тригонометрични зависимости в правоъгълния триъгълник. Тъждествени преобразувания на тригонометрични изрази. Тригонометрични уравнения.

7. Косинусова теорема. Синусова теорема. Метрични зависимости в триъгълник. Решаване на произволен триъгълник.

8. Лице на триъгълник, четириъгълник и правилен многоъгълник. Дължина на окръжност и лице на кръг и частите му.

9. Взаимно положение на две прави, права и равнина и на две равнини в пространството. Ъгъл, определен от две кръстосани прави. Ос на две кръстосани прави. Ос-отсечка. Ъгъл, определен от права и равнина. Перпендикулярност на права и равнина. Линеен ъгъл на двустенен ъгъл. Перпендикулярни равнини.

10. Призма, паралелепипед, пирамида, пресечена пирамида – свойства. Формули за лицата на повърхнините и обемите им. Свойства на успоредното сечение на пирамидата. Вписани и описани тела.

11. Цилиндър, конус, пресечен конус и сфера. Формули за лицата на повърхнините и обемите им. Вписани и описани тела. Ротационни тела.

12. Екстремални задачи в планиметрията и в стереометрията.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА

1. Действащите учебници по математика за задължителна и профилирана подготовка.
2. Коларов, К., Петков, П., Арнаудов, П., Арнаудова, Л., Петкова, М., Сборник задачи по алгебра 7.-12. клас, Интеграл, Добрич, 2009
3. Коларов, К., Христо, Л., Сборник задачи по геометрия 7.-12. клас, Част I, Интеграл, Добрич, 2004
4. Коларов, К., Христо, Л., Сборник задачи по геометрия 7.-12. клас, Част II, Интеграл, Добрич, 2015
5. Николов, Й., Станков, Д., Първулов, С., Математика за кандидат студенти. Шумен: УИ „Епископ Константин Преславски“, 2005.
6. Портев, Л., Иванов, Ив., Николов, Й. и др. Математика (Учебно помагало за държавен зрелостен и кандидатстудентски изпит в 4 части: Част I. Алгебра; Част II. Геометрия; Част III. Функции; Част IV. 20 примерни теми за ДЗИ с решения). Пловдив: Летера, 2003–2004.
7. Сборник задачи по математика за кандидат-студенти:
 - 1) Алгебра. София: Регалия 6, 1998.
 - 2) Планиметрия. София: Регалия 6, 1999.
 - 3) Стереометрия. София: Регалия 6, 2000.
8. <https://bg.khanacademy.org/>

ПРОГРАМА ЗА КОНКУРСЕН ИЗПИТ ПО ИНФОРМАТИКА

Кандидатстудентският изпит по информатика представлява тест, в писмена или електронна форма, по избор на кандидата. За всеки въпрос от теста се предлагат четири възможни отговора, от които само един е верен. Ако не е посочен отговор на конкретен въпрос, въпросът се счита за стрешен. При решаване на писмен тест, задължително се използва химикал със син цвят, като се забранява изписването на имената на кандидатстудента или други отличителни знаци, водещи до нарушаване на анонимността на кандидат-студента. По време на изпита се забранява използването на помощни материали и технически средства.

Учебно съдържание

Кандидатстудентският изпит по информатика се провежда на базата на учебния материал, изучаван в първо (задължително) равнище на общообразователната подготовка, и част от материала, изучаван във второ (профилирано) равнище. Той се базира на следното учебно съдържание:

Формални математически модели

1. Позиционни бройни системи. Преминаване от една бройна система в друга. Двоична позиционна бройна система. Аритметика в двоична бройна система.
2. Информация. Данни. Основни единици за измерване на информация.

Компютърни системи и мрежи

3. Функционална структура и развитие на компютърните системи.
4. Компютърна архитектура на Джон фон Нойман – основни принципи.
5. Централен процесор.
6. Оперативна памет.
7. Периферни устройства.
8. Компютърни мрежи. Потребители и достъп до ресурси. Видове локални мрежи. Глобални компютърни мрежи.
9. Интернет – същност, технически и технологически аспекти. Основни услуги и протоколи. Видове достъп до интернет. Адреси в интернет.

Операционни системи

10. Операционна система с графичен потребителски интерфейс. Понятия, обекти и организация. Файлова система.
11. Видове операционни системи.

Компютърни технологии

12. Компютърна обработка на текстове. Основни понятия. Програми за обработка на текст – възможности и предназначение. Основни файлови формати при компютърната текстообработка.

13. Дейности при изграждане на текстов документ – въвеждане, редактиране, форматиране, съхраняване, отпечатване, вмъкване на обекти.

14. Компютърна графика. Видове. Графични редактори. Основни графични формати за файлове при съхраняване на графично изображение. Създаване и обработване на графично изображение.

15. Електронни таблици. Предназначение, структура и основни дейности в електронната таблица. Програми за управление на електронни таблици. Моделиране.

16. Данни в електронната таблица – типове и формати. Въвеждане, редактиране и форматиране. Сортиране, търсене, замяна и средства за защита на данни.

17. Формули в електронна таблица. Вградени функции. Относително и абсолютно адресиране. Диаграми.

18. База от данни – основни понятия. Системи за управление на бази от данни. Модели на данни. Релации.

19. Работа в база от данни. Основни обекти. Основни типове данни. Генериране на запитвания, проектиране на формуляри и създаване на отчети.

20. Компютърна презентация – същност и структура. Слайд – структура и дизайн. Основни елементи – текст, линии, форми, текстури, цветове. Ефекти.

21. World Wide Web – същност и функциониране. Браузери.

22. Web страница – същност, предназначение и елементи. Технологии за създаване.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА

1. Държавни образователни изисквания в сила за учебниците по информатика и информационни технологии в сила за учебната 2006/2007.

2. *Г. Момчева, Т. Глушкова, Р. Маринова.* Информатика за 8. клас. Булвест 2000, 2017.

3. *Кр. Манев, Нели Манева, Коста Гъров.* Информатика за 8 клас, Изкуства, София 2017

4. И други одобрени учебници по информатика за средното училище, по действащите учебни програми.

5. *Г. Момчева, Е. Ковачева, Кр. Харизанов, Ангел Ангелов - Ачо, В. Дафчева, Т. Сребрева.* Информационни технологии за 8. клас. Булвест 2000, 2017.
6. *Ангел Ангелов - Ачо, Е. Ковачева, Кр. Харизанов, В. Дафчева, Т. Сребрева.* Информационни технологии за 9. клас. Булвест 2000, 2018.
7. *Е. Стефанова, М. Николова, Д. Митева, Ф. Петров, Н. Николова.* Информационни технологии 8 клас, Просвета 2017.
8. *К. Гъров, Ст. Анева, Г. Стоицов, Е. Тодорова, Д. Данаилов.* Информационни технологии 9 клас, Изкуства 2018.
9. И други одобрени учебници по информационни технологии за средното училище, по действащите учебни програми.
10. *Ангел Ангелов-Ачо, Кр. Харизанов, Т. Сребрева, Д. Чардакова, М. Кирилова.* "Информационни технологии за 12. клас – профилирана подготовка. Модул 3. УЕБ ДИЗАЙН", Издателство Клет, София 2021.
11. *Ангел Ангелов-Ачо, Кр. Харизанов, Т. Сребрева, Д. Чардакова, В. Дукова, М. Кирилова.* "Информационни технологии за 11. клас – Профилирана подготовка - Модул 2 - Мултимедия", Издателство Клет, София 2020.
12. *А. Ангелов, Г. Тупаров, Д. Тупарова, К. Марчева, Р. Георгиева.* Информационни технологии за 11. клас - профилирана подготовка Модул 1: Обработка и анализ на данни, Просвета 2020.
13. И други одобрени учебници по информационни технологии – профилирана подготовка за средното училище, по действащите учебни програми.

ПРОГРАМА ЗА КОНКУРСЕН ИЗПИТ ПО ИКОНОМИКА

1. **Предмет и структура на икономическата теория.** Основният икономически проблем. Потребности, блага, ресурси. Оскъдност и алтернативни разходи. Граница на производствените възможности. Основни раздели на икономическата теория.

2. **Форми на икономическа организация.** Основни проблеми на икономиката. Традиционна икономика. Централно управлявана и пазарна икономика. Смесена икономика.

3. **Пазарно търсене и пазарно предлагане.** Индивидуално и пазарно търсене. Закон за търсенето и крива на търсенето. Фактори на търсенето. Еластичност на търсенето. Закон за предлагането и крива на предлагането. Фактори на предлагането. Еластичност на предлагането.

4. **Механизъм на пазарно равновесие.** Равновесна цена и равновесно количество. Дефицит и излишък. Нарушаване и възстановяване на пазарното равновесие. Моментно, краткосрочно и дългосрочно пазарно равновесие.

5. **Потребителско поведение.** Полезност и потребителски избор. Обща и пределна полезност. Закон за намаляващата пределна полезност. Криви на безразличието. Бюджетни ограничения. Равновесие на потребителя.

6. **Фирмена организация на стопанската дейност.** Същност и основни характеристики на фирмата. Класификация на фирмите. Еднолични фирми. Дружествени фирми. Акционерни дружества.

7. **Производство и производствена функция.** Фактори и резултати на производството. Производствена функция на фирмата. Оптимизиране на производството в краткосрочен и дългосрочен период. Закон за намаляващата възвръщаемост.

8. **Приходи и разходи на фирмата.** Приходи и доходи на фирмата. Общ, среден и пределен приход. Производствени разходи на фирмата. Нормална и икономическа печалба. Разходите на фирмата в краткосрочен и дългосрочен период.

9. **Съвършена конкуренция.** Фирмено предлагане при съвършена конкуренция. Максимизиране на печалбата на фирмата.

10. **Несъвършена конкуренция.** Чист монопол. Антимонополно регулиране.

11. **Несъвършена конкуренция.** Монополистична конкуренция. Олигопол.

12. **Ценообразуване на производствените фактори.** Търсене и предлагане на производствени фактори. Факторен доход – трансферен доход и икономическа рента.

13. **Пазар на труда.** Търсене, предлагане и равновесие на трудовия па-

зар. Работната заплата като факторен доход. Влияние на синдикатите върху пазара на труда.

14. **Брутен продукт.** Същност и видове брутен продукт: брутен национален продукт и брутен вътрешен продукт. Подходи за измерване на brutния продукт. Номинален и реален брутен продукт. Други индикатори на икономическата активност.

15. **Цикличност на икономическото развитие.** Същност и причини за икономическите цикли. Бизнес цикъл – основни фази. Особенности на съвременния икономически цикъл.

16. **Инфлация.** Същност и измерване. Причини за инфлацията. Видове инфлация. Последиди от инфлацията. Антиинфлационна политика.

17. **Заетост и безработица.** Същност и структура на заетостта. Безработица – същност и измерване. Видове безработица. Пълна заетост и естествено равнище на безработицата. Регулиране на заетостта и безработицата.

18. **Фискална политика.** Същност, цели и инструменти на фискалната политика. Видове фискална политика. Данъчно облагане – основни принципи. Видове данъци. Държавен бюджет. Бюджетен дефицит и държавен дълг.

19. **Пари и банки.** Същност и функции на парите. Еволюция на парите. Банкова система – структура и функции. Търсене и предлагане на пари. Паричен пазар.

20. **Парична политика.** Централна банка – статут и функции. Цели и инструменти на паричната политика. Видове парична политика. Парична политика в България. Валутен борд.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА

А. Основна

1. *Якимова, И, и колектив, Под общ ред. на Зоя Младенова.* Микроикономика, Изд. СТЕНО, Варна, 2012

2. *Владимиров, Вл. и колектив.* Макроикономика. Изд. СТЕНО, Варна, 2010.

3. *Тонев, М., Димитрова, Т.* Макроикономика. УИ „Епископ К. Преславски, Шумен, 2015

4. *Спасов, Тр., Пл. Пашов.* Обща теория на пазарното стопанство. Макроикономика. София: Нова звезда, 2002.

5. *Йорданов, Й.* Микро- и макроикономика. Шумен: УИ Епископ Константин Преславски, 2004.

Б. Допълнителна

6. *Владимиров, В. и др.* Макроикономика, В., 2015 г.

7. *Колев К. и др.* Макроикономика. Сборник тестове, задачи, въпроси, В., 2016 г.

8. *Колев, К. и др.* Микроикономика. Сборник тестове и задачи, В., 2013 г.

9. *Колев, К., и колектив.* Сборник по макроикономика: Тестове, задачи, въпроси. Изд. Стено, Варна, 2011.

10. *Кънев, М. и др.* Макроикономика. Учебник за техникумите по икономика и търговия. София: Мартилен, 2000.
11. *Кънев, М. и др.* Микроикономика. Учебник за техникумите по икономика и търговия. София: Мартилен, 2000.
12. *Маевров, Х, и колектив.* Сборник по микроикономика: Тестове, задачи, въпроси, Изд. Стено, Варна, 2009.
13. *Младенова, З. и др.* Микроикономика, В., 2012 г.
14. *Младенова, З. и др.* Сборник по микроикономика, В., 2016
15. *Тонев М., Димитрова Труфка,* Макроикономика, Шумен, 2015

ПРОГРАМА ЗА КОНКУРСЕН ИЗПИТ ПО ФИЗИКА

Конкурсният изпит по физика е писмен. При подготовката могат да се ползват учебниците по физика за средното училище, издадени след 1993 г.

КИНЕМАТИКА. Описание на движението на материална точка. Относителност на скоростта и ускорението. Закони за скоростта и пътя при праволинейни равнопроменливи движения. Свободно падане, закони.

ДИНАМИКА. Първи принцип на динамиката. Инертност, импулс на телата, маса. Закон за запазване на импулса. Втори принцип на динамиката. Принцип на суперпозиция на силите. Трети принцип на динамиката.

РАБОТА И ЕНЕРГИЯ. Механична работа. Консервативни сили. Кинетична енергия. Потенциална енергия. Пълна механична енергия. Закон за запазване на пълната механична енергия. Мощност. Коефициент за полезно действие.

МЕХАНИКА НА ФЛУИДИТЕ. Движение на идеален флуид. Стационарно движение на флуида. Уравнение за непрекъснатост. Закон на Бернули. Ламинарно и турбулентно движение.

ОСНОВИ НА ТЕРМОДИНАМИКАТА. Термодинамична система и начини за нейното описание. Основни термодинамични параметри. Вътрешна енергия и начини за нейното изменение. Първи принцип на термодинамиката.

СТРОЕЖ И СВОЙСТВА НА ГАЗОВЕТЕ. Газообразно състояние на веществото. Идеален газ. Основни газови закони. Уравнение за състоянието на идеален газ. Универсална газова константа. Уравнение на Клапейрон – Менделеев.

ЕЛЕКТРОСТАТИКА. Електростатично взаимодействие. Закон на Кулон. Електрично поле. Интензитет, потенциал и напрежение на полето. Диелектрик в електростатично поле. Проводник в електростатично поле. Кондензатори.

ЕЛЕКТРИЧЕСТВО. Електричен ток. ЕДН. Закон на Ом за част от веригата. Закон на Ом за затворена електрична верига. Съпротивление.

ЕЛЕКТРОМАГНИТНИ ЯВЛЕНИЯ. Магнитно взаимодействие на постоянни токове. Магнитно поле. Магнитна индукция. Поток на магнитната индукция. Електромагнитна индукция. Индуцирано електродвижещо напрежение. Електромагнитно поле. Самоиндукция.

МЕХАНИЧНИ ТРЕПТЕНИЯ И ВЪЛНИ. Хармонично трептене. Енергия на хармоничното трептене. Период и честота на математично и пружинно махало. Затихващи и принудени трептения. Резонанс. Механични вълни. Интерференция и дифракция на вълните.

ЕЛЕКТРОМАГНИТНИ ТРЕПТЕНИЯ И ВЪЛНИ. Електрически трептящ кръг. Свободни електромагнитни трептения. Затихващи и принудени електромагнитни трептения. Електромагнитни вълни.

ОПТИКА. Природа на светлината. Отражение и пречупване на светлината. Закон на Снелиус. Пълно вътрешно отражение. Интерференция и дифракция на светлината. Светлината като електромагнитна вълна. Фотоелектричен ефект. Фотони. Квантова природа на светлината.

ФИЗИКА НА МИКРОСВЕТА. Структура на атома. Енергетични нива на електроните в атома. Обяснение на атомните спектри. Атомно ядро. Радиоактивност.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА

1. *Максимов, М.* Сборник от задачи и тестове по физика и астрономия за 8., 9. и 10. клас. София: Булвест 2000, 2002.
2. *Вацкичев, Л.* Знаем ли физиката за 8. клас (тестове). София: Просвета, 1993.
3. *Мърваков, Д. и др.* Тестове към учебниците по физика и астрономия за 9. и 10. клас. София: Труд, 2001.
4. *Златкова, Е., Дянков, Г., Илиева, Е.,* Сборник със задачи и тестове по физика и астрономия за 7. клас (по учебната програма за 2021/2022 г.), Анубис, 2018.
5. *Борисова, И., Райчева А.,* Сборник задачи и тестове по физика и астрономия за 9.-10. клас, Регалия 6, 2019.
6. *Райчева, А., Лачкова, Е.,* Сборник задачи и тестове по физика и астрономия за 8. клас, Регалия 6, 2018.
7. *Райчева, А.,* Сборник задачи и тестове по физика и астрономия за 7. клас, Регалия 6, 2018.
8. *Станев, С. и др.* Книга за учителя и тестове по физика и астрономия за 9. клас. София: Просвета, 2001.
9. *Станев, С. и др.* Книга за учителя и тестове по физика и астрономия за 10. клас. София: Просвета, 2001.
10. *Цеков, Хр. и др.* Физика и астрономия за 11 клас, Профилирана подготовка, Педагог 6, 2009.
11. *Максимов, М.,* Основи на физиката 1 и 2 част, Булвест, 2010
12. *Велчев, Н., З. Димова.* Кандидатстудентски конкурси по физика, Педагог 6, 2007.
13. *Борисова, И.* Физика и астрономия. Тестове и задачи 8 - 11 клас, Регалия 6, 2011.

ПРОГРАМА ЗА КОНКУРСЕН ИЗПИТ ПО ХИМИЯ

1. Строеж на атома. Атомно ядро. Химичен елемент от гледище на теорията за строежа на атома. Изотопи. Строеж на електронната обвивка.

2. Периодичен закон и периодична система в светлината на теорията за строежа на атома. Структура на периодичната система и изменение на химичния характер на елементите по периоди и групи.

3. Химични елементи – обща характеристика. Строеж на атомите на химичните елементи. Валентност и степен на окисление. Химичен характер на елементите.

4. Химична връзка. Причини за свързване на атомите. Видове химични връзки. Същност.

5. Прости вещества – състав, строеж, физични и химични свойства. Значение и приложение в практиката.

6. Оксиди. Състав и строеж. Видове. Физични свойства. Най-характерни химични взаимодействия на видовете оксиди. Приложение на оксидите в практиката.

7. Хидроксиди – определение и класификация. Химичен състав и строеж. Физични и химични свойства. Приложение в практиката.

8. Оксокиселини – определение. Химичен състав и строеж. Физични и химични свойства. Практическо приложение на оксокиселините.

9. Соли – определение. Получаване на соли. Класификация на солите според химичния им състав. Строеж и свойства на солите. Разпространение в природата и практическо приложение.

10. Термохимия. Топлинни ефекти на химичните реакции. Закони в термохимията.

11. Химична кинетика. Скорост на химичните реакции – изразяване на скоростта на химичните реакции. Фактори, от които зависи скоростта на химичните реакции: концентрация на веществата (кинетично уравнение на скоростта), температура (активираща енергия, енергетичен ход на химичните реакции), налягане, катализатори. Механизъм на химичните реакции.

12. Катализа. Видове каталитични процеси. Особеност на катализаторите и тяхното действие. Природа на каталитичното действие. Значение на каталитичните процеси.

13. Химично равновесие. Обратими и необратими процеси. Състояние на химично равновесие – особености. Фактори, които влияят на химичното равновесие. Принцип на Льо Шателие–Браун.

14. Разтвори на електролити. Същност на електролитната дисоциация, механизъм. Силни и слаби електролити. Групиране на електролитите според теорията на Арениус. Електролитна дисоциация на водата, водороден показател. Йоннообменни реакции.

15. Окислително-редукционни процеси – същност. Ред на относителната активност на металите и неметалите. Окислително-редукционни

процеси под действие на електричния ток – електролиза на разтвори и стопилки. Приложение на електролизните процеси.

16. Теория за строежа на органичните съединения. Структурна теория – същност. Развитие на структурната теория – стереохимична теория и електронни представи за строежа на органичните съединения.

17. Алкани, алкени и алкини – строеж, изомерия, хомоложни редове. Физични и химични свойства. Получаване, значение и употреба.

18. Бензен. Състав и строеж на молекулата. Свойства на бензена. Получаване и приложение в практиката.

19. Хидроксилни производни на въглеродородите. Етанол, глицерол, фенол – сравнително разглеждане на свойствата и строежа на молекулите. Получаване и приложение в практиката.

20. Карбонилни производни на въглеродородите. Сравнително разглеждане на строежа, физичните и химичните свойства на мравчен алдехид и ацетон. Получаване и употреба в практиката.

21. Карбоксилни киселини. Молекулен строеж и свойства на мастни едноосновни и ароматни киселини – сравнително разглеждане. Получаване и употреба.

22. Мазнини. Състав и строеж. Разпространение и получаване. Свойства и употреба.

23. Въглехидрати. Класификация на въглехидратите. Състав и строеж. Свойства на монозахариди, дизахариди, полизахариди. Значение и приложение.

24. Азотосъдържащи органични съединения. Строеж и свойства. Значение и приложение.

25. Аминокоселини. Полипептиди. Белтъци. Състав, строеж, свойства и значение.

26. Високомолекулни съединения. Полимери. Състав, строеж и свойства на полимерите. Методи за получаване на полимери. Полимерни материали – пластмаси, каучук и химични влакна.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА

При подготовката за изпита кандидат-студентите следва да използват учебниците и учебните помагала по Химия и опазване на околната среда, одобрени от Министерство на образованието и науката, за VII, VIII, IX, X, XI и XII класове.

ПРОГРАМА ЗА КОНКУРСЕН ИЗПИТ ПО БИОЛОГИЯ

Структурна организация на човешкия организъм. Равнища на организация на човешкия организъм. Тъкани – епителна, съединителна, мускулна и нервна тъкани. Храносмилателна система на човека – устройство и функции на устната кухина, стомаха и червата. Дихателна система на човека – устройство и функции, дихателни движения и газова обмяна. Отделителна система на човека – устройство и функции. Сърдечносъдова система на човека – сърце и кръвоносни съдове, сърдечна дейност, кръв, кръвни групи. Иmunна система. Иmunитет – видове. Опорно-двигателна система на човека – функции, устройство на кости и стави, скелет, скелетни мускули. Полова система на човека – устройство и функции на мъжка и женска полова система, оплождане и индивидуално развитие. Нервна система на човека – устройство и функции. Рефлексна дъга, рефлекс, видове рефлeksi. Гръбначен и главен мозък – устройство и функции. Висша нервна дейност. Ендокринна система на човека – хипофиза, щитовидна жлеза, околотитовидни жлези, надбъбречни жлези, задстомашна жлеза и полови жлези. Регулация и хомеостаза. Сетивни системи – отдели. Зрителна и слухова сетивна система – устройство и функции. Сетивни системи за равновесие и движение. Система за общата сетивност. Вкусова и обонятелна сетивна система. Кожа – устройство и функции.

Химичен състав на живата материя. Единство в химичния състав на неживата и живата материя. Химичен състав на клетката. Неорганични съединения. Органични съединения. Липиди и въглехидрати – видове и функции. Белтъци – функции. Състав и равнища на организация на белтъчната молекула. Ензими – свойства, механизъм на ензимното действие, фактори влияещи върху ензимната активност. Нуклеинови киселини – видове, структура и функции.

Надмолекулни комплекси. Вируси – устройство, възпроизводство и разпространение.

Структура и процеси в клетката. Клетката – основна единица на живота, клетъчна теория. Прокариотна клетка. Устройство на бактериите и основни жизнени процеси. Еукариотна клетка – устройство. Клетъчни мембрани – устройство и функции. Цитоплазма. Клетъчни органели – едномембранни, двумембранни и немембранни. Структура и функции на клетъчните органели. Клетъчно ядро. Хромозоми – структура, видове хромозоми, хромозомен набор. Метаболитни процеси – същност на метаболизма. Видове обмяна на веществата – автотрофни и хетеротрофни организми, аеробни и анаеробни организми. Катаболитни процеси – гликолиза, цикъл на Кребс, окислително фосфорилиране. Анаболитни процеси. Фотосинтеза – механизъм, фази и значение. Генетични процеси в

клетката – репликация (синтез на ДНК), транскрипция (синтез на РНК), трансляция (синтез на белтък).

Възпроизводство на клетката. Делене на клетката – амитоза и митоза. Митотичен цикъл. Мейоза – същност и значение. Жизнен цикъл на клетката – клетъчна диференциация.

Наследственост и изменчивост на организмите. Увод в генетиката – предмет, задачи, развитие и основни понятия в генетиката. Монохбридно и дихибридно кръстосване – закони на Мендел. Взаимодействие на гените. Взаимодействие между алелите на един ген (алелни взаимодействия). Взаимодействия между алелите на различни гени (неалелни взаимодействия). Генетика на пола – механизъм за определяне на пола. Изменчивост. Модификационна (фенотипна) изменчивост – същност, значение и норма на реакция. Мутационна (генотипна) изменчивост – мутагенни фактори. Видове мутации – генни, хромозомни и геномни мутации. Генетика на човека – предмет и методи на изследване. Генетични аномалии и заболявания при човека.

Размножаване, растеж и индивидуално развитие. Размножаване на животните и човека – същност и типове размножаване. Полово размножаване – гаметогенеза и оплождане. Индивидуално развитие на животните и човека. Зародишно развитие – стадии. Следзародишно развитие – пряко и непряко развитие. Продължителност на живот, стареене и смърт.

Популация, биоценоза, екосистема. Биосфера – същност, състав и структура. Равнища на организация на живата материя. Популация – основна форма на съществуване на вида. Същност, структура, свойства и динамика на популациите. Видове популации. Биоценоза. Същност и състав на биоценозата. Видове биоценози. Пространствена (морфологична) структура на биоценозата. Функционална структура на биоценозата – хранителни вериги и мрежи, екологични пирамиди. Екосистема. Структура и продуктивност на екосистемата. Видове екосистеми. Развитие на екосистемите – сукцесия, видове сукцесии, климакс. Кръговрат на веществата и поток на енергията.

Среди на живот и екологични фактори. Абиотични фактори на средата. Светлината, температурата и въздухът като екологични фактори. Водата и почвата като екологични фактори и среди на живот. Биотични фактори. Екологична ниша. Вътревидови и междувидови взаимоотношения. Положителни, неутрални и отрицателни взаимоотношения между популациите в биоценозата. Антропогенни фактори. Въздействия на човешката дейност върху биосферата. Глобални екологични проблеми.

Биологична еволюция. Хипотези за произхода на живота на Земята. Развитие на еволюционната идея. Теория на Дарвин за еволюцията. Изменчивостта и наследствеността като предпоставки за еволюцията. Фактори на еволюцията – изкуствен отбор, естествен отбор, борба за съществуване. Съвременна теория за еволюцията. Микроеволюция –

същност и елементарни еволюционни фактори. Вид – определение и критерии. Видообразуване – същност и видове. Макроеволюция – същност и начини на образуване на надвидови систематични групи. Основни насоки и пътища на еволюционния процес – биологичен прогрес и биологичен регрес. Място на човека в организмовия свят – фактори, определящи еволюцията на човека. Произход и еволюция на човека. Човешки раси. Доказателства за биологичната еволюция – палеонтологични, биогеографски, сравнителноанатомични, сравнителнофизиологични и сравнителноембриологични доказателства.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА

1. *Шишиньова, М., М. Оджакова, А. Неделчева, А. Асенова, И. Враджалиева, Л. Банчева.* Биология и здравно образование за 9 клас. Издателство „Анубис“, 112 стр., 2018 г., ISBN 9786192152604;
2. *Шишиньова, М., Л. Спасов, М. Оджакова, П. Йотовски, А. Неделчева, А. Асенова, И. Враджалиева, О. Русинова, Л. Банчева.* Биология и здравно образование за 9 клас. Издателство „Анубис“, 247 стр., 2018 г., ISBN 9786192152680;
3. *Овчаров, В., О. Димитров, К. Йотовска, М. Христова, Т. Димитрова.* Биология и здравно образование за 9 клас. Издателство „Булвест 2000“, 128 стр., 2018 г., ISBN 9789541829111;
4. *Овчаров, В., О. Димитров, К. Йотовска, М. Христова, Т. Димитрова.* Биология и здравно образование за 9 клас. Издателство „Булвест 2000“, 252 стр., 2018 г., ISBN 9789541812303;
5. *Ишев, В., М. Панайотова, И. Михова-Нанкова.* Биология и здравно образование за 9 клас. Издателство „Просвета АзБуки“, 92 стр., 2018 г., ISBN 9789543601417;
6. *Маркова, М., Д. Стрелчева, Р. Петкова.* Биология и здравно образование за 9 клас. Издателство „Просвета“, 108 стр., 2018 г., ISBN 9789540136202;
7. *Цанова, Н. С. Томова.* Биология и здравно образование за 9 клас. Издателство „Педагог 6“, 128 стр., 2018 г., ISBN 9789543242009;
8. *Шишиньова, М., А. Неделчева, А. Асенова, И. Враджалиева, Л. Банчева.* Биология и здравно образование за 10 клас. Издателство „Анубис“, 192 стр., 2019 г., ISBN 9786192154356;
9. *Овчаров, В., К. Йотовска, М. Христова, Т. Димитрова.* Биология и здравно образование за 10 клас. Издателство „Булвест 2000“, 180 стр., 2019 г., ISBN 9789541813973;
10. *Ишев, В., З. Ваклева, Л. Боева.* Биология и здравно образование за 10 клас. Издателство „Просвета АзБуки“, 148 стр., 2019 г., ISBN 9789543601707;

11. *Часовникарова, Ц., Д. Симеоновска, М. Славова, Р. Петкова.* Биология и здравно образование за 10 клас. Издателство „Просвета“, 170 стр., 2019 г., ISBN 9789540138527;
12. *Цанова, Н. С. Томова.* Биология и здравно образование за 10 клас. Издателство „Педагог 6“, 178 стр., 2019 г., ISBN 9789543242184;
13. *Цанова, Н. С. Томова, Н. Райчева.* Тестове за проверка и оценка по биология и здравно образование за 9 клас. Издателство „Педагог 6“, 64 стр., 2019 г., ISBN 9789543242337;
14. *Цанова, Н. С. Томова, Н. Райчева.* Тестове за проверка и оценка по биология и здравно образование за 10 клас. Издателство „Педагог 6“, 64 стр., 2019 г., ISBN 9789543242344;
15. *Шишиньова, М., М. Оджакова, И. Враджалиева, Л. Банчева, П. Борисова.* Тестове по биология и здравно образование за 9. – 10. клас. В помощ на зрелостника. Издателство „Анубис“, 224 стр., 2006 г.;
16. *Бъчварова Д., Ал. Дойчинов, Д. Каменов.* Тестове по биология за кандидат-студенти. Издателство "Фабер", 200 стр., 2010 г., ISBN 9789544002404.

ПРОГРАМА ЗА КОНКУРСЕН ИЗПИТ ПО ГЕОГРАФИЯ НА БЪЛГАРИЯ

1. **Географско положение, граници и големина.** Същност, особености и значение на географското положение. Оценка на географското положение – астрономическо, природно-географско, икономическо, политико-географско, екологично. Промени в териториалния обхват на България. Характеристика на държавните граници.

2. **Релеф.** Геоложки строеж и палеогеографско развитие на релефа. Характеристика на съвременния релеф – денудационни заравнености, речни и морски тераси, ледников релеф, карст, лъс. Геоморфоложки области.

3. **Полезни изкопаеми.** Значение. Видове. Закономерности в географското разпространение. Количествена и качествена характеристика на основните видове полезни изкопаеми – горивни, рудни и нерудни. Енергийни и минерални суровинни ресурси.

4. **Климат.** Фактори, обуславящи климата на страната. Количествена и качествена характеристика и териториално разпределение на основните климатични елементи. Климатични области.

5. **Води.** Повърхностни води – реки и езера. Хидроложки области. Подземни води – грунтови, артезиански, карстови, минерални. Водни ресурси. Екологични проблеми при тяхното използване.

6. **Почви, растителност и животински свят.** Почви – обща характеристика. Типове почви в България. Почвени области. Почвени ресурси. Опазване на почвите. Растителност. Основни типове. Хоризонтално и вертикално зонирание на растителността. Стопанско значение. Животински свят. Зоогеографски области. Биоресурси. Опазване на растителността и животните.

7. **География на населението.** Брой, естествено движение, възрастова структура, трудови ресурси и заетост. Териториално разпределение и географска гъстота.

8. **География на селищата.** Фактори за възникване и развитие на селищата. Селищна мрежа. Класификация на селищата и градовете. Урбанизация. Същност, възникване и развитие.

9. **География на производството на зърнени храни.** Значение. Фактори за развитие и териториално разпределение. Основни подотрасли. Райони.

10. **География на производството на технически култури, зеленчукопроизводството и лозарството.** Значение. Фактори за развитие и териториално разпределение. Основни подотрасли. Райони.

11. **География на енергетиката.** Възникване и развитие. Добив на енергийни източници. Производство на електроенергия и видове електроцентрали. Енергийни райони. Основни проблеми в развитието на енергетиката.

12. **География на металургията** Същност, значение и особености. Условия и фактори за развитие. Отраслова структура. Възникване, добив на руди на черните метали, развитие и териториална организация на черната металургия. Възникване, добив на руди на цветните метали, развитие и териториална организация на цветната металургия. Проблеми и тенденции).

13. **География на леката промишленост** (Значение и фактори за развитие. Отраслова характеристика. Райони. Основни проблеми и тенденции) и **хранително-вкусовата промишленост** (Същност и значение. Фактори за развитие и териториално разположение. Основни проблеми и тенденции за развитие. Райони).

14. **География на транспорта на България.** Значение и място на транспорта в системата на националното стопанство. Видове транспорт.

15. **География на туризма на България.** Значение. Туристически ресурси. Материално-техническа база на туризма. Развитие на туризма. Видове туризъм. Туристическо райониране.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА

1. *Дерменджиева, С., М. Пенерлиев, Р. Владева, Св. Станкова, Д. Владев, Н. Ченкова.* География на България. Тренировъчни тестови варианти за кандидат-студенти. Шумен, 2012, 2013, 2014.

2. *Георгиева, Н., Д. Владев,* География на България – Развити теми и разширени план-конспекти. ФАБЕР, 2007.

3. *Дончев, Д., Хр. Каракашев.* Физическа и социално-икономическа география на България. София: Сиела, 2011, 2013, 2014.

4. *Кръстев, Т., Св. Станкова.* Природна география на България и Черно море. Шумен: УИ Епископ К. Преславски, 2008.

5. *Патарчанова, Е., П. Патарчанов, К. Ангелова, В. Стоева.* География и икономика за 12 клас – профилирана подготовка. Модул 5: България и регионална политика. Изд. Клет, София, 2021

6. Учебници по география и икономика за СУ.

ПРОГРАМА ЗА КОНКУРСЕН ИЗПИТ ПО ГРАЖДАНСКО ОБРАЗОВАНИЕ

1. **Измерения на свободата.** Същност, критерии и видове - позитивна и негативна свобода. Личност и свобода. Свободен избор.

2. **Демокрацията.** Видове - пряка и представителна. Форми на представителната демокрация – парламентарна монархия, президентска република, парламентарна република. Лигитимност – делиберативна демокрация и демокрация на участието. Тоталитаризъм и демокрация.

3. **Управление и власт.** Форми на власт - власт на силата, власт на нормите, демократична власт. Разделение на властите. Структура и функции на основните институции в Република България. Държавни и местни институции. Местно самоуправление. Популизъм. Избирателни системи. Мажоритарен и преференциален вот.

4. **Законност и право.** Права на човека. Видове права. Институции, гарантиращи правата на човека – Онбудстман, Конституция, Европейска конвенция за закрила правата на човека, комисия на ООН по правата на човека. Документи, защитаващи правата на човека.

5. **Гражданинът в гражданското общество.** Общество, гражданско общество и държава. Гражданин и поданик. Европейско гражданство. Граждански права и отговорности. Гражданство. Модели на гражданство - либерално и републиканско. Гражданско участие. Граждански контрол. Гражданско неподчинение. Форми на гражданска съпротива.

6. **Идентичност.** Видове идентичност – индивидуална, групова, национална, културна, гражданска, етническа. Нация. Видове. Национални революции. Население. Европейска идентичност. Подходи към идентичността – конструктивност или дискриминация.

7. **Европейски съюз.** Същност и главни институции. Европейски Парламент. Европейска комисия. Съвет на Европейския съюз. Европейски съвет. Съдът на Европейския съюз. Европейска култура и добри европейски практики.

8. **Икономика и гражданско общество.** Пазарна икономика. Особенности на пазарната икономика в страните на Европейския съюз и в България. Пазар на труда. Собственост и нейните форми. Данъчна политика.

9. **Социална политика.** Социалната политика в ЕС и в България. Социално предприемачество. Социално партньорство. Неправителствени организации. Типове социални помощи. Социална солидарност и социална справедливост.

10. **Глобални проблеми на съвременността.** Екологични и демографски проблеми. Миграция, тероризъм, ксенофобия, етническо напрежение, радикализация, проблеми на войната и мира. Международно хуманитарно право. България и регионалното проявление на глобалните процеси.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА

1. *Тодоров, Хр, М.Грекова и др.* Гражданско образование за 11 клас, Изд. Просвета, С., 2020
2. *Герчева-Несторова, Г., Ст. Минева и др.* Гражданско образование за 11 клас, Изд.Педагог 6, С., 2020
3. *Тодоров, Хр, М.Грекова и др.* Гражданско образование за 12 клас, Изд. Просвета, С, 2021
4. *Герчева-Несторова, Г., Ст. Минева и др.* Гражданско образование за 12 клас, Изд.Педагог 6, С. 2021
5. *Вебер, М.* Социология на господството. Социология на религията, Ун.изд. “Св. Кл. Охридски“, С., 1992
6. *Попър, К.* Някои проблеми на новите демокрации, Ун.изд. „Св. Кл.Охридски“, С.,1993
7. *Сартори, Д.* Теория на демокрацията“, кн.1 и кн.2, Център за изсл. на демокрацията, С., 1992
8. *Токвил, А.* Рившият режим и революцията, Из. къща „Избор“, С.,1992
9. *Бек, У.* Що е глобализация? София: ИК Критика и хуманизъм, 2002
10. *Бауман, З.* Глобализацията. София: ЛиК, 1999
11. *Дал, Р.* За демокрацията. София: Обсидиан, 1999
12. *Кабакчиева, П.* Гражданското общество срещу държавата: българският случай. София: ЛиК, 2001
13. *Попова, Ж.* Основи на правото на Европейския съюз. Отворено общество, 2001. Основи на европейската интеграция (ред. Р. Иванова). Център за европейски изследвания, 1998
14. *Смит, А.* Националната идентичност. София: Кралица Маб, 2000
15. *Тофлър, А.* Третата вълна, Изд.къща „Пейо Яворов“, С.,1991
16. *Хабермас, Ю.* Морал, право, демокрация., Изд. ЛИК, С.,1999
17. *Хаджийски, И.* Бит и душевност на нашия народ, том I, Изд. „Изток-Запад“, С., 2002
18. *Хаджийски, И.* Оптимистична теория за нашия народ, том II, Изд. „ИзтокЗапад“, С., 2002
19. Всеобща декларация за правата на човека
20. Конвенция за правата на детето
21. Европейска конвенция за защита на правата на човека и основните свободи
22. Европейската референтна рамка за ключови компетентности
23. Конституцията на Република България

ПРОГРАМА ЗА КОНКУРСЕН ИЗПИТ ПО МУЗИКА

УСТЕН ИЗПИТ

1. Изпълнение на музикален инструмент или пеене (Приложение А)
 2. Солфежиране от пръв поглед в тоналност до 2 знака (Приложение В)
- По желание на кандидата, изразено при подаване на документите, Факултетът осигурява корепетитор срещу заплащане.

ПРИЛОЖЕНИЕ А

Програма за конкурсните изпити по музикални инструменти / пеене

ПИАНО – две пиеси по избор.
АКОРДЕОН – две пиеси по избор
ЦИГУЛКА, ВИОЛА, ВИОЛОНЧЕЛО, КОНТРАБАС – две пиеси по избор.

ДУХОВИ ИНСТРУМЕНТИ – две пиеси по избор.
УДАРНИ ИНСТРУМЕНТИ – пиеса за ксилофон или вибрафон;
етюд за малко барабанче.

КИТАРА – две пиеси по избор.
КЛАСИЧЕСКО ПЕЕНЕ – ария или художествена песен по избор;
песен от български композитор.

НАРОДНИ ИНСТРУМЕНТИ (КАВАЛ, ГАЙДА, ГЪДУЛКА, ТАМБУРА) – две хора или инструментални пиеси от различни фолклорни области.

НАРОДНО ПЕЕНЕ – две автентични народни песни, едната от които безмензурна.

ПОП ПЕЕНЕ – две поп песни, от които едната българска. Съпроводът може да бъде на електронен носител или изпълнен на акустичен инструмент.

ЕЛЕКТРОННИ ИНСТРУМЕНТИ – две пиеси с различен жанров характер, изпълнени в реално време на електронен инструмент. Кандидатите се явяват със собствен инструмент – стандартен кийборд с обем 5 октави.

ПРИЛОЖЕНИЕ В

КОНКУРСЕН ИЗПИТ ПО РИСУВАНЕ

Изпитът се провежда под формата на Портфолио – представяне на папка, съдържаща авторски рисунки, акварели, графики, живопис, фотография, снимки на творби, информация за получени награди, дипломи и сертификати от изложби и конкурси.

Провежда се разговор-събеседване за интересите на кандидата в областта на изкуствата.

КОНКУРСЕН ИЗПИТ ПО ТЕХНОЛОГИИ И ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВО

В тестовете за проверка по Технологии и предприемачество са включени:

1. Задачи от техническо чертане, проектиране и конструиране
2. Задачи от материалознание и технология на материалите
3. Задачи за градивни елементи на технически обекти
4. Задачи, свързани с комуникации и контрол
5. Задачи, свързани с икономиката
6. Задачи, свързани в предприемачеството
7. Задачи, свързани с екологията и опазване на околната среда

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА

1. Николова, Т., С. Гърневска, С. Ананиева, В. Ананиев, Технологии и предприемачество за 5 клас. Изд. „Бит и техника“ 2017
2. Плачков, С., М. Кавданска, В. Петров, Н. Димитрова, М. Делинешева, Д. Арнаудова, Технологии и предприемачество за 5 клас. Изд. „Анубис“ 2016
3. Иванов, Г., А. Калинова, Технологии и предприемачество за 5 клас. Изд. „Просвета Плюс“, 2016
4. Витанов Л., Д. Куманова-Ларде, Р. Йорданова, Технологии и

предприемачество за 5 клас. Изд. „Просвета“, 2017

5. Николова. Т., С. Гърневска, С. Ананиева, В. Ананиев, Технологии и предприемачество за 6 клас. Изд. „Бит и техника“ 2017

6. Плачков, С., М. Кавданска, В. Петров, С. Маноилова, М. Делинешева, И. Генова, Технологии и предприемачество за 6 клас, Изд. „Анубис“ 2017

7. Иванов, Г., А. Калинова, Технологии и предприемачество за 6 клас, Изд. „Просвета Плюс“, 2017

8. Витанов Л., Д. Куманова-Ларде, Технологии и предприемачество за 6 клас, Изд. „Просвета“, 2017

9. Николова. Т., С. Гърневска, С. Ананиева, В. Ананиев, Технологии и предприемачество за 7 клас. Изд. „Бит и техника“ 2018

10. Плачков, С., М. Кавданска, В. Петров, Н. Димитрова, М. Делинешева, Д. Арнаудова, Технологии и предприемачество за 7 клас. Изд. „Анубис“ 2018

11. Иванов, Г., А. Калинова, Технологии и предприемачество за 7 клас. Изд. „Просвета Плюс“, 2018

12. Витанов Л., Д. Куманова-Ларде, Р. Йорданова, Технологии и предприемачество за 7 клас. Изд. „Просвета“, 2018

13. С. Плачков, М. Кавданска, В. Петров, Н. Тодорова, С. Маноилова, Д. Йоловски, Технологии и предприемачество за 8 клас. Изд. Анубис, Булвест, 2017

14. Неделчева, В., А. Паскалев, Д. Манчева, И. Трасиева, С. Василева, Технологии и предприемачество за 8 клас. Изд. „Просвета“, 2017

15. Плачков, С., Д. Йоловски, А. Войкова, М. Кавданска, Н. Тодорова, О. Димитров, Технологии и предприемачество за 9 клас. Изд. Анубис / Булвест 2000 / Джуниър Ачийвмънт, 2018

16. Цоконова, В., А. Паскалев, К. Толина, Д. Куманова-Ларде, Р. Георгиева, Технологии и предприемачество 9 клас, Изд. Просвета, 2018

17. Стефанов, С., Д. Искрев, Н. Катранджиев, Е. Френски, В. Петров, С. Плачков. Тестове за проверка на техническите способности. Методическо ръководство за кандидат-студенти. Благоевград: ЮЗУ Неофит Рилски, 1997.

ПРОГРАМА ЗА ПРАКТИЧЕСКИ ИЗПИТ ПО ФИЗИЧЕСКО ВЪЗПИТАНИЕ И СПОРТ

Практически изпити

- **за мъже:** лека атлетика, гимнастика и спортни игри (футбол, хандбал, волейбол и баскетбол);

- **за жени:** лека атлетика, гимнастика и спортни игри (футбол, хандбал, волейбол, баскетбол).

В деня на практическия изпит кандидат-студентите се явяват с игрално спортно облекло.

а) лека атлетика

за мъже: троен скок от място

за жени: троен скок от място

Нормативи

	Оценка						
	Отличен (6.00)	Отличен (5.50)	Мн. добър (5.00)	Мн. добър (4.50)	Добър (4.00)	Добър (3.50)	Среден (3.00)
Мъже	7,60	7,30	7,00	6,70	6,40	6,10	5,80
Жени	6,20	5,90	5,60	5,30	5,00	4,70	4,40

б) гимнастика

Съчетание – мъже

Първа осморка

И.П. - стоеж

1-2- повдигане на ръцете през встрани горе

3-4- разнопосочен кръг с лявата ръка напред, а с дясната – назад и с пружиниране в коленете

5-6- разнопосочен кръг с дясната ръка напред, а с лявата – назад и с пружиниране в коленете

7 - снемане на ръцете до встрани

8 - подскок до разкрачен стоеж, плясък с ръце горе; подскок до стоеж, снемане на ръцете през встрани долу.

Втора осморка

1 - външен кръг с ръцете

2 - напад вляво, лява ръка – встрани, дясна – през встрани догоре

3 - напад вдясно, лява ръка – през встрани догоре, дясната встрани

- 4 - прибиране на десния крак до стоеж, ръцете – горе
- 5-6- мах с ляв (десен) крак, стъпка (със същия крак) и махова стойка – подчертаване
- 7-8- кълбо до стоеж с ръце встрани.

Съчетание – жени

Първа осморка

- И.П. - стоеж
- 1 - стъпка с десен крак, лява ръка напред, дясна – встрани
- 2 - стъпка с ляв крак, дясна ръка напред, лява – встрани
- 3 - прибиране на десния крак до левия в полуклек, дясна ръка – напред, лява – назад, лек наклон с трупа
- 4 - долен разнопосочен кръг с ръцете до стоеж (ръцете долу)
- 5 - подскок до разкراчен стоеж, лявата ръка – напред, дясната – встрани
- 6 - подскок до стоеж, дясната ръка – напред, лявата – встрани
- 7 - десен напад, лявата ръка – заоблена пред гърди, дясната – встрани
- 8 - разноименно въртене върху десния крак на 360°, левия крак – свит в коляното (пръстите на левия крак опират глезена на десния), ръцете – горе във венец, до стоеж с ръцете горе.

Втора осморка

- 1-2- мах с левия (десния) крак, стъпка (със същия крак) и махова стойка – подчертаване
- 3 - кълбо
- 4 - кръгомен подскок (вляво) до разкрачен стоеж, ръцете – горе
- 5 - десен еднопосочен кръг с ръцете
- 6 - обръщане на 90° надясно и десен напад, ръцете през напред до долу назад
- 7 - обръщане на 90° наляво до разкрачен стоеж, ръцете през долу и напред до горе
- 8 - прибиране на левия крак до десния, снемане на ръцете през встрани до долу (стоеж).

Оценката се поставя въз основа на точното и прецизно техническо изпълнение.

в) спортни игри (вж. фиг. 1)

Начин на изпълнение: изходното положение за комплекса от спортни игри е зад футболната топка.

Кандидат-студентът води топката (дриблира) между три стойки (А, Б и В) и я насочва чрез силен удар от лявата или от дясната страна на стойката с крак във вратата. След това взема (по избор – в зависимост от хвърлящата ръка) една от двете хандбални топки (02) и изпълнява атака за удар

над рамо след три крачки срещу стойката (Г или Д), поставена на 5 м от мястото на хандбалната топка (02). Вместо стрелба изпълняващият тупка веднъж топката, като в същото време извършва четвъртата (нулевата) крачка. След овладяване на топката с две ръце изпълнява залъгващо движение (финт) на удобната страна, после прави три крачки и удар с отскок на дължина в хандбалната врата.

Фиг. 1

Следва придвижване по посока на волейболната топка (03). Кандидатът взема топката и в среден стоеж подава с две ръце отдолу на височина най-малко 1 м три пъти последователно. Без прекъсване на упражнението следва подаване с придвижване напред. Подаването се извършва с две ръце отгоре, като топката се отправя напред, но не по-ниско от 2 м височина. След три подавания на тази височина следва четвърто, по-високо, една или повече крачки и забиване с отскок.

Веднага след това се взема баскетболната топка (04) и се извършва баскетболно водене около стойките Д, В, Б, като първата стойка остава от лявата страна на изпълнителя. За левичарите тестът се изпълнява с обратно разположение на стойките (отляво на баскетболния кош).

След завършване на воденето изпълнителят стреля еднократно след баскетболни крачки.

При изпълнение на комплексния норматив оценката се поставя въз основа на показаното техническо изпълнение. При неизпълнение на елементи от описания комплексен норматив или при неправилна техника оценката на кандидата се намалява по преценка на изпитната комисия.

Практическият изпит се изпълнява за контролно време 2 минути.

Крайната оценка е средноаритметична от оценките, получени по лека атлетика, гимнастика и спортни игри.

ПРОГРАМА ЗА КОНКУРСЕН ИЗПИТ ПО ТЕХНИЧЕСКА ПОДГОТОВКА

В тестовете за проверка на техническата подготовка са включени въпроси от:

1. **Математика** – Действия с числата. Дробни. Рационални и ирационални изрази. Степенуване. Коренуване. Проценти. Функции. Линеини, квадратни и тригонометрични уравнения. Неравенства. Числови редици. Граници. Равнинни фигури - лица, ъгли, обиколки. Преобразуване на числа от една бройна система в друга.

2. **Физика** – описание на движението на материална точка. Скорост, ускорение, сила, работа, енергия и мощност. Механични трептения и вълни. Разпространение на светлината. Електротехника. Електротехнически задачи.

3. **Информационни технологии** – дейности при изграждане на текстови документи и електронни таблици. Компютърна презентация. Алгоритми. Организация на компютъра. Периферни устройства на компютъра. Задачи за диагностика на наблюдателността и съобразителността.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА

1. Здравка Паскалева, Мая Алашка, Райна Алашка, Книга за ученика по математика 6. Клас, Изд.: Архимед, 2017 г., ISBN: 9789547792203, Страници: 240;

2. Здравка Паскалева, Мая Алашка, Райна Алашка, Книга за ученика по математика 7. Клас, Изд.: Архимед, 2018 г., ISBN: 9789547792616, Страници: 344;

3. Теодоси Витанов, Галя Кожухарова, Мариана Кьосева, Калина Узунова, Математика за 8. Клас, Изд.: Анупис, 2017 г., ISBN: 9786192151300, Страници: 200;

4. Теодоси Витанов, Петър Недевски, Мариана Кьосева, Математика за 9. Клас, Изд.: Анупис, 2018 г., ISBN: 9786192152550, Страници: 192;

5. Мая Алашка, Райна Алашка, Пламен Паскалев, Математика за 10. Клас, Изд.: Архимед, 2019 г., ISBN: 9789547792784, Страници: 260;

6. Виктор Иванов, Димитър Мърваков, Мая Гайдарова, Мариета Иванова, Физика и астрономия за 8. Клас, изд. Просвета, 2017 г., ISBN: 9789540133874, Страници: 100;

7. Виктор Иванов, Мариета Иванова, Физика и астрономия за 9. Клас, Изд. Просвета, 2018 г. ISBN: 9789540136110, Страници: 84;

8. Виктор Иванов, Димитър Мърваков, Валери Голев, Мая Гайдарова, Илона Мирчева, Мариета Иванова, Физика и астрономия за 10. Клас, Изд. Просвета, 2019 г., ISBN: 9789540138725, Страници: 184;

9. Ирена Борисова, Анка Райчева, Сборник задачи и тестове по физика и астрономия за 9.-10. Клас, Изд.: Регалия 6, 2019 г., ISBN: 9789547453166, Страници: 192;
10. Красимир Манев, проф. Коста Гъров, Нели Манева, Стефка Анева, Елена Тодорова, Димитър Данаилов, Информационни технологии за 6. Клас, Изд.: Изкуства, 2017 г., ISBN: 9786197243222, Страници: 112;
11. Красимир Манев, проф. Коста Гъров, Нели Манева, Стефка Анева, Елена Тодорова, Димитър Данаилов, Информационни технологии за 7. Клас, Изд.: Изкуства, 2017 г., ISBN: 9786197243529, Страници: 120;
12. Красимир Манев, проф. Коста Гъров, Нели Манева, Стефка Анева, Елена Тодорова, Димитър Данаилов, Информационни технологии за 8. Клас, Изд.: Изкуства, 2017 г., ISBN: 9786197243239, Страници: 104;
13. Коста Гъров, Стефка Анева, Генчо Стоицов, Елена Тодорова, Димитър Данаилов, Информационни технологии за 9. Клас, Изд.: Изкуства, 2018 г., ISBN: 9786197243536, Страници: 136;
14. Коста Гъров, Стефка Анева, Генчо Стоицов, Елена Тодорова, Димитър Данаилов, Информационни технологии за 10. Клас, Изд.: Изкуства, 2019 г. ISBN: 9786197243635, Страници: 76.

УСЛОВИЯ ЗА ПОЛЗВАНЕ НА СТУДЕНТСКИТЕ ОБЩЕЖИТИЯ

За информация: тел. 054/830952; 0893 352 242

Студентите на Шуменския университет „Епископ Константин Преславски“ могат да ползват общежитие:

- капацитетът на студентските общежития е над 400 легла;
- реновирани стаи с всички необходими условия за пребиваване;
- денонощна охрана и пропускателен режим;
- безплатен денонощен паркинг;
- столово хранене.

Стопанисването на студентските общежития се осъществява от ССО – ЕАД, клон Шумен.

Приемането на документи за настаняване на общежитие се извършва от Комисията по социално-битови въпроси на студентите, чието седалище се намира в Корпус 3, ет. 3, ст. 310, 311.

Класирането за студентските общежития на новоприети студенти се извършва въз основа на подадена молба-декларация по образец с нанесен в нея бал или успех, който се заверява в студентска канцелария.

Настаняването на новоприетите студенти се извършва непосредствено преди започването на учебната година.

За повече информация посетете:
<https://www.shu.bg/students/obshtezhitie/>

СЪДЪРЖАНИЕ

Обръщение на ректора на ШУ „Епископ Константин Преславски“ към кандидат-студентите	3
Представяне на основните структурни звена на ШУ „Епископ Константин Преславски“	
Факултет по хуманитарни науки	5
Факултет по математика и информатика	13
Факултет по природни науки	18
Педагогически факултет	24
Факултет по технически науки	29
Колеж – гр. Добрич	34
Департамент за информация, квалификация и продължаващо образование	36
Правилник за приемане на студенти в ШУ „Епископ Константин Преславски“	
Общи положения	37
Условия за кандидатстване	40
Документи за кандидатстване	40
Приемане на документи за явяване на предварителни изпити	41
Приемане на документи за явяване на индивидуален електронен изпит	42
Приемане на документи за участие в отдалечен онлайн изпит	43
Приемане на документи за първи етап на класиране	44
Приемане на документи за втори етап на класиране	45
Конкурсни изпити	45
Организация и провеждане на конкурсните изпити	46
Организация и провеждане на отдалечените онлайн изпити	47
Проверка и оценка на писмените работи	49
Образуване на състезателния бал	50
Класиране на кандидат-студентите и записване на новоприетите студенти	50
Кандидатстване на чуждестранни граждани в Шуменския университет	52
Допълнителни разпоредби	53

Приложения към Правилника за приемане на студенти

Приложение 1. График за провеждане на предварителните конкурсни изпити	55
Приложение 2. График за провеждане на конкурсните изпити	57
Приложение 3. Списък на конкурсните изпити, които се провеждат в електронна форма	59
Приложение 4. Списък на специалностите, формите на обучение, конкурсните изпити и оценките от дипломата за средно образование, които участват при образуване на бала	60
Приложение 5. Бюра за прием на кандидатстудентски документи на Центъра за кандидатстудентска подготовка и информация	75
Приложение 6. Списък на състезанията, чиито резултати се признават за кандидатстудентски изпити през 2022 г. в Шуменския университет „Епископ Константин Преславски“	76

Програми за конкурсните изпити

Български език и литература	79
История на България	81
Теология	86
Английски език	87
Немски език	89
Руски език	91
Математика	92
Информатика	95
Икономика	98
Физика	101
Химия	103
Биология	105
География на България	109
Гражданско образование	111
Музика	113
Рисуване	114
Технологии и предприемачество	114
Практически изпит по физическо възпитание и спорт	116
Техническа подготовка	119
Условия за ползване на студентските общежития	121

**СПРАВОЧНИК
ЗА КАНДИДАТ-СТУДЕНТИ
2023**

Формат 60/84/16

ISSN: 1313-3225

Университетско издателство
„Епископ Константин Преславски“